ΤΕΥΧΟΣ 31. ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, ΤΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1875. ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΑΝΔΗ.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ[1].

Α΄.

Αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες βρίθουσιν ἀπό τινος ἄρθρων περὶ Ἑλλάδος, ἐξ ὧν καταφαίνεται εἰ μὴ ἡ ἐπίδοσις τοὐλάχιστον ἡ πολιτικὴ τοῦ μικροῦ τούτου βασιλείου σημασία. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος πλέει ἀπὸ δώδεκα ὡς ἔγγιστα ἐτῶν ἐν μέσῳ πελάγους φιλοδοξιῶν καὶ μικροφιλοτιμιῶν, ἀγνοῶν ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι. Ἐπειδή, μὴ ἔχων μηδένα βέβαιον φίλον παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ ἀγνοῶν πρὸς τί κόμμα δύναται νὰ τραπῇ, ὅπως βασιλεύσῃ κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, καθιστᾶται ἀδιαλείπτως εἰς ἀπορίαν, ἀνακράζων· « Οἶδα ὃν φύγω, οὐκ οἶδα πρὸς ὃν φύγω. »

Ἐν οὐδεμιᾷ τῆς γῆς χώρᾳ μηδ' αὐτῆς τῆς Ἱσπανίας ἐξῃρημένης, συμβαίνουσι τοσαῦται, ὅσαι ἐν Ἑλλάδι ἀνωφελεῖς ἢ μᾶλλον ἐπιβλαβέσταται ὑπουργικαὶ κρίσεις. Τὰ ὑπουργεῖα διαδέχονται ἄλληλα ἐν Ἑλλάδι μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Πρὶν ἢ ὁ νέος ὑπουργὸς δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπουργείου, πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ δείξῃ τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ, πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ πράξῃ ἀγαθόν τι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐπέρχεται νέα μεταλλαγὴ τοῦ ὑπουργείου, ῥίπτουσα αὐτὸν εἰς τὸν κυκεῶνα τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἐπειδὴ πᾶν νέον ὑπουργεῖον ἔχει ἐναντίον αὐτοῦ ὑπὲρ τὰ δεκαπέντε κόμματα, διῃρημένα καὶ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ὁσάκις πρόκειται νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῆς κυβερνήσεως, ἑνούμενα δὲ πρὸς ἄλληλα ὁσάκις πρόκειται νὰ ὑποσκελίσωσι τὸ ὑπερισχῦσαν ὑπουργεῖον, ὅπερ σπεύδει πάντοτε νὰ καθαιρέσῃ τοὺς ὑπαλλήλους, οἵτινες κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ πεσόντος ὑπουργείου, νὰ ἀντικαταστήσῃ δὲ ἀντ' αὐτῶν τοὺς ἰδίους φίλους καὶ ὀπαδούς. Πάλη παιδαριώδης, μόνον ἔχουσα ἐλατήριον τὰ προσωπικὰ συμφέροντα, καὶ ἀναξία πολιτῶν ἔθνους ὀνειροπολοῦντος μέλλον εὐκλεέστερον.

Ἐν τούτοις ὁ χρόνος παρέρχεται, τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης προάγουσι τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν, ἀποτελειοῦσι τοὺς ἀναγκαιοτάτους σιδηροδρόμους καὶ ἐργάζονται παντὶ σθένει ὅπως ἐπισπάσωνται τὴν διὰ τῆς χώρας αὐτῶν διάβασιν τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Ἡ Ἑλλὰς ἠδύνατο ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν νὰ καταστοθῇ γέφυρα τοῦ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἐμπορίου, καὶ νὰ τετραπλασιάσῃ τὰς προσόδους καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ἀλλ' οἱ πολιτικοὶ αὐτῆς ὀλίγον φροντίζουσι περὶ τούτων ἁπάντων. Ἐὰν δὲ τὸ Πεδεμόντιον μετὰ τὸ 1849 ἔτος ἠκολούθει τὴν αὐτὴν πολιτικήν, οὐδέποτε αἱ λοιπαὶ χῶραι τῆς ἰταλικῆς χερσοννήσου ἤθελον θεωρήσει αὐτὸ ὡς ἑστίαν τῆς ἰταλικῆς αὐτονομίας, καὶ οὐδέποτε ἤθελον συνεργασθῆ παντὶ σθένει εἰς τὴν ἕνωσιν ἐκείνην.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἔθνος νεαρὸν, ἐπαλλαγὲν δι' ἡρωϊκῶν ἀγώνων ἐκ μακρᾶς δουλείας. Ἀλλ' αἱ ἀστυκαὶ ἀρεταὶ δὲν ἐκμανθάνονται ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης. Τὸ σύνταγμα ἐν Ἑλλάδι εἶναι μὲν ἀναγκαιότατον διὰ πολλοὺς λόγους, ἀλλ' ἡ ἄκρατος ἐλευθερία εἶναι ἐπιβλαβὴς καὶ ἐπικίνδυνος εἰς λαὸν ἐξελθόντα μακρᾶς δουλείας καὶ ἀγνοοῦντα τὴν χρῆσιν αὐτῆς, ὡς εἶναι ἐπικίνδυνος ὁ ὀξὺς ξυρὸς ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ βρέφους. Οἱ Ἕλληνες ἠθελήσαμεν νὰ προσαρμόσωμεν εἰς ἑαυτοὺς ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας πάσας τὰς ἐλευθερίας, ἃς οἱ ἄλλοι λαοὶ ἐκτήσαντο ἀπὸ πολυχρονίων ἀγώνων. Ἀσθενεῖς καὶ μὴ ἐντελῶς ἀναῤῥωσθέντες ἐκαθίσαμεν εἰς πλουσίαν τράπεζαν, καὶ ἐκορέσθημεν τοιουτοτρόπως τῶν πάντων, ὥστε πάσχομεν γαστραλγίαν καὶ κινδυνεύομεν νὰ ἐμέσωμεν μὲν τὰ πάντα, νὰ καταδικασθῶμεν δὲ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν τῆς Εὐρώπης εἰς νέαν δίαιταν. Διὸ οὐδὲν ἄπορον ἂν ἡ ἀπόπειρα τῆς καταστάσεως τοσαύτης ἐλευθερίας ἐν Ἑλλάδι, ἐπιχειρησθεῖσα μὲν εἰλικρινῶς, ἀλλ' ἄνευ τοῦ προσήκοντος ὑπολογισμοῦ τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων, μὴ ἐγένετο μηδὲ ἠδύνατο νὰ γένηται παραίτιος ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων. Ἐὰν δὲ τὸ ἐσχάτως ὑπερισχῦσαν ὑπουργεῖον τοῦ Τρικούπη, ἀντὶ νὰ ὑποκεράσῃ διὰ τῆς μετριοπαθείας καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ συντάγματος ὅ, τι ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ὑπερβολικὸν καὶ ἐπιβλαβὲς εἰς νεογέννητον ἔθνος, διεκήρυξεν ὅτι προτίθεται νὰ προβῇ μέχρι τῶν τελευταίων ὅρων τῆς συνταγματικῆς ἐλευθερίας, τοῦτο δεικνύει μὲν τὸ φιλελεύθερον τοῦ νέου ὑπουργοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μεγάλην πολιτικὴν σύνεσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν κομματικὰ πάθη ἐδεινώθησαν, ἐξηντλήθησαν δὲ πάντες οἱ δυνατοὶ συνδυασμοὶ καὶ ἀπόπειραι, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμμένει πιστὸς εἰς τὸ σύνταγμα, ἀπόκειται εἰς τοὺς κομματάρχας ἐκείνους, οἵτινες, εἰ καὶ ἄμοιροι πολιτικῆς ἱκανότητος καὶ συνέσεως, διαφυλάττουσιν ὅμως ἔτι φιλοπατρίαν τινὰ, ἵνα προτείνωσιν αὐθορμήτως τὴν ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.

Ἡ ἐλευθερία δὲν ἀποκτᾶται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, οὐδὲ εἶναι διιπετής. Ἔστω δὲ ἡμῖν παράδειγμα ἡ Ἀγγλία.

Β΄.

Τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα τῆς Ἀγγλίας εἶναι τὸ ἀριστούργημα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Διὸ νομίζομεν ὠφέλιμον νὰ σπουδάσωμεν διὰ βραχέων ἐνταῦθα τίνι τρόπῳ ἐκτήσαντο οἱ Ἄγγλοι τὸν μηχανισμὸν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου πολιτεύματος, ὅπερ ἀνήγαγεν αὐτοὺς ἐντὸς δύο αἰώνων εἰς τοσοῦτον δυνάμεως καὶ δόξης. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς βαθείας μελέτης τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος, τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, τῶν περιστάσεων καθ' ἃς ἐῤῥιζώθη, καὶ τῶν τρόπων δι' ὧν ἐβλάστησε καὶ ἐπέδωκε διαφερόντως τὸ πολίτευμα τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ, νομίζομεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς, ἥτις ἀπὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν θηρεύει τὸ ἄριστον τῶν πολιτευμάτων, δύναται νὰ ὠφεληθῇ μεγάλως. Εἰ δὲ καὶ μὴ δυνάμεθα νὰ ἀπομιμηθῶμεν αὐτὸ δουλικῶς ἐν Ἑλλάδι διὰ πολλοὺς λόγους, ἀλλ' ὅμως, σπουδάζοντες ἐπισταμένως τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, θὰ δυνηθῶμεν νὰ βαδίσωμεν τοῦ λοιποῦ ἀσφαλέστερον, ὡς ὁδοιπόρος γνωρίζων ποῦ πορεύεται, καὶ μὴ ζητῶν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀποπεπλανημένος ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ κινδυνεύων ἵν' ἀφαιρεθῇ παρὰ λῃστῶν καὶ ἀπατεώνων πᾶν ὅ, τι πολύτιμον φέρει μεθ' ἑαυτοῦ.

Παντοῖα ἐλέχθησαν περὶ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' ὅμως ἔσονται ἀείποτε ὑποδεέστερα τῆς ἀληθείας, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσον τὸ πολίτευμα τοῦτο μεταβάλλεται καὶ βελτιοῦται καθ' ἑκάστην. Παρῆλθον ἤδη δύο αἰῶνες, ἀφ' ὅτου μετὰ μεγάλους πολιτικοὺς κλονισμοὺς καὶ κινδύνους τὸ ἀγγλικὸν σύνταγμα ἀνεφύη ὑπὸ μορφὴν, ἥτις ἐφάνη μὲν τότε τελεία, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀληθῶς τοιαύτη· διότι οὐδέποτε ἔργον τοιοῦτον δύναται νὰ ἀποτελεσθῇ. Ἀπὸ τῆς κρίσεως ἐκείνης τοῦ 1688, καθ' ἣν τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος ἐπανέστη πρὸς τὴν τυραννίαν τῶν Τουδὼρ καὶ τὰς καταχρήσεις τῶν Στουαρτῶν βασιλέων, τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα ἐφηρμόσθη μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀρεστῶς, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἄμοιρον τῶν ἀτελειῶν καὶ τῶν κυρίων ἐλαττωμάτων, ἅτινα ὁ χρόνος ἐξήλειψε κατ' ὀλίγον.

Οἱ Ἄγγλοι ὀνομάζουσι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔνδοξον, — our glorious revolution, — διότι ἀληθῶς ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη ἔσχε μεγάλας τὰς συνεπείας καὶ ἐπήνεγκε μεγάλας τὰς μεταβολὰς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ὡς γενομένη πρόδρομος τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἧς αἱ ἀρχαὶ ἦσαν ἀπαύγασμα τῆς ἀγγλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην κατεστάθη εἰς τὴν ἀρχὴν Γουλλιέλμος ὁ τρίτος, ὁ σταθάουτερ τῆς Ὁλλανδίας (γαμβρὸς τοῦ τελευταίου τῶν Στουαρτῶν Ἰακώβου τοῦ δευτέρου), βασιλεὺς ἔμπειρος τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, φιλελεύθερος, εὔτολμος, περιεσκεμμένος μὲν ἀλλ' ἔμπεδος καὶ ἰσχυρογνώμων ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ προγράμματος αὐτοῦ. Ἀπεδέξατο δὲ εἰλικρινῶς τὰς δύο θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ ἀγγλικοῦ συντάγματος, οἵας ἐνενόουν αὐτὰς οἱ ἀρχηγοὶ τῶν οὐίγων (οἵτινες ἦσαν ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν τυραννικῶν ἀρχῶν τοῦ ἠλιθίου καὶ οἰηματίου πενθεροῦ αὐτοῦ Ἰακώβου τοῦ δευτέρου), — τὴν πολιτικὴν δηλαδὴ καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν. Καὶ διὰ μὲν τῆς πρώτης τὸ ἔθνος ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ νὰ μεταλαμβάνῃ τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν πραγμάτων, οὐχὶ καθὰ πρότερον ὡς ἁπλοῦς σύμβουλος, ἀλλ' ὡς ἀρχὴ ἀπολαύουσα τῆς μεγίστης πρωτολογίας καὶ συμμετέχουσα τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ ἴσοις καὶ ὁμοίοις πρὸς τὸν βασιλέα· ἤτοι ἔσχε τὴν αὐτοδιοίκησιν, τὸ self governement· διὰ δὲ τῆς δευτέρας ἀρχῆς ἔσχε τὸν προτεσταντισμὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀγγλικανικὴν ἐκκλησίαν, ὅστις ἀνεκηρύχθη θρησκεία τοῦ κράτους. Διὰ τῆς δευτέρας ταύτης ἀρχῆς τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος διέῤῥηξε τὰ δεσμὰ τοῦ παπισμοῦ, καὶ ἀπηλλάχθη τῆς πρὸς τὴν Ῥώμην θρησκευτικῆς δουλείας, παραδεξάμενον τὸ δόγμα τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, — τὸ libre exament, ὅπερ ἐπήνεγκε τὴν ἰσότητα τῶν θρησκευμάτων καὶ τὴν ἀνεξιθρησκείαν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ προτεσταντισμὸς τῆς Ἀγγλίας ἀντιδρῶν τότε πρὸς τὰς καταχρήσεις τῶν Στουαρτῶν βασιλέων ἀνεδείχθη τὸ πρῶτον ἐξαιρετικὸς καὶ τυραννικός. Τὸ κοινοβούλιον ἐψηφίσατο τότε κατὰ τοῦ καθολικοῦ δογματος νόμους, οἵτινες ἦσαν οἱονεὶ ἀντίσταθμοι πρὸς τὰ κατὰ τῶν διαμαρτυρομένων διατάγματα τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου.

Ἀλλ' ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ κατὰ τῶν καθολικῶν δρακόντιοι ἐκεῖνοι νόμοι ταχέως παρήκμασαν ἢ ἠκυρώθησαν, πλὴν τοῦ νόμου, δι' οὗ οἱ καθολικοὶ ἐκηρύχθησαν ἀνεπιτήδειοι νὰ μεταλαμβάνωσι τῶν δημοσίων

---

(1) ΣΥΝΤΟΜΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

Πρὸς εὐκολωτέραν κατανόησιν τινῶν τῶν ἐν τῷ ἄνω ἄρθρῳ ἀναφερομένων πολιτικῶν γεγονότων νομίζομεν ὠφέλιμον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἑξῆς σύντομον διαγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἀγγλίας διετέλεσεν ἀσαφὴς καὶ σκοτεινὴ μέχρι τῆς εἰς αὐτὴν εἰσβολῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ Καίσαρος, ὅστις κατέλαβεν αὐτὴν δίς (55 καὶ 54 π. Χ.). Ἡ νῆσος ὠνομάζετο τότε Βρεταννία καὶ κατῳκεῖτο τὰ μὲν πρὸς νότον ὑπὸ τῶν Βρεταννῶν, τὰ δὲ πρὸς βορᾶν (Καληδονία, ἡ νῦν Σκωττία) ὑπὸ τῶν Σκώττων καὶ Πίκτων, λαῶν βαρβάρων, οἵτινες διετέλουν νῦν μὲν πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους, νῦν δὲ συμμαχοῦντες καὶ εἰσβάλλοντες εἰς τὴν χώραν τῶν Βρεταννῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ Κλαύδιος ἐπανεκτήσατο αὐτὴν ἐπαναστατήσασαν τῷ 43ῳ ἔτει μ. Χ. Κατὰ δὲ τὸ 78ον — 85ου ἔτους οἱ ῥωμαϊκοὶ στρατοὶ, διοικούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀγρικόλα, προὐχώρησαν μέχρι τῶν Γραμπίων ὀρῶν, ἀλλ' ἡ νῆσος οὐδέποτε ὑπετάχθη ὁλοσχερῶς τοῖς Ῥωμαίοις. Ἐν ἔτει 411 ὁ Ὀνώριος κατέλιπε παντελῶς τὴν Βρεταννίαν ὡς κτῆσιν ἀνωφελῆ. Οἱ δὲ Βρεταννοὶ, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνθιστῶνται πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Πίκτων, προσεκάλεσαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν τοὺς Σάξωνας ἐκ Γερμανίας, οἵτινες προσδραμόντες (449) ἐκυρίευσαν τῆς νήσου, καὶ κατέστησαν ἐν αὐτῇ τέσσαρας βασιλείας, τὴν Estseaxe, Suthseaxe, Westseaxe καὶ Kent (455-527). Οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς εἰσβαλόντες (542-584) Γερμανοὶ Ἄγγλοι (Angles) κατέστησαν καὶ αὐτοὶ τρία ἄλλα βασίλεια, τὴν Βερνικίαν, καὶ Δεϊρίαν ἢ τὴν Νορθόμβερλανδ, τὴν Ἐσταγγλίαν καὶ τὴν Οὐεσταγγλίαν. Ἐκ δὲ τῶν Ἄγγλων τούτων Γερμανῶν κατακτητῶν ἡ χώρα ὠνομάσθη ὕστερον Ἀγγλία. Πάντα ταῦτα τὰ βασίλεια συνηνώθησαν εἰς ἓν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Σάξωνος Egbert (827).

Ἀπὸ τοῦ 835ου ἔτους μ. Χ. οἱ Δανοὶ καὶ Νορβεγοὶ ἢ Νορμανδοὶ πειραταὶ, οἵτινες κατελυμήναντο παντοιοτρόπως τὴν βορείαν Εὐρώπην, ἐλεηλάτησαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, μέχρις οὗ Ἀλφρέδος ὁ Μέγας ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ εἰρηνεύσωσιν (871-900). Ἀλλ' ἐπανελθόντες ἐν ἔτει 981 οἱ Νορβεγοὶ κατέστησαν τὸν βασιλέα αὐτῶν Σουένον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας (1013), ἡ δὲ νόμιμος δυναστεία δὲν ἐπανωρθώθη εἰμὴ κατὰ τὸ 1041ον ἔτος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου, Μάγνου, ἡ πρὸς βορᾶν Γαλλία, μάλιστα δὲ ἡ Νορμανδία (Neustria), ἐλεηλατήθη πολυειδῶς ὑπὸ τῶν τολμηροτάτων καὶ ἀδικωτάτων Νορμανδῶν πειρατῶν, οἵτινες τέλος κατεστάθησαν παντελῶς κύριοι αὐτῆς, καὶ κατῴκησαν αὐτὴν ἐν ἔτει 912 ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου τοῦ Ἁπλοῦ, ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Ῥόλλονα, ὅστις ἐνυμφεύθη τὴν Γιζέλην θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ἔκτοτε ἡ ἐπαρχία αὕτη τῆς Γαλλίας ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν Νορμανδῶν κατακτητῶν Νορμανδία.

Ὁ Ῥόλλων καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐβασίλευσαν τῆς Νορμανδίας, ὀνομαζόμενοι δοῦκες, ὡς ὑπήκοοι τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ ἴσχυσαν οὕτως, ὥστε ἐν ἔτει 1066 Γουλιέλμος ὁ πρῶτος, δοὺξ τῆς Νορμανδίας, ὁ ἐπιλεγόμενος Κατακτητὴς, εἷς τῶν ἀπογόνων τοῦ Ῥόλλονος, κατέκτησε τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἵδρυσε νέον βασιλικὸν γένος ἐν αὐτῇ. Τότε ἡ Νορμανδία, εἰ καὶ διετέλει φόρου ὑποτελὴς τῇ Γαλλίᾳ, προσετέθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μέχρις οὗ ἐν ἔτει 1203 ὁ βασιλεὺς Φίλιππος Αὔγουστος ἀφῄρεσεν αὐτὴν τοῦ Jean-sans-Terre, δολοφονήσαντος τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Ἀρθοῦρον, κληρονόμον τῆς Νορμανδίας καὶ ἤνωσεν αὐτὴν τῇ Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1346 Ἐδουάρδος ὁ τρίτος, βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἀποβὰς εἰς τὴν Νορμανδίαν, κατέλαβεν αὐτήν. Διέμεινε δὲ ἡ χώρα ὑπὸ τοὺς Ἄγγλους μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Γάλλου Καρόλου τοῦ πέμπτου, ὅστις ἀνεκτήσατο αὐτὴν, καὶ ἐξεδίωξε τοὺς Ἄγγλους.

Ὁ οἶκος Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ ἐβασίλευσεν ἐν Ἀγγλίᾳ μέχρι τοῦ ἔτους 1154, ὅτε ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῶν Πλανταγενετῶν, κομήτων τῆς Ἀνδαυϊγίας (Anjou) καταγομένων ἐκ γυναικῶν Νορμανδῶν, ὧν ἀρχηγὸς ἐγένετο ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἑρρίκος ὁ δεύτερος. Οἱ Πλανταγενέται ἐβασίλευσαν μέχρι τοῦ ἔτους 1485.

Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον ἀπετελέσθη ἡ συνένωσις τῶν πέντε μεγάλων γαλλικῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τῆς Ἀγγλίας διὰ τῆς ἀναγορεύσεως Ἑρρίκου τοῦ δευτέρου, καὶ ἡ κατάκτησις τῆς Ἰρλανδίας (1171)· συνέβησαν δὲ οἱ πόλεμοι Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοκάρδου

πραγμάτων, καὶ ὅστις διετηρήθη ἐπὶ ἕνα καὶ ἥμισυ περίπου αἰῶνα, ἤτοι μέχρι τοῦ 1829 ἔτους, καθ' ὃ ὁ βασιλεὺς Γεώργιος τρίτος ὑπέγραψεν ἄκων καὶ διὰ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Πὶττ τὴν χειραφέτησιν τῶν καθολικῶν. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς οὗτος τῆς Ἀγγλίας ἐγένετο ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἀναβάσεως ἀκλόνητος πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς ἀντίπαλος Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου τῆς Γαλλίας, ὅστις ἠξίου ἵνα ἐπιβάλῃ εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην μετὰ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τὸν θρησκευτικὸν δεσποτισμόν. Τῶν ἀρχῶν δ' αὐτοῦ τούτων καὶ μόνων χάριν ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ὁ τρίτος ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου.

Γ'.

Κατέστη ἤδη πασιφανὲς καὶ πασίγνωστον ὅτι τὸ σύνταγμα τῆς Ἀγγλίας, ἀπόρροια ὂν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς τοῦ self-governement, ἤτοι τῆς διοικήσεως τοῦ ἔθνους διὰ τοῦ ἔθνους, καὶ ἀντανάκλασις τῆς θρησκευτικῆς ἀρχῆς τοῦ libre examen, ἤτοι τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, συνετέλεσεν εἴπερ τι καὶ ἄλλο εἰς τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως αὐτῆς. Ἡ Ἀγγλία κέκτηται ἐν τῷ παρόντι μεγάλας χώρας πανταχοῦ τῆς ὑφηλίου, οὐχὶ ὡς οἱ Μεξικανοὶ ἐκέκτηντο τὴν Καλλιφορνίαν, ἢ ὡς ἡμεῖς κατέχομεν τὴν Ἑλλάδα, τυφλώττοντες πρὸς τὰ αὐτοφυῆ τῆς χώρας ἀγαθὰ, ἀλλ' ὡς ἄνθρωποι εὐφυεῖς καὶ φιλεργοὶ, γονιμοποιοῦντες τὰ πάντα περὶ αὐτοὺς, καὶ ἐπιτήδειοι πρὸς τὸ ἐξασκεῖν τὸ παράγγελμα τῆς Βίβλου· « Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε. » Αἱ μεγάλαι αὗται ἀποικίαι, ἐργαζόμεναι ἐπισταμένως, ἐπιμόνως καὶ καρτερικῶς τὴν γῆν, ἀνελίσσονται εὐδαιμονοῦσαι καὶ θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδίδουσαι ὁσημέραι ἐν Ἀσίᾳ, ἐν Ἀμερικῇ, ἐν τῇ Πολυννησίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ. Κλάσμα δέ τι, ἀποσπασθὲν τοῦ μεγάλου τούτου ἔθνους, ἀποτελεῖ ἤδη ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς ἠπείρου ἔθνος αὐτόνομον, ὅπερ ἐκπλήττει πάντα τὰ ἔθνη διὰ τῆς ταχείας αὐτοῦ αὐξήσεως, καὶ φαίνεται προωρισμένον ἵνα παράσχῃ ἐντὸς ἑνὸς αἰῶνος θέαμα λαοῦ ἀπαραμίλλου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, κυβερνωμένου καὶ τούτου ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ τῆς ἀνεξιθρησκείας.

Δ'.

Ἀλλὰ μὴ πλανώμεθα νομίζοντες ὅτι τὸ τυχὸν ἔθνος, ἀποδεχόμενον καὶ καθιστῶν τοιαύτην τινὰ πολιτείαν παρ' αὐτῷ, δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τῶν αὐτῶν τοῖς Ἄγγλοις ἀγαθῶν καὶ πλεονεκτημάτων. Πᾶν πολίτευμα φιλελεύθερον καὶ σοφῶς λελογισμένον εἶναι ἀνωφελὲς, ὅταν οἱ πολῖται ἀρκῶνται μὲν βλέποντες αὐτὸ γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ χάρτου, μὴ φροντίζωσι δὲ περὶ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτοῦ ἐφαρμογῆς. Ἔστω δὲ ἡμῖν πρόχειρον παράδειγμα ἡ Ἑλλὰς, ἥτις συνεστάθη ταὐτοχρόνως μετὰ τοῦ Βελγίου· αἱ ἱσπανοαμερικανικαὶ δημοκρατίαι, αἵτινες, εἰ καὶ ἐμιμήθησαν κατὰ γράμμα τὸ ἀμερικανικὸν σύνταγμα, μαραίνονται καὶ ἀποθνήσκουσιν ἀλληλοδιαδόχως, ἐν ᾧ ἡ βόρειος Ἀμερικὴ προβαίνει γιγαντιαίοις βήμασι πρὸς τὰ πρόσω. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ πρεσβύτερος κλάδος τῶν Βουρβώνων ἐπειράθη νὰ μιμηθῇ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀγγλικοῦ συντάγματος, τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἤτοι νὰ ἔχῃ κληρονομικήν τινα ἀριστοκρατίαν, ἐξ ἧς νὰ συγκροτῆται ἡ γερουσία, βουλὴν δὲ ἐκλεγομένην ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὑπουργεῖον δὲ ὑπεύθυνον ἐκπορευόμενον ἐκ τῶν βουλῶν καὶ βασιλέα ἀναμάρτητον καὶ ἀνυπεύθυνον. Ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα ἐκείνη ἀπέτυχεν· ὁ δὲ ἀνυπεύθυνος καὶ ἀναμάρτητος βασιλεὺς ἐξεθρονίσθη καὶ ἐδιώχθη, ὡς ὁ Ὄθων· ὁ δὲ συνταγματικὸς χάρτης, ὑπὲρ οὗ τὸ ἔθνος ἐπανέστη, ἐκολοβώθη. Ὅπως ἔθνος τι δυνηθῇ νὰ αὐξήσῃ καὶ εὐδαιμονήσῃ ἔκ τινος πολιτεύματος, ἀνάγκη ἵνα τὸ πολίτευμα τοῦτο ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους καὶ ἐκπορεύηται ἐκ τῶν ἠθῶν, ἐθίμων καὶ παραδόσεων τοῦ λαοῦ, ὡς τὸ ἀγγλικὸν σύνταγμα, ὅπερ εἶναι ἀπαύγασμα τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας. Τὰ πρῶτα ἐλαττώματα καὶ τὰ κενὰ τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἄγγλων ἦσαν καὶ αὐτὰ ἀπόρροια τῆς τότε ἀγγλικῆς κοινωνίας, ἥτις βελτιουμένη ὁσημέραι ἐβελτίου καὶ τὸ πολίτευμα. Καὶ ἰδοὺ διὰ τί ὑπάρχει ἔτι καὶ ἐπιδίδωσι.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἑτέρα ῥιζικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἅπασαι αἱ κλάσεις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1688 μηδ' αὐτῆς τῆς βασιλείας ἐξῃρημένης ἐπεθύμουν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συντάγματος καὶ εἰργάσθησαν ἐπιμόνως καὶ προθύμως πρὸς ἑδραίωσιν αὐτοῦ. Τοὐναντίον δ' ἐν Γαλλίᾳ, ὡς παρ' ἡμῖν, οὐδέποτε ὁ λαὸς διετέλεσεν ὁμοφρονῶν τῇ κυβερνήσει.

Ἀπὸ τοῦ 1814 μέχρι τοῦ 1748 τὸ γαλλικὸν σύνταγμα ἦτο παραδεκτὸν καὶ ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν, ἐὰν τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία συνεφώνουν. Ἀλλὰ ποτὲ μὲν ὁ βασιλεὺς ἐφαίνετο δυσανασχετῶν πρὸς τὸ σύνταγμα, ποτὲ δὲ τὸ ἔθνος δυσπιστοῦν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπῄτει πλείονα ἐχέγγυα. Τοὐντεῦθεν ἀδιάλειπτοι ἀποπομπαὶ καὶ μεταλλαγαὶ ὑπουργείων καὶ διαλύσεις βουλῶν καὶ ταραχαὶ ἐμποδίζουσαι δίκην ῥάβδων ἐν τοῖς τροχοῖς τὴν κανονικὴν πορείαν τοῦ πολιτεύματος, μέχρις οὗ, καταστρεφομένης πάσης μεταξὺ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς βασιλείας πίστεως, τὸ ἔθνος νικῶν τελευταῖον καθαιρεῖ καὶ διώκει ἐπὶ τέλους τὸν βασιλέα. Τοῦτο ἔπαθεν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος ὁ δέκατος καὶ Λουδοβῖκος ὁ δέκατος ὄγδοος, καὶ ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος, καὶ ὁ ἡμέτερος Ὄθων καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῆς Ἱσπανίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας βασιλεῖς. Τοὐναντίον δ' ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ μεταξὺ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ βασιλέως ἐμπιστοσύνη εἶναι ἀμοιβαία, αἱ σχέσεις αὐτῶν εἰλικρινεῖς, ἐν δὲ Γαλλίᾳ, ὡς παρ' ἡμῖν, ἡ μεταξὺ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς βασιλείας ἁρμονία δὲν εἶναι κανὼν, ἀλλ' ἐξαίρεσις.

Ε'.

Εἴδομεν ὅτι αἱ πολιτικαὶ ἐλευθερίαι, ὧν ἀπολαύουσι σήμερον οἱ Ἄγγλοι δὲν εἶναι διιπετεῖς, ἀλλ' ἀπέκτησαν αὐτὰς ἀπὸ μεγάλων πόνων καὶ διὰ μακρᾶς ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς. Ὁ θαυμάσιος μηχανισμὸς τοῦ πολιτεύματος, ὅστις καθιστᾷ τοὺς Ἄγγλους τὸν μάλιστα ἐλεύθερον τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης, εἶναι καρπὸς πολλῶν πόνων καὶ ἀγώνων. Ἡ ἐλευθεροτυπία, τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τὸ ἀνυπεύθυνον τῶν δικαστῶν, ὁ νόμος, καθ' ὃν ὁ κατηγορούμενος, βέβαιος ὢν ὅτι μέλλει νὰ δικασθῇ ὑπὸ τῶν ὁμοίων αὐτῷ, ἤτοι ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν ὁρκωτῶν, οὐ μόνον δύναται νὰ ἀπολογηθῇ ἐλευθέρως, ἀλλὰ καὶ θεωρεῖται ὑπὸ τῶν δικαστῶν ὡς ἀθῶος καὶ σεβαστὸς μέχρι τῆς καταδίκης· ὁ νόμος, καθ' ὃν οὐδεὶς δημόσιος λειτουργὸς δύναται νὰ ἐξοδεύσῃ ποσόν τι χρημάτων, μὴ ψηφισθὲν πρότερον ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους· ὁ νόμος τοῦ habeas corpus, καθ' ὃν ὁ κατηγορούμενος πολίτης δύναται νὰ ᾖναι ἐλεύθερος μέχρις οὗ δικασθῇ, πάντα ταῦτα ἀπεκτήθησαν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἀπὸ μεγάλων πόνων, καὶ τοιούτων, οἵους οὐδὲν ἔθνος κατέβαλε μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ. Ἐπειδὴ οἱ Ἄγγλοι ὑπέστησαν παντοίαν τυραννίαν μέχρι τοῦ 1688 ὑπὸ τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν Τουδὼρ καὶ τῶν καταχρήσεων τῶν Στουαρτῶν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1680 ἔμειναν ἔτι πολλαὶ καταχρήσεις, ἃς οἱ Ἄγγλοι καταστρέφουσιν ἀδιαλείπτως. Ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτῶν δὲν ἀπετελέσθη ἔτι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

ΣΤ'.

Μία τῶν λαμπροτάτων καὶ ἀσφαλεστάτων ἐλευθεριῶν τῶν Ἄγγλων εἶναι τὸ δίκαιον, ὅπερ κέκτηται ἕκαστος βουλευτὴς ἵνα λέγῃ ἄντικρυς ἐν τῇ βουλῇ ὅ, τι νομίζει χρήσιμον τῇ πατρίδι. Τὴν ἐλευθερίαν ταύτην μὴ θέλουσα νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐσχάτως ἡ Πρωσσία ἐδίκασε καὶ ἐφυλάκισε τὸν βουλευτὴν Twesten. Ποσάκις ἐπὶ τῶν Τουδὼρ οἱ ἐλευθερόστομοι βουλευταὶ ἐνεβλήθησαν εἰς φυλακήν! Ἐν ἔτει 1571 ὁ σφραγιδοφύλαξ Βάκων ἐπέταξε τοῖς δήμοις ἵνα μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ δημόσια πράγματα, ἅτινα δὲν διαφέρουσιν αὐτοῖς.

Ἐν ἔτει 1621, ὅτε τὸ κοινοβούλιον συνεβούλευεν εἰς τὸν Ἰάκωβον πρῶτον ἵνα μεσολαβήσῃ κατὰ τῆς Αὐστρίας, καὶ ἵνα μὴ νυμφεύσῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεθ' ἡγεμονίδος ἱσπανίδος, ὁ βασιλεὺς ἀπηγόρευσε τοῖς βουλευταῖς ἵνα ὁμιλῶσι περὶ τοιούτων πραγμάτων, διισχυριζόμενος ὅτι πάντα τὰ δίκαια τοῦ κοινοβουλίου ἦσαν βασιλικαὶ χάριτες εὐμετάθετοι. Πρὸ τοῦ 1688 ἔβλεπέ τις τοὺς δικηγόρους τοῦ στέμματος καὶ αὐτοὺς τοὺς δικαστὰς ὑβρίζοντας ἀναιδέστατα τοὺς κατηγορουμένους. Ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβεθ εἷς τῶν διασημοτάτων νομολόγων τῆς Ἀγγλίας, ὁ σὶρ Ἔδουαρδ Coke, δημόσιος ὢν κατήγορος, ἐσφενδόνισε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀτυχοῦς Ἐσσὲξ χάλαζαν ὕβρεων ἀπρεπεστάτων, πρὶν ἢ δικασθῇ. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ πρὸς τὸν μέγαν ναυτικὸν Walter Raleigh, πρὸς ὃν, « Εἶσαι ὁ ἔσχατος, ἔλεγεν, ὁ μιαρώτατος τῶν προδοτῶν. Μάτην ζητῶ λέξεις ὅπως χαρακτηρίσω τὴν μοχθηρίαν τῆς προδοσίας σου. Θὰ ἀποδείξω ὅτι οὐδέποτε ἔζησεν ἐπὶ τῆς γῆς εἰδεχθέστερος σοῦ ὄφις. Ἔχεις μὲν πρόσωπον Ἄγγλου ἀλλὰ καρδίαν Ἱσπανοῦ. Ἰοβόλον τέρας, προδότα κ. τ. λ. » Ἰδοὺ πῶς μετεχειρίζοντο πρότερον ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ δικασταὶ τοὺς ὑποδίκους. Γνωρίζομεν πῶς μεταχειρίζονται σήμερον οἱ Ἄγγλοι δικασταὶ καὶ αὐτοὺς τοὺς μάλιστα ἀποκεκηρυγμένους κακούργους.

Ζ'.

Τίνι τρόπῳ κατωρθώθη ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐντὸς οὕτως ὀλίγου χρόνου; Ἡ θαυμασία αὕτη μεταβολὴ κατωρθώθη διὰ τῆς ἀταράκτου προαιρέσεως, δι' ἧς οἱ Ἄγγλοι ἀντέστησαν μὴ ἀποκάμνοντες πρὸς τὸ κακόν. Ὁποτε ὑφίστατο ἥττάν τινα, παρηγοροῦντο λέγοντες ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπαναλάβωσι πάλιν ὕστερον τὸ ἔργον, καὶ ἡτοιμάζοντο εἰς νέον ἀγῶνα. Ἐν ταῖς δεινοτάταις περιστάσεσι διετήρησαν οἱ

πρὸς τὴν Γαλλίαν (1195-1199) ἡ ἀπώλεια τῆς Νορμανδίας (1204) καὶ ἡ ἀποκήρυξις τοῦ Μεγάλου Χάρτου, ὅστις ἐγένετο βάσις τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῶν Δύο Ῥόδων μεταξὺ τῶν οἴκων τῆς Ὑόρκης καὶ Λαγκαστρίας, καθ' ὃν (1461-1485) ἔπεσεν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, καὶ προσεκλήθησαν εἰς τὴν βασιλείαν οἱ Τουδὼρ, καταγόμενοι ἐξ οἰκίας συγγενικῆς (collatérale), καὶ καθ' οὓς ἡ βασιλικὴ δύναμις ἀφίκετο εἰς τὸ ἄωτον. Ἐπὶ τῶν Τουδὼρ ἡ προτεστατικὴ θρησκεία ἀντηλλάχθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντὶ τῆς καθολικῆς. Ἑβδόμος ὁ ὄγδοος, Ἐδουάρδος ὁ τέταρτος καὶ ἡ Ἐλισάβεθ συνετέλεσαν μάλιστα εἰς τοῦτο (1533-1603).

Τὴν Ἐλισάβεθ διεδέχθη Ἰάκωβος ὁ πρῶτος (τέταρτος ἐν Σκωττίᾳ), ὅστις ἐγένετο ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν Στουαρτῶν, καὶ καθ' ὃν συνηνώθησαν ὑφ' ἓν σκῆπτρον τὰ τρία βασίλεια τῆς Ἀγγλίας Σκωττίας καὶ Ἰρλανδίας ὑπὸ ὄνομα Μεγάλη Βρετανία. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Κάρολος ὁ πρῶτος ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῷ 1625. Ἐκυβέρνησε δὲ κάκιστα, ἀγόμενος καὶ φερόμενος ὑπὸ τοῦ Βούκιγγαμ, ὅστις ἴσχυσε μέγιστα καὶ παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐπεχείρησε δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἱσπανίαν ἐκστρατείας, αἵτινες ἀπέβησαν ἀλεθριώταται. Διέλυσεν ἐπαλλήλως διὰ βίας τρία κοινοβούλια, ἅτινα δὲν συγκατένευον νὰ χορηγήσωσιν αὐτῷ χρήματα πρὸς νέους πολέμους, ἀξιῶν ἵνα κυβερνᾷ τὸ ἔθνος μόνος καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιτηρήσεως ἢ εὐθύνης. Ἠρέθισε δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς λαοὺς θέλων νὰ ἐπιβάλῃ εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν νέαν λειτουργίαν γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Laud ὅστις κατεστάθη πρῶτος ὑπουργὸς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βούκιγγαμ. Τέλος δὲ ὁ Κάρολος, μὴ δυνάμενος νὰ καταβάλῃ μόνος τοὺς πολυπληθεῖς αὐτοῦ ἐχθροὺς, ἠναγκάσθη νὰ συγκαλέσῃ νέον κοινοβούλιον (1640), ὅπερ ὅμως ἀντὶ νὰ συμπολιτεύηται αὐτῷ, ὡς ἤλπιζεν, κατεστάθη εἰς δικαστήριον τοῦ βασιλέως, καὶ συνέλεξε στρατὸν, οὗτινος ἐστρατήγει ὁ Ἐσσὲξ καὶ ὁ Κρόμβελλ. Ἀλλὰ τὰ βασιλικὰ στρατεύματα ἐνικήθησαν πολλαχοῦ· ὁ δὲ Κάρολος, ὅστις κατέφυγεν εἰς τὴν Σκωττίαν, παρεδόθη ὑπὸ τῶν Σκώττων εἰς τοὺς ἀντάρτας (1647). Ἀχθεὶς ἐνώπιον τοῦ παρλαμέντου, κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὡς τύραννος καὶ ἀπεκεφαλίσθη τῷ 1649. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐνυμφεύθη τὴν Ἑρριέτταν τῆς Γαλλίας, ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου δεκάτου τρίτου. Ἔσχε δὲ δύο υἱοὺς, τὸν Κάρολον δεύτερον καὶ τὸν Ἰάκωβον δεύτερον, οἵτινες ἐβασίλευσαν μετὰ τὸν Κρόμβελλ. Μετὰ τὸν θάνατον Ἰακώβου τοῦ πρώτου ὁ Κρόμβελλ ἐκυβέρνησε μόνος μέχρι τοῦ θανάτου (1658). Τότε ἐπανῆλθον οἱ Στουαρται (1660). Ἀλλ' αἱ κακίαι τῶν υἱῶν τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Καρόλου δευτέρου καὶ Ἰακώβου τοῦ δευτέρου ἐπήνεγκον τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1688, ἥτις ἀνέτρεψε τὴν δυναστείαν ταύτην καὶ ἀνηγόρευσε βασιλέα τῆς Ἀγγλίας τὸν γαμβρὸν Ἰακώβου τοῦ δευτέρου Γουλλιέλμον τὸν τρίτον, πρίγκηπα τῆς Ὀραγγίας, καὶ σταθάουτερ τῆς Ὁλλανδίας (1688), ἔπειτα δὲ τὴν Ἄνναν, θυγατέρα τοῦ Ἰακώβου δευτέρου, ἥτις ἐβασίλευσεν ἐνδόξως. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς βασιλίσσης Ἄννης προσεκλήθη εἰς τὸν θρόνον ὁ οἶκος τοῦ Ἀνοβέρου, ὅστις βασιλεύει μέχρι σήμερον, παρασχὼν πέντε βασιλεῖς, Γεώργιον τὸν πρῶτον (1714), Γεώργιον τὸν δεύτερον (1727), Γεώργιον τὸν τρίτον (1760), Γεώργιον τὸν τέταρτον (1820), καὶ τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν (1837). Ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων βασιλέων οἱ Ἄγγλοι κατέκτησαν τὸν Καναδᾶ (1760-63), ἀπέβαλον τὴν ἀμερικανικὴν ἀποικίαν (1774-1783) καὶ καθυπέταξαν τὰς Ἰνδίας (1757-1816)· ἡ δὲ Ἀγγλία, καταβαλοῦσα τὸν Ναπολέοντα, ἀφίκετο εἰς μεγίστην πολιτικὴν δύναμιν, μέχρις οὗ ὁ ἐσχάτως ἐπελθὼν γαλλο-γερμανικὸς πόλεμος συνέστειλεν εἰς μικρόν τι τὴν πρώην ἀγέρωχον αὐτῆς πολιτικὴν ἡγεμονίαν.

ΘΑΝΑΤΟΣ

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΑΜΑΛΙΑΣ.

— Ἐπιστέλλουσιν ἐκ Βιέννης.

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ βαρὼν Σίμων Σίνας, ἀποτίων δημοσίᾳ τὸν τελευταῖον τῆς εὐλαβείας φόρον πρὸς τὸ πρῶτον σεπτὸν βασιλικὸν ζεῦγος τῶν ἀοιδίμων Ὀθωνος καὶ Ἀμαλίας, οὓς ἀείποτε μὲν ἐτίμησε καὶ ἠγάπησε, πολλακις δὲ ἐξένισε, παρεσκεύασε τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἐν τῷ ἐν Βιέννῃ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ἀρτίως μεταστάσης πολυπαθοῦς Ἀμαλίας, ὅπερ καὶ ἐτελέσθη μετὰ τῆς προσηκούσης μεγαλοπρεπείας καὶ κατανύξεως. Εἰς τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν παρῆσαν ὁ κ. Βαρὼν, φορῶν πένθιμον Μαγυάρου στολὴν, ἅπασα τούτου ἡ οἰκογένεια, οἱ γαμβροὶ αὐτοῦ Ὑψηλάντης καὶ Μαυροκορδάτος, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Βαυαρίας μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, ἄλλοι δὲ διπλωμάται καὶ εὐπατρίδαι, καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινότητι τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης.

Ἄγγλοι ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τῆς κοινωνίας πυρῆνα ἀνθρώπων γενναίων καὶ εὐφυῶν, πεπεισμένων τὸν μέλλοντα θρίαμβον τῆς ἐλευθερίας καὶ γνωριζόντων καλῶς ὅτι μόνον δι' ἀδιαλείπτων ἀγώνων θὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ θριαμβεύσῃ καὶ νὰ προάξῃ εἰς δύναμιν τὸν ἀγγλικὸν λαόν. Ὁ Ἄγγλος ἔχει τὴν πίστιν, ἥτις σώζει, καὶ διὰ τῆς πίστεως τὸ θάρρος τοῦ ἀναμένειν. Ἡ ἐπιμονὴ αὕτη ὑπὲρ τῶν δικαίων αὐτοῦ, ἡ μεγάλη ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν ἐπιτυχίαν, εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ αἰτία τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγγλικῆς ἐλευθερίας, καὶ διὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς μεγάλης πολιτικῆς τύχης τοῦ ἔθνους τούτου. Ἐξ οὗ συμπεραίνομεν ὅτι ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ ἐμμένωμεν εἰς τοὺς ἅπαξ κατασταθέντας παρ' ἡμῖν συνταγματικοὺς θεσμούς, νὰ μὴ ἀποκαρτερῶμεν πρὸς τὰς ἐλαχίστας δυσχερείας καὶ μὴ ἀκούωμεν τὰς συμβουλὰς ἐκείνων ὅσοι, εἴτε ἄπειροι τῶν ὑψηλῶν δικαίων τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε τὰ ἴδια ἐπιδιώκοντες συμφέροντα, συμβουλεύουσι παρ' ἡμῖν ἀντὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως τὴν παντελῆ κατάργησιν τοῦ συντάγματος.

Ἀλλὰ πρὸς ἑδραίωσιν τῶν ἐθνικῶν ἐλευθεριῶν εἶναι χρεία πολιτικῆς συνέσεως τόλμης καὶ ὑπομονῆς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΕΥΜΑΡ.

[Ἀκολουθεῖ.]

ΕΘΝΙΚΗ ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

REVUE HELLÉNIQUE ILLUSTRÉE.

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ « Ἐφημερίδι τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Γαλλίας. »

Ἐθνικὴ Γραφικὴ Ἐπιθεώρησις, *Revue hellénique illustrée*, tel est le titre donné à une revue écrite en grec moderne, qui paraît tous les mois depuis le 1er janvier, et est redigée par une société de savants grecs; elle s'imprime à Paris à une typographie hellénique, rue de Bruxelles, 15. Au milieu des embarras dans lesquels nous vivons, il faut avoir du courage pour entreprendre une pareille publication. Nous en félicitons sincèrement le directeur, M. le docteur Meymar, et nous l'assurons que nos encouragements ne lui feront pas défaut.

Il se fait si peu de publications grecques en France, en dehors des livres pour les écoles, que nos imprimeries ne s'en chargent qu'à des prix exorbitants, et que nos savants sont souvent obligés, nous le disons à regret et presque avec honte, de recourir à l'Allemagne. Nous conjurerons donc toutes les personnes qui s'intéressent à ces sortes d'études, de venir en aide à M. le docteur Meymar, pour qu'il puisse mener à bonne fin une entreprise unique en son genre.

Nous avons parcouru avec beaucoup d'attention les cinq premières livraisons de la nouvelle Revue, et nous avons été étonné de la variété des sujets qui y sont traités. Deux articles nous ont surtout fait impression par les sentiments français qu'ils expriment, un sur notre École d'Athènes, et le second sur les massacres de Smyrne en 1821. Celui-ci retrace les drames sanglants du commencement de la guerre de l'indépendance, et ne tarit pas d'éloges sur la noble conduite de notre consul général, M. David, et du commandant de la station française à Smyrne. L'article sur l'École d'Athènes, qui se poursuit dans deux livraisons, est toujours bienveillant, glissant sans y toucher sur ce qui pourrait être un aliment à la critique, et se contente de relater simplement, avec beaucoup d'exactitude, les actes qui ont présidé à l'installation et au développement de l'École.

La langue de la *Revue hellénique* est celle de tous les hommes éclairés de la Grèce, celle des livres et des journaux, bien préférable, selon nous, au patois vulgaire des portefaix et des balayeurs.

Ajoutons que cette Revue est éditée avec le plus grand luxe typographique, comme on n'en voit dans aucun autre journal de l'Europe. Nous voudrions bien que dans les pays en dehors de la Grèce, en France surtout, le prix d'abonnement ne fût pas plus élevé qu'à Athènes.

M. le docteur Meymar annonce la traduction en grec de toutes les œuvres de Shakespeare; nous en avons vu plusieurs livraisons; nous avons admiré la beauté et l'exactitude de cette traduction, qui honore la littérature grecque moderne, et qui montre jusqu'à quel degré de perfection est arrivée en quelques années cette admirable langue grecque.

J. BLANCHARD.

(*Revue de l'Instruction Publique.*)

ΑΛΔΟΣ ΜΑΝΟΥΤΙΟΣ

ΚΑΙ

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ[1].

[Alde Manucte et l'Hellénisme à Venise, par Ambroise Firmin Didot, Paris, 1875.]

Ὡς ὁ Λάσκαρις, ὁ Μάρκος κατέφυγε νεώτατος εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐδιδάχθη τὴν ἑλληνικὴν ὑπ' ἐκείνου. Ἔγραφε δὲ λαμπρῶς καὶ τὴν Λατινικὴν ὡς δεικνύει ἡ παρ' αὐτοῦ μετάφρασις τῶν καθ' Ἡρὼ καὶ Λέανδρον τοῦ Μουσαίου. Ἐξέδωκε δὲ οὗτος ἐν τῷ Ἀλδινῷ τυπογραφείῳ πολλοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, ἐν οἷς τὸν Ἀριστοφάνην, τὸ Μέγα Ἐτυμολογικὸν καὶ τὸν Σοφοκλέα.

Ὁ Μουσοῦρος ἐδίδαξεν ἀπὸ τοῦ 1503 ἐν Βατυείῳ τὴν Ἑλληνικήν. Ἠκροάσαντο δὲ αὐτοῦ πολλοὶ διάσημοι τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος ἄνδρες, ἐν οἷς καὶ ὁ μέγας Ἔρασμος καὶ ὁ ἑβδομηκοντούτης Ῥαφαὴλ Ῥήγιος. Κατέστη δὲ οὗτος οὕτω περικλεὴς ἐν Ἰταλίᾳ, ὥστε ἡ γερουσία τῆς Βενετίας προσήνεγκεν αὐτῷ τὴν ἕδραν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ὅπου οἱ πολυμαθέστατοι τοῦ αἰῶνος ἄνδρες συνήρχοντο ὅπως ἀκούσωσιν αὐτὸν διδάσκοντα τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐν Βετετίᾳ πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Lazare de Baïf, ὅστις ἦτο ἐκ τῶν ἐπιμελεστάτων μαθητῶν καὶ θαυμαστῶν τοῦ Μουσούρου, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Antojne de Baïf, ἐν οἷς λέγει,

Ce mien père, Angevin, gentilhome de [race,
L'un des premiers François qui les Mu- [ses embrasse,
D'ignorance ennemi, desireux de sça- [voir,

1. Συνέχ. ἀπὸ σελ. 124.

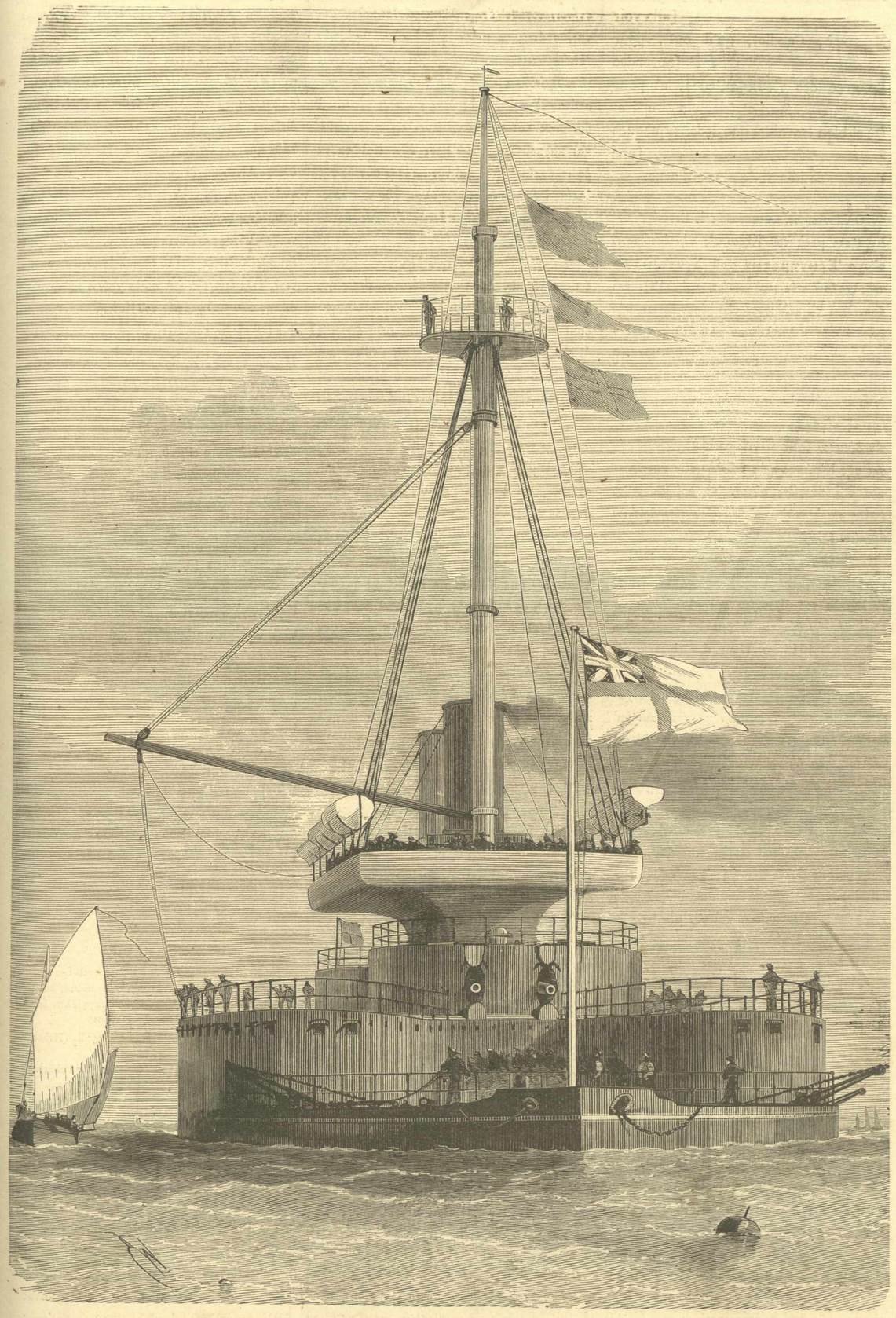

ΤΑ ΝΕΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ. — Η ΠΑΝΟΛΕΘΡΙΑ. [Devastation.]

Passant torens et mons, jusqu'a Rome [alla voir
Musure, Candiot, qu'il ouït, pour [aprendre
Le grec des vieux auteurs, et pour [docte s'y rendre;
Où si bien travailla, que dedans queques [ans
Il se fit admirer et de plus sufisans.

Ὁ Μουσοῦρος, κατασταθεὶς ἐν Βενετίᾳ, συνεργάζετο μετὰ τοῦ Ἀλδου εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τῶν « Ἐρωτημάτων τοῦ Χρυσολωρᾶ » πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευόντων (1512), καὶ ἀπετέλεσε τὸ κάλλιστον τῶν αὐτοῦ ἔργων, τὴν ἔκδοσιν τῶν « Διαλόγων τοῦ Πλάτωνος » κατὰ τὰ παλαιότατα χειρόγραφα. Ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ προέταξε καὶ ποίημα ἀξιόλογον, ἐν ᾧ ἱκετεύει τὸν θεῖον Πλάτωνα ἵνα, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, φωτίσῃ τὸν πάπταν Λέοντα τὸν δέκατον ὅπως ἐξεγείρῃ σταυροφορίαν ἀπάσης τῆς Εὐρώπης πρὸς ἐκβολὴν τῶν κατακτητῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Τὸ ποίημα τοῦτο ἐκρίθη παρὰ πολλῶν ἀνθάμιλλον τῶν ἀρίστων ἀρχαίων ἑλληνικῶν πονημάτων.

Μετὰ δὲ τὸν Πλάτωνα ὁ Μουσοῦρος ἐξέδωκε τὸν Πίνδαρον, τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Ἀφροδισέα, τὸ λεξικὸν τοῦ Ἡσυχίου καὶ τὸν Ἀθήναιον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ἀλδου τοῦ πρεσβυτέρου ἐξέδωκε τῷ 1516 τὸν Παυσανίαν, ἐν ᾧ προέταξεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἰάνον Λάσκαριν, καταδεικνύουσαν μεθ' οἵας εὐφραδείας καὶ εὐχερείας ἔγραφε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ὑφ' οἵας ἐφλέγετο φιλοπατρίας. « Ταύτην δὲ σοι μάλιστα τὴν βίβλον πρεπῶδες ἦν ἀνατεθῆναι (γράφει ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἰάνον Λάσκαριν ὁ Μουσοῦρος)· σὺ γὰρ τῶν ἄλλων τὰ καθ' ἑαυτοὺς σκοπούντων κοινὸς ἁπανταχοῦ τῶν Ἑλλήνων καθίστασαι προστάτης. Σὺ ὡς οὐδεὶς ἕτερος ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων σωτηρίας ἐγρήγορας, πᾶσι τοῖς καιροῖς ἐπακολουθῶν καὶ πάντα κάλων σείων, καὶ νῦν μὲν Κελτῶν βασιλεῖς, νῦν δὲ Ῥώμης ἀρχικράτορας θεραπεύων, ἐφ' ᾧ τε τοὺς Ἕλληνας ἀπαλλαγέντας τῆς πικροτάτης καὶ χαλεπωτάτης δουλείας εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι. Τούτου γὰρ ἐφίεσαι μόνον, τούτου φροντίζεις, τούτου νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν ἐννοεῖς, ὑπὲρ τούτου καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑποσταίης ἂν καὶ μυρίων ἂν θανάτων καταφρονήσαις γενναῖος ὤν. Πρὸς τοῦτο πάντα σου τὰ πολιτεύματα τείνει, πρὸς τοῦτό γ' ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ μηδαμῆ καμαίζηλός σου φύσις ἀνακλίνασα τὴν ψυχὴν ἀτενὲς ἀφορᾷ. Τοὺς γοῦν περὶ τὸν ἀρχιερέα τὸν ἄκρον ἀνακοινουμένους ἑκάστοτέ σοι περὶ τῶν μεγίστων οὐ παύῃ παροξύνων προστῆναι μὲν τῆς εὐσεβῶν διαλλαγέντων πρὸς ἀλλήλους ξυμβάσεώς τε καὶ ὁμονοίας, προστῆναι δὲ τῆς πάλαι θρυλλουμένης τε καὶ ποθουμένης τῶν σταυροφόρων συνωμοσίας καὶ κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐπιστρατείας· αἰτχρὸν δὲ εἶναι λέγων τοὺς Εὐρώπης ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς περὶ μὲν ἑνὸς ἢ καὶ δυεῖν πολυχρόνιον δυστήνοιν τοσαῦτ' ἔτη ταλαιπωρεῖσθαι πολεμοῦντας, στάσεις τε καὶ σφαγὰς καὶ ταραχὰς ἐν Ἰταλίᾳ ποιοῦντας καὶ τῷ χριστιανῶν αἵματι καταμιαίνοντας τὰ ῥεῖθρα τῶν ποταμῶν· τοσαύτας δὲ πόλεις καὶ χώρας παμφορωτάτας καὶ συνοικίας καὶ προσόδους διατελεῖν προϊεμένους καὶ καρποῦσθαι τοὺς ἀθέους ἐᾷν. Καὶ ταῦτα ῥᾴδιον ὂν εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν ἁπάσης αὐτοὺς τῆς Ἀσίας ἐκβαλεῖν ἐκνενευρισμένους ἤδη ταῖς συνεχέσιν ἥτταις καὶ μὴ πάντως ἔχοντας ἀστασιάστως. »

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Μουσοῦρος ἐκθειάζει τὸν πάπταν Λέοντα τὸν δέκατον, ὅστις ἦτο ὁμολογουμένως φιλομουσότατος καὶ φιλέλλην· διότι παρ' αὐτοῦ ἤλπιζε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. « Ἡμεῖς δ' οἷς πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενὴς ὁ λόγος ἔχει (ἐπάγει ὁ Μουσοῦρος), εὐξόμεθα τῷ πάντ' ἐφορῶντι καὶ κυβερνῶντι θεῷ, ἵν', εἴπερ οἷόν τ' ἐστὶ, περιαλγήσας τῇ ἀνεκδιηγήτῳ πανωλεθρίᾳ τῶν ἐλεεινῶν Ἑλλήνων, τῶν πρὶν μὲν στρατηγίαις καὶ νομοθεσίαις, ἐπιστήμαις τε καὶ τέχναις πολυειδέσι καὶ ταῖς εἰς ἅπαντα τὰ πέρατα τῆς γῆς ἀποικίαις τὸ ἀνθρώπειον παιδευσάντων τε καὶ νουθετησάντων, ἡμερωσάντων τε καὶ κατακοσμησάντων, νῦν δὲ φθόνῳ καὶ ἐπηρείᾳ τῆς κακῆς τύχης μήτ' αὐτοκρατορικοῖς σκήπτροις ἐρειδομένων μήτε πατρίδα (φεῦ τῶν κακῶν) ἢ πόλιν αὐτόνομον ἐχόντων, ἐς βαθὺ καὶ μακρὸν καὶ λιπαρὸν γῆρας διασώζῃ κἀπὶ δέκα παρατείναντας γενεὰς ὑγιεῖς διαφυλάττῃ Λέοντα, τὸν ὑπέρτατον ἱεράρχην, καὶ σέ· τοῦ μὲν γὰρ παρορμῶντος, τοῦ δὲ κατορθοῦντος ὑμῶν, ἐλευθερωθήσεται ἡ Ἑλλάς· οἱ δὲ φιλομαθεῖς καὶ φιλοθεάμονες ἐμφιλοχωρήσουσιν ἀδεῶς τῇ Πελοποννήσῳ, τῶν βαρβάρων ἄρδην ἀφανισθέντων, καὶ τὸν Παυσανίαν ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες ἀνέσεως χάριν περιοδεύσουσι τὰ πάντα κύκλῳ· τά τε συγγεγραμμένα τιθέντες τῶν ὁρωμένων ἐγγὺς, μεγάλης ἐμπλησθήσονται τῆς ἡδονῆς. »

Ὁποία εὐφράδεια! ὁποία φιλοπατρία! Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ βλέπει τις τὸ ἄλγος τοῦ Ἕλληνος ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρῴας ἐλευθερίας. Ἀλλ' ἐὰν αἱ ἐλπίδες τοῦ Μουσούρου μὴ ἀπετελέσθησαν εὐθὺς, ὁμολογητέον ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι τῆς Παλιγγενεσίας κατέβαλον τὰ σπέρματα τῆς μετὰ τρεῖς αἰῶνας ἀναβλαστησάσης ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Τὸν Μάρκον Μουσοῦρον ὀρθῶς ὠνόμασαν οἱ νεακαδημιακοί « ἀληθῆ ἀντιπρόσωπον τῶν Μουσῶν· ὁ δὲ πολὺς Ἔρασμος λέγει ὅτι ὁ Θεόδωρος Γαζῆς, ὁ Ἰάνος Λάσκαρις καὶ ὁ Μάρκος Μουσοῦρος ἦσαν ἐκ τῶν δοκιμωτάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης λατινιστῶν. Ἀπέθανε δὲ ὁ κλεινὸς οὗτος ἀνὴρ ἐν Ῥώμῃ τῷ 1517.

Β'.

Ὁ κατὰ τὴν παλιγγενεσίαν ἑλληνισμὸς ἐκεῖνος ἐγένετο πρόδρομος τῆς ἑλληνικοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Τοῦτο δὲ πειρᾶται μάλιστα ἵν' ἀποδείξῃ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ ὁ Διδότος, ὅστις νεώτατος περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα δούλην, καὶ ἔκλαυσε τὴν ἀθλίαν αὐτῆς τύχην. Ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ σοφοῦ γέροντος διαμένει ἔτι ἀκμαῖος ὁ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρως, ἣν ἔκρινεν ἀείποτε φιλοστόργως καὶ ἐπιεικῶς, καὶ ὑπὲρ ἧς εἰγάσθη καὶ ἐπόνησε παντὶ σθένει. « Ἠγάπησα [τὴν Ἑλλάδα πάντοτε ὡς δευτέραν πατρίδα λέγει ὁ Διδότος. Αἰτοῦμαι δὲ συγγνώμην παρὰ τοῦ ἀναγνώστου ὅτι, ἀφιερώμενος εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου μου, ἀναμιμνήσκομαι ἔτι τοῦ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐνθουσιασμοῦ μου. Ἐνθυμοῦμαι ἔτι τὰς Κυδωνίας καὶ τὸ περικλεὲς αὐτῶν γυμνάσιον, ἔνθα διέτριψα ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ἠκροασάμην τῶν μαθημάτων τοῦ Καίρη,

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Πολλάκις διὰ τὸν ἀπὸ τῶν Τούρκων φόβον ἐκρύβην μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν εἰς ὑπόγειόν τι, ἐν ᾧ ἀπήγγελον στίχους ἐκ τῆς Ἑκάβης τοῦ Εὐριπίδου. Ἐνθυμοῦμαι δὲ τὸν μονήρη λόφον, ὅπου συνήρχοντο οἱ μαθηταὶ τῶν Κυδωνιῶν ὅπως ψάλλωσι τὸν ὕμνον τοῦ Φερβαίου. »

Μετὰ ταῦτα ὁ Διδότος διηγεῖται διὰ μακρῶν πῶς συνεστάθη τῇ προτροπῇ αὐτοῦ ἐν ἔτει 1817 ἡ πρὸς ἐκκάθαρσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης Ἀκαδημία τῶν Κυδωνιῶν, ἧς οἱ ἑταῖροι κατὰ κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς Ἀλδείου Ἀκαδημίας ὤφειλον νὰ ὁμιλῶσι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ οὐχὶ τὴν καθωμιλουμένην, καὶ λάβωσι ἴδιον ἑλληνικὸν ἐπώνυμον. Διετήρησε δὲ ὁ Διδότος τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐγγράφου τούτου, ὅπερ ἦτο ἀνηρτημένον εἰς τοῖχον τοῦ γυμνασίου, ἔχον οὕτως·

Θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου. — Ψήφισμα.

Ἐπὶ καθηγεμόνων Θεοφίλου, Γρηγορίου καὶ Εὐστρατίου, τῶν ἐν τῷ κατὰ τὰς Κυδωνίας Ἑλληνομουσείῳ σχολαρχούντων, ἐλαφηβολιῶνος ὀγδόῃ ἀπιόντος οἱ ὑπογεγραμμένοι εἴπομεν· ἐπειδὴ τὴν μὲν πατρῴαν ἀναλαβέσθαι φωνὴν, τὴν δὲ χύδην καὶ ἀγοραίαν, ὡς πάντῃ ἀνοίκειον ἡμῖν τοῖς Ἑλλήνων ἐκείνων ἀπογόνοις, παντὶ τῷ θυμῷ ἀπώσασθαι ἐφιέμεθα, δέδοκται πᾶσιν ἡμῖν νόμον εἰσενεγκεῖν τόνδε, ὥσθ' ἡνίκ' ἂν συνῶμεν, ἑλληνιστὶ πάντας ἡμᾶς συνδιαλέγεσθαι καταναγκάζειν.

Νόμος.

Ἐπιμελεῖσθαι ἕκαστον ἡμῶν ἑλληνιστὶ ὅσον οἵόν τε συνδιαλέγεσθαι· ὃς δ' ἂν μὴ ἐθέλῃ τοῦτο, σελίδα ὁμηρικὴν ἐνώπιον ἡμῶν ἱστάμενος ἀπαγγέλλειν ἀποτισάτω τίμημα. Οἱ ταῦτα ψηφισάμενοι

Ἀγγελὴς (Ἀλκιβιάδης).	Παναγιώτης Β. (Πελοπίδας).
Διδὸτ (Ἀνάχαρσις).	
Ἰωαννίκιος (Ἀριστείδης).	Ἰωάννης (Περικλῆς).
Ἰζάνος (Ἐπαμεινώνδας).	Λεόντιος (Φωκίων).
Δημήτριος (Θεμιστοκλῆς).	Κωνσταντῖνος (Χαβρίας).
Θεοφάνης (Κλεάνθης).	
Δημήτριος Π. (Λεωνίδας).	Γεώργιος (Τιμόθεος).
Δημήτριος Κ. (Μιλτιάδης).	Γεώργιος Κ. (Νεοπτόλεμος).
Βασίλειος (Ἀγησίλαος).	
Γεώργιος (Πάτροκλος).	Χαραλάμπτης (Παυσανίας).
Σαμουὴλ (Νικίας).	
Ἱλαρίων (Ξενοφῶν).	Διογένης.

« ΑΩΙΖ Μεθόδιος γραφεύς. »

Ἀλλ' εἰ καὶ ἰδὼν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ἀναθρασμὸν ἐκεῖνον καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἄκρατον τῶν Ἑλλήνων ἐνθουσιασμὸν, ὁ Διδότος οὐδόλως προσεδόκα τὴν διὰ τῆς ἐπαναστάσεως προσεχῆ αὐτῆς διατράνωσιν. « Ἡ ἐπανάστασις αὕτη, λέγει, ἔργον τολμηρὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀπονενοημένον, ἕνεκα τῆς ἀνισότητος τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων, ἠδύνατο νὰ καταστρέψῃ παντελῶς καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες κατέπληξαν τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς καρτερίας καὶ εἵλκυσαν πρὸς ἑαυτοὺς τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης, ἥτις ἐφύλαττε τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος εὐεργετημάτων. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι τὸ θαῦμα τοῦτο παρήχθη ἐκ τῆς παντοδυναμίας τῶν ἑλληνικῶν ἀναμνήσεων.

Διὸ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης ἐφιλοτιμήθησαν ἵνα συντελέσωσιν ἔργῳ καὶ λόγῳ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς χώρας, ἐξ ἧς ἐξεπαιδεύθη ἡ Εὐρώπη. Σεμνύνομαι δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι συνετέλεσα εἰς τοῦτο, παρασκευάσας τὴν συγκρότησιν τῆς περιωνύμου Φιλελληνικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Παρισίων, ἧς μελὴ ἐγένοντο ἔνδοξοι ἄνδρες, οἷος ὁ δοὺξ τοῦ Broglie, ὁ Chateaubriand, ὁ Benjamin Delessert, ὁ κόμης τοῦ Laborde, ὁ κόμης τοῦ Lameth, ὁ κόμης τοῦ Lasteyrie, ὁ Casimir Perrier, ὁ βαρὼν δε Στάελ, ὁ Ternaux, ὁ Villemain, κλ. κλ. ἄνδρες παρασχόντες μεγάλα ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ ὠφελήματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. » Ψυχὴ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦτο αὐτὸς ὁ Διδότος, ὅστις συνέτασσε τὰς προκυρήξεις, ἐπεμελεῖτο τῆς συλλογῆς συνειτφορῶν, καὶ εἰργάζετο νυχθήμερον μετὰ τοῦ Κοραῆ. Ἡ συμπάθεια ἣν πάντες εἶχον πρὸς τὸ μέγα τῆς Ἑλλάδος ὄνομα, ὁ κίνδυνος καὶ ἡ ἀνδρία τῶν ἀγωνιζομένων ἐπήνεγκον τὴν συμμαχίαν τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων, ἥτις ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα.

ΣΚΗΝΑΙ
ΤΟΥ
ΙΝΔΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

ΑΙ ΙΝΔΙΑΙ ΤΩΝ ΡΑΓΙΑΔΩΝ[1].

Ζ'.

Μετὰ τὴν ἐλεφαντομαχίαν ἄρχεται ἡ ῥινοκερωμαχία. Δύο ῥινοκέρωτες παρέρχονται ἐξωργισμένοι ἐκ δύο διαφόρων πυλῶν, θεωροῦσιν ἑαυτοὺς βρυχώμενοι, καὶ προσβάλλουσιν ἐμμανῶς ἀλλήλους διὰ τῶν κεράτων, ὡς οἱ ξιφομάχοι διὰ τῶν ξιφῶν, μέχρις οὗ ὁ ἕτερος κατορθώσει νὰ περάσῃ τὸ κέρας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τοῦ ἀντιπάλου λαιμὸν, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἶναι τὸ μᾶλλον τρωτὸν μέρος τοῦ σώματος τοῦ θηρίου τούτου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ κινδυνεύων ῥινόκερως ἀναστρέφει αἴφνης τὴν κεφαλὴν τοιουτοτρόπως, ὥστε τὸ κέρας τοῦ ἀντιπάλου δὲν διαπερᾷ τὸν λαιμὸν, ἀλλὰ προσκρούει πρὸς τὸ ὀστοῦν τῆς κάτω σιαγόνος. Τότε τὰ δύο μαχόμενα ζῶα μενουσιν ἀκίνητα ἐπί τινας στιγμὰς, ἔπειτα δὲ χωρίζονται καὶ διατελοῦσι παλαίοντα πολλάκις ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ὥραν, καθ' ἣν τὰ κέρατα συγκρούονται μετὰ φρικτοῦ κρότου, αἱ δὲ ἀφρίζουσαι γνάθοι καθαιμάσσονται τῷ ἀπὸ τῶν πληγῶν ἐξερευγομένῳ αἵματι. Οἱ δὲ ὑπηρέται ῥίπτουσιν ἐπ' αὐτοὺς κάδους ψυχροῦ ὕδατος ὅπως ἐκκαύσωσιν ἔτι μᾶλλον τὸν θυμὸν τῶν θηρίων, μέχρις οὗ ὁ εἷς τῶν δύο ἀντιπάλων πληγωθῇ θανασίμως ἢ ὀπισθορμήσῃ φυγομαχῶν. [Ἰδ. τὴν εἰκ. ἐν σελ. 6.]

Ἀλλὰ παραδοξοτάτη πασῶν ἐφάνη ἡμῖν ἡ μονομαχία ἑνὸς ὄνου πρὸς μίαν τίγριν, καθ' ἣν (τίς πιστεύσει τοῦτο;) ὁ ὄνος ὑπερίσχυσε. Διότι ἡ θέα τῆς τίγρεως ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τοσαύτην λύσσαν, ὥστε προσέβαλεν εὐθὺς καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἐμβρόντητον καὶ ἀπόμαχον δι' ἀλλεπαλλήλων λακτισμῶν. Ἀπεχώρησε δὲ τῆς παλαίστρας ἐστεφανωμένος δι' ἀνθῶν καὶ ἐπευφημούμενος ὑπὸ παντὸς τοῦ πλήθους.

Ἀλλὰ, παρὰ τὰς μονομαχίας τῶν ζώων, ὁ βασιλεὺς ὑπεραγαπᾷ καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ διατρέφει ἐν τῇ αὐλῇ αὐτοῦ ἀληθῆ στρατὸν μονομάχων, οἵτινες εἶναι περίφημοι καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικήν· διότι, ἀνατρεφόμενοι παιδιόθεν πρὸς τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο παρὰ τοῦ βασιλέως, καθιστῶνται ἰσχυρότατοι καὶ θηριωδέστεροι τῶν θηρίων.

Αἱ μονομαχίαι τῶν ἀνθρώπων ἤρξαντο τῇ 6ῃ ἰουλίου. Προσκληθέντες παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐκαθίσαμεν παρ' αὐτῷ μετὰ τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν στρατηγῶν. Δύο γιγαντιαῖοι ἄνδρες, σχεδὸν γυμνοὶ, παρέστησαν, καὶ χαιρετίσαντες τὸν βασιλέα, ἠσπάσαντο ἀλλήλους, καὶ ἤρξαντο ἵνα παλαίωσι, μέχρις οὗ ὁ εἷς ἀνατρέψῃ τὸν ἕτερον ὕπτιον. Ἦτο δὲ τοῦτο προοίμιον ἑτέρας ἀληθῶς φρικώδους μονομαχίας. Ἐπειδὴ μετ' αὐτοὺς παρίστανται εὐθὺς δύο ἄλλοι πελώριοι ἀθληταὶ, φοροῦντες χειρίδας σιδηρᾶς, καὶ ἄγονται ἵνα πυγμαχῶσι καὶ διασπαράσσωσιν ἀλλήλους ἀνιλεῶς. Οἱ πυγμάχοι μεμεθυσμένοι ἤδη διὰ μίγματος ὀπίου καὶ κανάβεως, ὁρμῶσιν ἐπ' ἀλλήλους ᾄδοντες. Τὸ πρόσωπον καὶ αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν εἶναι κατεπεπληγωμέναι καὶ καθημαγμέναι, ἀλλ' ἡ μανία αὐτῶν εἶναι ἀκατάσχετος. Ὁ δὲ βασιλεὺς παθαίνεται οὕτως ἡδέως ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ τούτου θεάματος, ὥστε, μὴ δυνάμενος ἶν' ἀτρεμῇ, μιμεῖται τὰ σχήματα τῶν ἀθλητῶν καὶ παρορμᾷ αὐτοὺς ἐπ' ἀλλήλους. Ἡ παλαίστρα μεθύσκεται ὑπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν, ὁ ἡττηθεὶς ἀποφέρεται ἡμιθανὴς, καὶ πολλάκις νεκρός· ὁ δὲ νικήσας, ἔχων τὸ δέρμα τοῦ προσώπου κατεσχισμένον ὡς ῥάκος, τὸ δὲ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα καθημαγμένον, ἔρχεται πρὸς τὸν βασιλέα, ὅστις περιβάλλει αὐτῷ πολύτιμον στολὴν καὶ περιδέραιον μαργαριτῶν.

Μετ' αὐτοὺς παρέστησαν δύο ἄλλοι γιγαντιαῖοι πυγμάχοι. Εἷς αὐτῶν, μὴ ὢν ἔτι ἐντελῶς μεμεθυσμένος ὑπὸ τοῦ ὀπίου, ἐπειράθη νὰ φύγῃ, ἅμα λαβὼν τὰς πρώτας παρὰ τοῦ ἀντιπάλου πληγάς. Ἀλλ' οὗτος, συλλαβὼν ἀνέτρεψεν αὐτὸν, καὶ ἀμφότεροι ἐκυλίσθησαν μέχρι τῶν ποδῶν μου. Ὁ νικητὴς, βλέπων τὸν δύστηνον αἰτοῦντα χάριν, ἐτράπη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἔπρεπεν ἵν' ἀφῇ αὐτόν. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, ἐκμανεὶς ἤδη ὑπὸ τοῦ θεάματος γενόμενος, ἀνέκραξε πρὸς αὐτὸν « Maro! Maro! (πλῆττε, πλῆττε!) » Καὶ τὸ κρανίον τοῦ δυστυχοῦς κατεσπαράχθη οὕτως ἀπηνῶς, ὥστε ἐξήγαγον αὐτὸν νεκρὸν τῆς παλαίστρας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπεισόδιον ἀηδίασεν ἡμᾶς τοσοῦτον, ὥστε, ὀλιγωροῦντες τοῦ βασιλέως, ἀπεχωρήσαμεν τοῦ θεάματος.

Θ'.

Ἐξουσιάζων μεγάλην, πλουσιωτάτην καὶ εὐφυῶς κειμένην χώραν, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαρόδας φθονεῖται ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἰνδῶν βασιλίσκων, καὶ πολλάκις ὁ ἐν Ἰνδίαις ἀγγλικὸς τύπος ἐπειράθη ἵνα πείσῃ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν νὰ καθαιρέσῃ αὐτὸν, καὶ προσθῇ τὴν χώραν ταύτην τοῖς λοιποῖς ἀγγλικοῖς ἐν Ἰνδίαις κτήμασιν. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς οὗτος, ὢν λίαν φαντασιόπληκτος, κατασπαταλᾷ ἁπάσας τὰς προσόδους τῆς χώρας εἰς διατροφὴν μονομάχων, ἐλεφάντων, καὶ βαγιαδέρων ἑταιρῶν, καὶ εἰς ἀγορὰν ἀδαμάντων καὶ παντοίων πολυτίμων λίθων. Ὁ ἀστὴρ τῆς Μεσημβρίας ἠγοράσθη παρ' αὐτοῦ ἐξ ἑκατομμυρίων ῥουπιῶν. Ὑπεραγαπᾷ δὲ καὶ τὰς περιστε-

1. Συνέχ. ἀπὸ σελ. 85 καὶ τέλος.

ΙΝΔΗ ΗΓΕΜΟΝΙΣ.

ρὰς, καὶ μαίνεται οὕτως ἐπί τισιν εἴδεσιν, ὥστε δίδει εὐθὺς ἀντὶ μιᾶς σπανίας περιστερᾶς ἄπιστα χρήματα. Ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτοῦ ζῶσιν ὑπὲρ τὰς ἑξήκοντα χιλιάδας περιστερῶν. Πρό τινων ἐτῶν ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἀλλόκοτος ἔννοια τοῦ συναγαγεῖν περὶ ἑαυτὸν πάντας τοὺς ἐν Ἰνδίαις ζῶντας ἁγίους, οἵτινες, ὡς γνωστὸν, δὲν εἶναι σπάνιοι. Κατεσκεύασε δὲ ὑπὲρ αὐτῶν μεγαλοπρεπεστάτην κατοικίαν καὶ ἐνέδυε καὶ ἔτρεφεν αὐτοὺς πολυτελῶς. Τὸ πλῆθος αὐτῶν ηὐξάνετο φυσικῷ τῷ λόγῳ καθ' ἑκάστην, καὶ εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ ἔμελλε ταχέως νὰ κατασταθῇ φωλεὰ τῶν εἰδεχθεστάτων τούτων κηφήνων τῶν Ἰνδιῶν, ἐὰν μὴ συνέβαινέ τι καταπαῦσαν εὐθὺς τὸν ὑπὲρ τῶν ἁγίων τούτων ἐνθουσιασμὸν τοῦ βασιλέως. Εἷς Sayed, ἤτοι ἅγιος μουσουλμάνος, ἕλκων τὸ γένος ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ προφήτου, ἐρωτευθεὶς τὴν θυγατέρα ἑνὸς τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ, κατέφυγε μετ' αὐτῆς εἰς Ἀχμεδαβὰδ, χώραν ἀγγλικήν. Ζητήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, αἱ ἀγγλικαὶ ἀρχαὶ παρέδωκαν τοὺς ἐνόχους, οἵτινες ἤχθησαν σιδηρόδεσμοι ἐνώπιον αὐτοῦ. Οὐδέποτε εἶδον οἰκτρότερον θέαμα. Τὸ πλῆθος ὕβριζε, ἔτυπτε καὶ ἔπτυε τὴν τρέμουσαν νεάνιδα εἰς τὸ πρόσωπον· ὁ δὲ συνένοχος ἅγιος, ὅστις ἐφαρμακεύθη, ὅπως ἀπαλλαχθῇ τῆς τιμωρίας, ἔκειτο βασανιζόμενος ὑπὸ δεινῶν σπασμῶν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν οἰκτρῶς. Τοῦτο μεγά

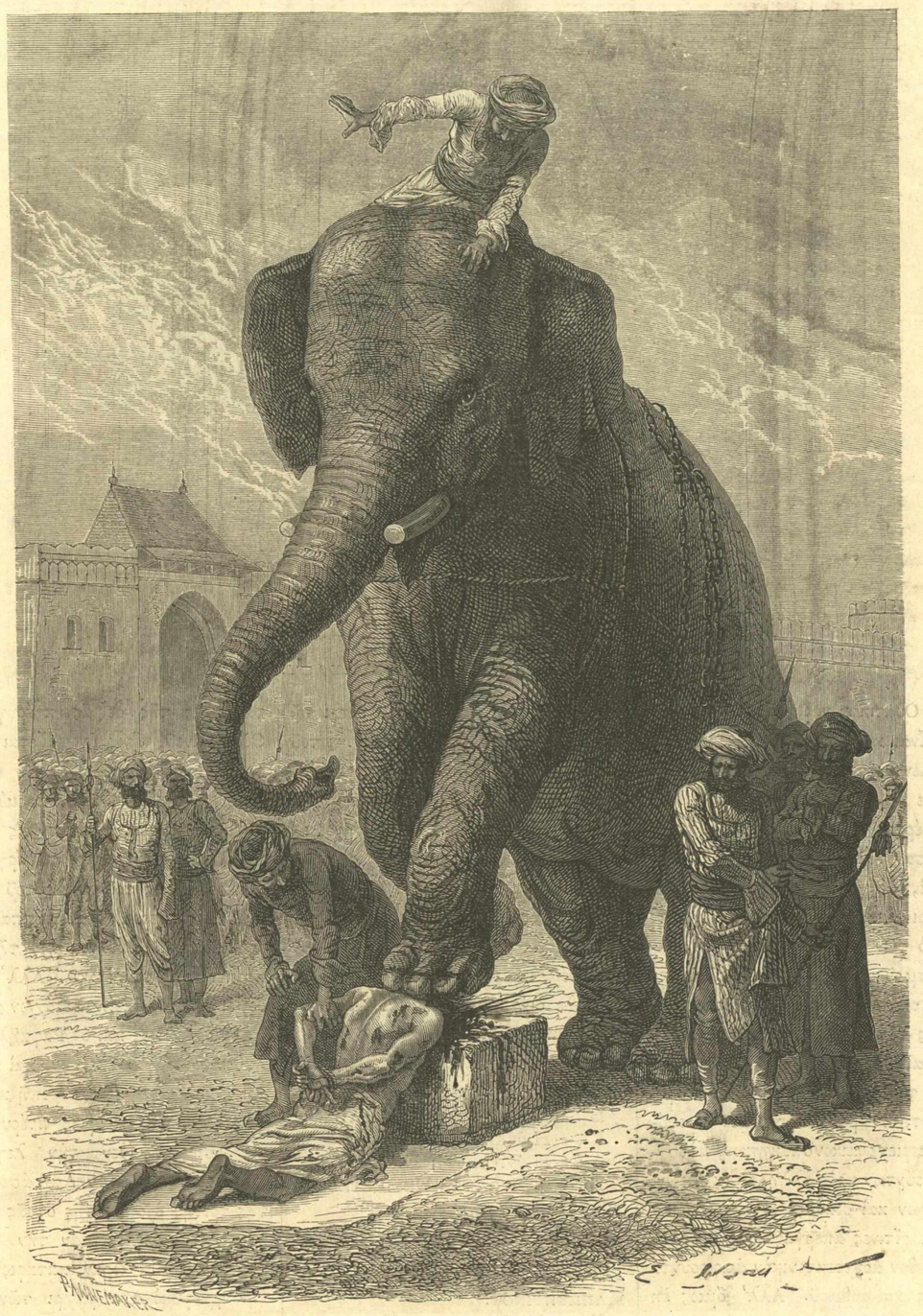

Ο ΔΗΜΙΟΣ ΕΛΕΦΑΣ.

λως ἐλύπησε τὸν βασιλέα, ὅστις ἐπεθύμει ἵνα ἐπιβάλῃ αὐτῷ τὴν τοῦ ἐλέφαντος τιμωρίαν. Εἴδομεν δὲ αὐτὴν ἐπιβαλλομένην μετά τινας ἡμέρας τινὶ τῶν βαρώνων τῆς βασιλείας, ὅστις ἐπειράθη νὰ δολοφονήσῃ τὸν βασιλέα, θέλων, ἔλεγεν, ἵν' ἀπαλλάξῃ τὴν χώραν τῶν βαρέων φόρων, οὓς ἐπιβάλλει αὐτῇ ἡ ἀλαζονεία τοῦ ἡγεμόνος. Πρὸς τοῦτο κατώρθωσεν ἵν' ἀνοίξῃ διὰ νυκτὸς τὰς φυλακὰς καὶ ἐλευθερώσῃ τέσσαρας ἄλλους διασήμους ὁμόφρονας δεσμώτας. Ἀλλ' ἡ μὲν συνωμοσία ἀπέτυχεν, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ συλληφθέντες κατεδικάσθησαν ἵν' ἀποθάνωσι τὸν δι' ἐλέφαντος θάνατον.

Οὐδὲν φρικωδέστερον τῆς τιμωρίας ταύτης. Ὁ κατάδικος δένεται ἀπὸ τοῦ ζωστῆρος διὰ μακροῦ σχοινίου εἰς τὸν ὀπίσθιον πόδα ἑνὸς ἐλέφαντος, ὅστις ἐλαύνεται ταχέως διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, ἐφελκόμενος τὸ ἀναπηδῶν καὶ προσκρούον τοῖς λίθοις σῶμα τοῦ ταλαιπώρου καταδίκου, ὅστις εὔχεται ἵν' ἀποθάνῃ ὅσον τάχιστα. Διότι ἄλλως ἂν ἐπίζήσῃ, οἱ δήμιοι ἀφαιροῦσιν αὐτῷ τὰ δεσμὰ τῶν ποδῶν, δίδουσι ποτήριον ὕδατος, ὕστερον δὲ θέτουσι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπί τινος τετραγώνου λίθου, καὶ ὁ δήμιος ἐλέφας κατασυντρίβει αὐτὴν διὰ τοῦ ποδός.

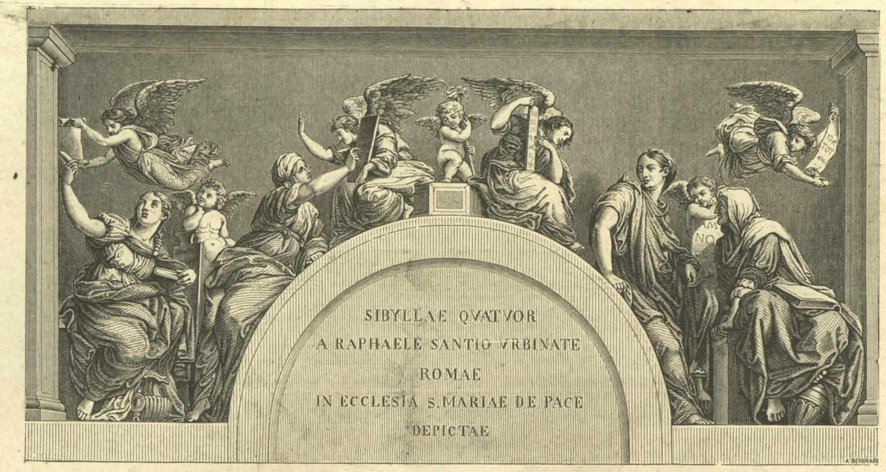

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ.

ΤΟ ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ.

Α'. — ΟΙ ΣΗΚΟΙ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛΟΥ.

Τὸ Οὐατικανὸν μουσεῖον τῆς Ῥώμης εἶναι κατὰ παράδοξον συγκυρίαν ἐκτισμένον ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἦτο ἄλλοτε ὁ ἱππόδρομος καὶ οἱ κῆποι τοῦ Νέρωνος, ἤτοι ἐκεῖ, ὅπου κατεσφάγησαν καὶ ἐνεταφιάσθησαν οἱ χριστιανοί, ὧν ὁ Τάκιτος διηγεῖται τὰ μαρτύρια καὶ τὰς βασάνους. Ἐγένετο δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ κατοικία τῶν παππῶν, οἵτινες ἔκτισαν καὶ μετέβαλον παντοιοτρόπως τὴν ὄψιν αὐτῆς ἐπὶ δεκατέσσαρας αἰῶνας.

Διὸ τὸ Οὐατικανὸν εἶναι ἄθροισμα ἀτελεύτητον βασιλείων ἄνευ προσόψεως, περιεχομένων ὑπὸ κήπων, καὶ συγκοινωνούντων πρὸς ἄλληλα διὰ στοῶν, πτερύγων καὶ διαδρόμων ἀλληλοδιαδόχων, οἵτινες ἀπεργάζονται καθόλου λαβύρινθον ἀρχιτεκτονικὸν ἀμοιροῦντα χάριτος καὶ ῥυθμοῦ. Ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῦ κυκεῶνος τούτου παντοίων οἰκοδομημάτων ἐξαίρονται ἐκλεκτά τινα τεμάχια, ἔργα τῶν περιφημοτάτων ἀρχιτεκτόνων Σὰν Γάλλων, Βραμάντου, Μιχαὴλ Ἀγγέλου, Ῥαφαήλου, Δομινίκου Φοντάνα καὶ Βερνίνου. Πάντα ταῦτα τὰ οἰκοδομήματα εἶναι τριώροφα καὶ περιέχουσι τὸ ἄπιστον πλῆθος ἑνδεκα χιλιάδων αἰθουσῶν, στοῶν, παρεκκλησίων καὶ διαδρόμων.

Ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου συμπλέγματος παρίσταται τῷ προσερχομένῳ ὁ ἔφιππος ἀνδριὰς τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἡ μεγαλη κλίμαξ, ἔργον τοῦ Βερνίνου, ἥτις καταλήγει εἰς τὴν Βασιλικὴν λεγομένην Αἴθουσαν. Ἐκ δὲ ταύτης ὁρμώμενοι οἱ περιηγηταὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ μουσείου αἰθούσας, ἐν αἷς εἶναι τὰ ἑξῆς μουσεῖα, περὶ ὧν προτιθέμεθα νὰ διαπραγματευθῶμεν ἐνταῦθα διὰ βραχέων ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν.

Α'. — Οι Σηκοι [les Loges] του Ραφαηλου.
Β'. — Αι Αιθουσαι του Ραφαηλου.
Γ'. — Η Νεα Πτερυξ.
Δ'. — Η Στοα των Εικονων.
Ε'. — Η Στοα των Περιπετασματων. [Tapisseries.]
ΣΤ'. — Το Μουσειον του Χιαραμοντου.
Ζ'. — Το Μουσειον πιου του Κλημεντινου.
Η'. — Το Σιξτινειον Τεμενος.
Θ'. — Το Παυλινειον Τεμενος.
Ι'. — Το Τεμενος Νικολαου του Πεμπτου.
ΙΑ'. — Η Βιβλιοθηκη του Ουατικανου.

Α'.

ΟΙ ΣΗΚΟΙ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛΟΥ.

Ὁ Φλωρεντῖνος ἀρχιτεκτων Γουλιέλμος Μαγιάνος ἤρξατο ἐπὶ τοῦ πάππα Παύλου τοῦ δευτέρου τῆς κατασκευῆς τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τοῦ Οὐατικανοῦ, ἥτις ὀνομάζεται Σηκοὶ τοῦ Ῥαφαήλου. Ἀλλ' ὁ πάππας Ἰούλιος ὁ δεύτερος, ἀπαξιώσας τὸ σχέδιον ἐκείνου, ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα Βραμάντην τὸ ἔργον τῆς ἐπιδιορθώσεως τοῦ σχεδίουτοῦ Μαγιάνου. Ἀμφότεροι, ὅ τε πάππας καὶ ὁ ἀρχιτέκτων, ἀπέθανον πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου. Ἀλλ' οἱ διάδοχοι τῶν δύο ἐκείνων ἐξόχων ἀνδρῶν, Λέων ὁ δέκατος καὶ ὁ Ῥαφαῆλος, ἀνέλαβον τὸ ἔργον ἐκείνων, καὶ ἤγειραν τριώροφον τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ κομψὴν στοὰν, ἧς αἱ τρεῖς πτέρυγες περιέχουσι τριχόθεν τὴν λεγομένην αὐλὴν τοῦ ἁγίου Δαμάσου. Ἐκ τῆς τρίτης ὀροφῆς τῆς στοᾶς ταύτης κατοπτεύει τις ἅπασαν τὴν Ῥώμην καὶ τὴν περίξ χώραν, καταφωτιζομένην γραφικώτατα μέχρι τῶν ὀρέων τῆς Βρεττικῆς, καὶ παρεχομένην μέγιστον καὶ λαμπρότατον θέαμα.

Καὶ ἡ μὲν πρώτη ὀροφὴ τῆς τριπτέρου ταύτης στοας ἐκοσμήθη διὰ τοιχογραφιῶν ὑπὸ πολλῶν ζωγράφων τῆς παλιγγενεσίας καὶ συγχρόνων τοῦ Ῥαφαήλου, ὧν περιφημότατος ἐγένετο ὁ Ἰωάννης τοῦ Οὐδίνου· ἡ δὲ τρίτη ὑπὸ τοῦ δ' Ἀρπίου, τοῦ Παύλου Βρὶλ, τοῦ Τεμπέστα, τοῦ Νογάρη καὶ ἄλλων τινῶν.

Τὴν δὲ δευτέραν ὀροφὴν τῆς στοᾶς ταύτης ἐζωγράφησεν ὁ Ῥαφαῆλος καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐκτεθειμένα ἀπὸ τριῶν αἰώνων εἰς τὰς ἐπηρείας τῶν στοιχείων, τὰ κάλλιστα ταῦτα ἔργα ἐκακώθησαν παντοιοτρόπως, μέχρις οὗ ὁ ἀντιβασιλεὺς Εὐγένιος ἐπέταξεν ἵνα αἱ στοαὶ καλυφθῶσι διὰ ὑαλίνων διαφραγμάτων καὶ θυρίδων πρὸς διαφύλαξιν τῶν περιφήμων τούτων εἰκόνων.

Ἐφ' ἑκάστου τῶν δεκατριῶν μικρῶν θόλων, εἰς οὓς καταλήγουσιν αἱ ἀψίδες τῆς πρώτης πτέρυγος, ἐτοιχογραφήθησαν τέσσαρας ὑποθέσεις τῶν Γραφῶν, ἤτοι τὸ ὅλον πεντήκοντα δύο πίνακες, πάντες ἐσχεδιασμένοι ὑπὸ τοῦ Ῥαφαήλου καὶ κεχρωματισμένοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἐπιστατοῦντος καὶ ἐπιβλέποντος αὐτοὺς ἀδιαλείπτως τοῦ διδασκάλου. Τινὲς δὲ τῶν τοιχογραφιῶν τούτων εἶναι ἔργα τῆς χειρὸς αὐτοῦ τοῦ Ῥαφαήλου, οἷα ἡ λεγομένη Δημιουργία. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ὁ

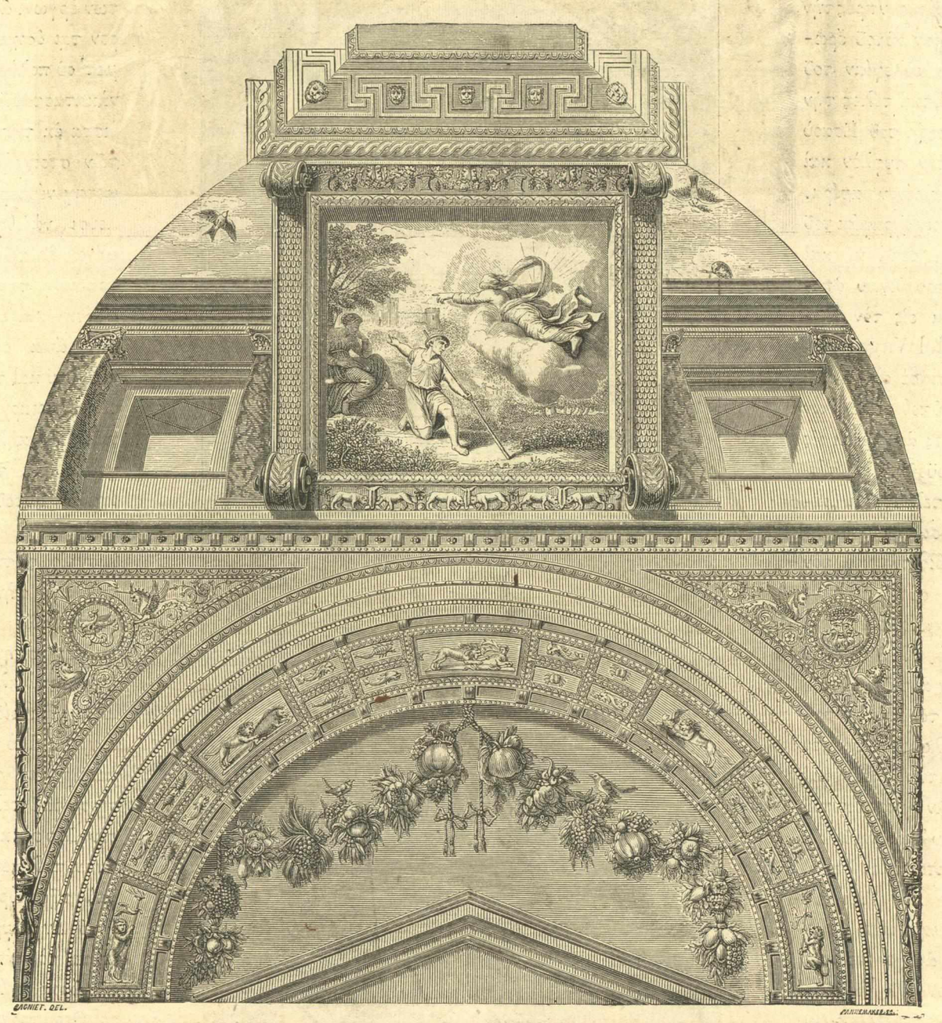

ΟΙ ΣΗΚΟΙ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛΟΥ. — Ο ΘΕΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΤΩΝ ΤΩ ΙΣΑΑΚ ΙΝΑ ΜΕΤΑΒΗ ΕΙΣ ΧΑΝΑΑΝ.

Δημιουργὸς ἐπιφαίνεται ὑπὸ μορφὴν γέροντος ἀειθαλοῦς, ἀνοίγοντος τὰς ἀβύσσους τοῦ χάους ὅπως δημιουργήσῃ ἐξ αὐτοῦ τὴν γῆν. Ἡ παντοδύναμος αὐτοῦ θέλησις διατρανοῦται διὰ τῆς κινήσεως, ἥτις ἀποφέρει αὐτὸν εἰς τὸ κενὸν, κυματίζουσα τὴν ἀθάνατον αὐτοῦ κόμην.

Ἐνταῦθα ὁ Ῥαφαῆλος ἐπεδείξατο τί δύναται ἡ μεγαλοφυία τοῦ τεχνίτου, ὅταν τολμᾷ νὰ ἀπεικονίσῃ τὸν Θεόν.

Μετὰ τὴν δημιουργίαν τῆς γῆς ἐκ τοῦ χάους βλέπομεν διαδεχομένας ἀλλήλας τὰς εἰκόνας, αἵτινες ἀπεικάζουσι τὴν δημιουργίαν τοῦ στερεώματος, τὴν γῆν κατοικιζομένην ὑπὸ ζώων, καλυπτομένην ὑπὸ φυτῶν· τὴν γέννησιν τῆς γυναικὸς ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ πρωτοπλάστου· τὴν ἀπείθειαν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας· τὴν ἐξορίαν καὶ τὰ ἑπόμενα ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος.

Πρὸς διαγραφὴν τῶν λαμπρῶν τούτων τοιχογραφιῶν ἀπαιτεῖται βιβλίον ὁλόκληρον. Ὁ Ἰούλιος Ῥωμανὸς ἐζωγράφησε τὸν πρῶτον θόλον, πλὴν τῆς Δημιουργίας. Διαγράφουσι δὲ αἱ τοιχογραφίαι αὐτοῦ τὰς μεγάλας σκηνὰς τοῦ κατακλυσμοῦ, τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ, τὴν ἔξοδον τοῦ Νῶε καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν. Εἰς τὸν Ἰωάννην Φραγκίσκον Πέννην, τὸν ἐπιλεγόμενον Fattore ἀνετέθη ἡ διακοσμήσις τοῦ δευτέρου, τετάρτου καὶ πέμπτου θόλου, ἐν οἷς οὗτος διέγραψε τὰ κυριώτατα περιπτώματα τοῦ βίου τῶν πατριαρχῶν, τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀβραὰμ, τὴν

ἐπίσκεψιν τῶν τριῶν ἀγγέλων, ὧν ἡ πρόρρησις προκαλεῖται μειδίαμα δυσπιστίας ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς γηραιᾶς Σάρρας. Μετὰ δὲ ταῦτα διαγράφει τὴν πυρπόλησιν τῶν Σοδόμων καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Λὼθ, τὴν περιοδείαν τοῦ Ἰσαὰκ, τὸν πρὸς τὴν Ῥεβέκκαν αὐτοῦ ἔρωτα, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰακὼβ, καὶ τέλος τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἠσαὺ παρὰ τὸν τυφλὸν καὶ ἐξηπατημένον πατέρα.

Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ὀγδόου, δεκάτου καὶ ἑνδεκάτου θόλου ἀποδίδονται εἰς τὸν Perino del Vaga. Περιέχουσι δὲ οὗτοι δώδεκα ὑποθέσεις, ὧν τέσσαρες ἀφορῶσαι εἰς τὸν Μωϋσῆν. Αἱ δὲ τέσσαρες τελευταῖαι διαγράφουσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δαβὶδ, τὴν πρὸς τὸν Γολιὰθ αὐτοῦ πάλην, τὸν θρίαμβον αὐτοῦ, καὶ τὸν πρὸς τὴν Βεθσαβὲν ἀνόσιον αὐτοῦ ἔρωτα.

Ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ θόλῳ εὑρίσκομεν πάλιν τὴν ξηρὰν καὶ σκληρὰν γραφιδα τοῦ Ἰουλίου Ῥωμανοῦ. Ἐκ τῶν ὀκτὼ ὑποθέσεων, αἵτινες κοσμοῦσι τὰ φατνώματα αὐτοῦ, τέσσαρες ἀνάγονται εἰς τὸν βίον τοῦ Ἰωσήφ. Ἐν αὐταῖς βλέπομεν τὸν Ἰωσὴφ διηγούμενον τὸ ὄνειρον αὐτοῦ, πωλούμενον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἀνθιστάμενον πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ Πουτιφὰρ, καὶ ἐξηγούμενον εἰς τὸν Φαραὼ τὸ ἐνύπνιον, καθ' ὃ εἶδε τὰς ἑπτὰ παχείας καὶ ἰσχνὰς δαμάλεις.

Αἱ τέσσαρες τοιχογραφίαι τοῦ τελευταίου θόλου διαγράφουσι τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ, τὴν λατρείαν τῶν Μάγων, τὸ ἐν Ἰορδάνῃ βάπτισμα αὐτοῦ καὶ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον (la Cena). Ὁ Ῥαφαῆλος ἐζωγράφησεν ἰδιοχείρως τὴν εἰκόνα τῆς τελευταίας ταύτης συνεντεύξεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἀπιστόλων, εἰκόνα ἀποπνέουσαν ὕψους καὶ χάριτος, ἀνθάμιλλον δὲ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Λεονάρδου Βιγκίου.

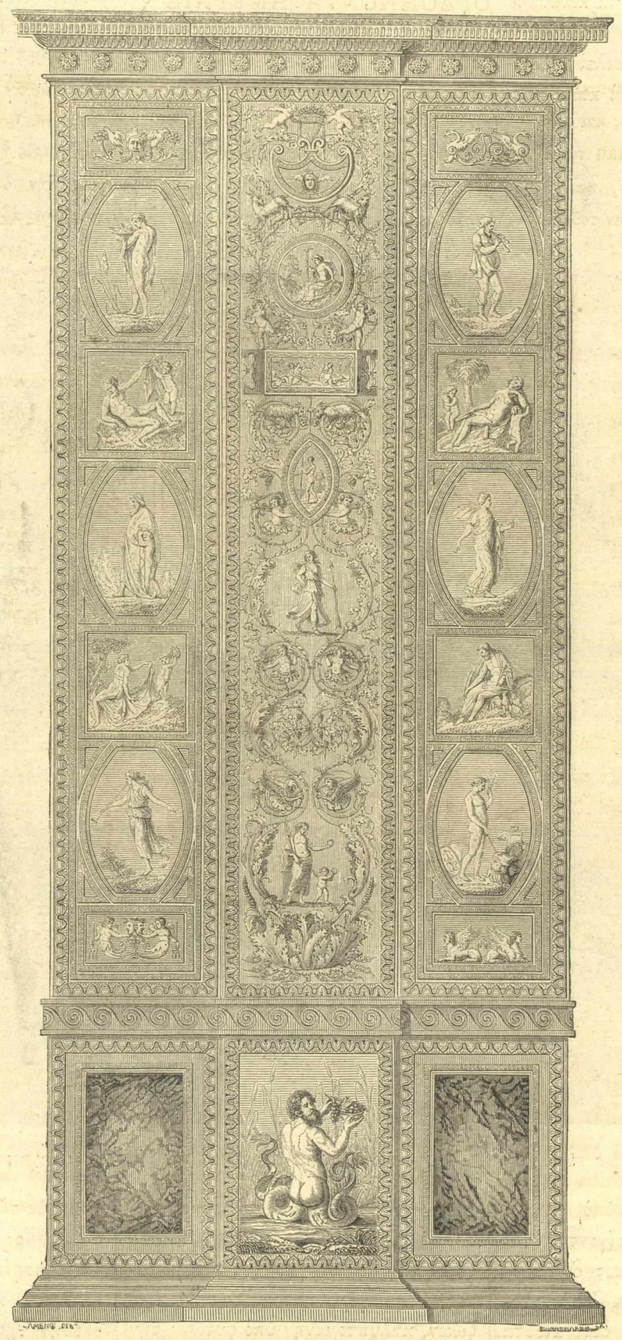

ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ. — ΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΤΩΝ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛΟΥ.

Τοιαῦται εἶναι αἱ πεντήκοντα δύο τοιχογραφίαι, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην Βίβλον τοῦ Ῥαφαήλου. Αἱ περίφημοι χαλκογραφίαι τοῦ Ἰωάννου Ὀτταβιανοῦ, τοῦ Ἀκουίλα, τοῦ Κλωπερὼν, οὖσαι ἀντιγραφαὶ πιστόταται τῶν εἰκόνων τούτων, μέλλουσι νὰ δώσωσι ταῖς ἐπερχομέναις γενεαῖς ἔννοιάν τινα τῶν λαμπρῶν τούτων ἔργων, ἅτινα φθειρον ται ὁσημέραι, καὶ μετ' οὐ πολὺ μέλλουσι νὰ καταστασθῶσιν ἀγνώριστα ἐκ τῆς ἐπηρείας τῶν στοιχείων. Οἱ δὲ μεταγενέστεροι μέλλουσι νὰ θαυμάζωσι μόνον ἐκ τῶν χαλκογραφιῶν τὴν ἀφελεστάτην καὶ ὑψηλοτάτην ἅμα διαγραφὴν τοῦ βίου καὶ τῶν ἠθῶν τῶν πατριαρχῶν, ἥντινα ὁ Ῥαφαῆλος ἐξειργάσθη διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀρκεσθεὶς ἵνα ἐκτελέσῃ ἰδιοχείρως τὴν πρώτην καὶ τὴν τελευταίαν τῶν ὑψηλῶν τούτων σκηνῶν, ἵνα ἀνοίξῃ καὶ κλείσῃ τὴν θύραν ἱστορίας, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τῆς Δημιουργίας τοῦ Κόσμου καὶ τελευτᾷ εἰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, ποδηγετῶν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὥρας, καθ' ἣν ὁ Δημιουργὸς καθαίρει τὸ χάος, μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ προαισθάνεται τὸν θάνατον, λύτρον τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι τοῦ Οὐατικανοῦ εὑρίσκονται καὶ οἱ διαβόητοι παραστάται (pilastres), οὓς ἐσχεδίασεν ἰδιοχείρως ὁ Ῥαφαῆλος, ἀπομιμηθεὶς τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν χρήσει ποικιλουργήματα, καὶ ὧν ἔννοιαν δύναται νὰ λάβῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἐπισυνημμένης ὡραίας εἰκόνος ἑνὸς τῶν καλλίστων παραστατῶν τοῦ Οὐατικανοῦ.

[Ἀκολουθεῖ.]

ΠΕΡΙΟΔΙΑ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

ΕΝ

ΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑ ΗΜΕΡΑΙΣ[1].

Τὸ τηλέγραμμα τοῦτο ἐπήνεγκεν ἀκαριαῖον ἀποτέλεσμα. Ὁ ἔντιμος καὶ φανταστικόπληκτος δηλαδὴ gentleman τοῦ Reform Club ἠφανίσθη εὐθὺς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ παρίστατο ἤδη ἔμπροσθεν τοῦ δημοσίου ὁ κλέπτης τῶν χαρτονομισμάτων τῆς Τραπέζης. Τὸ σκάνδαλον ἦτο ἀπερίγραπτον. Ἡ φωτογραφία αὐτοῦ, κατατεθειμένη ἐν τῷ Reform Club μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ ἐντίμου συλλόγου, ἐφαίνετο πανόμοιος πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας δοθεῖσαν εἰκόνα τοῦ κλέπτου. Τότε δὲ πάντες ἀνεμνήσθησαν τὸν μυστηριώδη τρόπον τοῦ ζῆν τοῦ Φιλέα Φὼγ, τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τὴν αἰφνιδίαν ἀναχώρησιν, καὶ ἐφαίνετο τοῖς πᾶσιν ἀναμφίλεκτον ὅτι ὁ κύριος οὗτος, προφασισθεὶς ὁδοιπορίαν περὶ τὴν γῆν ὁρμωμένην ἐκ στοιχήματος οὕτως ἀπονενοημένου, προὐτίθετο ἁπλῶς ἵν' ἀποπλανήσῃ τοὺς διώκτας τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου.

Ε'.

Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ.

Τῇ 9ῃ ὀκτωβρίου ἀνεμένετο κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τῆς πρωΐας ὥραν ἐν Σουὲζ ἡ Μογγολία, ἀτμόπλοιον σιδηροῦν καὶ ἑλικοκίνητον τῆς Ἀνατολικῆς Ἑταιρίας δυνάμεως πεντακοσίων ἵππων. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἦτο ἐκ τῶν ταχυτάτων τῆς ἑταιρίας καὶ ἔπλεεν ἀπὸ μὲν Βρενδησίου εἰς Σουὲζ, διανύον δέκα μίλια τὴν ὥραν, ἀπὸ δὲ Σουὲζ εἰς Βομβάην ἐννέα μίλια καὶ πεντήκοντα τρία ἑκατοστά.

Ἀναμένοντες τὴν ἄφιξιν τῆς Μογγολίας δύο ἄνθρωποι περιεφέροντο ἐπὶ τῆς προκυμαίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν φελλάχων, Ἀράβων καὶ τῶν ξένων, ὧν βρίθει πάντοτε ἡ πολυάσχολος αὕτη τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πόλις, ἀφ' ὅτου ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Λεσσὲψ γενομένη ἐξόρυξις τῆς μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης Διώρυγος λεγομένης τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ μετέβαλεν αὐτὴν ἀπὸ ἀσήμου πολιχνίου εἰς ἕνα τῶν ἐπισημοτάτων λιμένων τῆς ὑφηλίου.

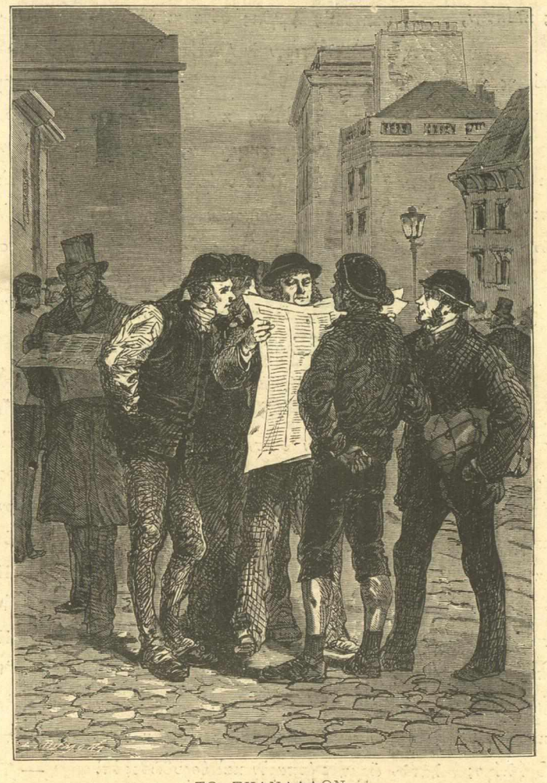

ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ.

Ἐκ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων ὁ μὲν ἦτο ὁ ἐν Σουὲζ ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας, ὅστις — παρὰ τὰς ἀπαισίους προρρήσεις τῆς βρεταννικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ μηχανικοῦ Στέφενσων περὶ τῆς ἀποτυχίας τοῦ ἔργου, — ἔβλεπεν ἤδη καθ' ἑκάστην τὰ ἀγγλικὰ πλοῖα διαπερῶντα τὴν διώρυγα ἐν χρόνῳ κατὰ τὸ ἥμισυ ὀλιγωτέρῳ τοῦ χρόνου, ὅστις ἀπαιτεῖτο πρότερον πρὸς τὸν ἀπὸ Ἀγγλίας εἰς τὰς Ἰνδίας πλοῦν διὰ τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου. Ὁ δ' ἕτερος ἦτο ἀνθρωπάριόν τι ἰσχνὸν, εὐφυὲς τὴν ὄψιν, νευρῶδες καὶ συνοφρυούμενον ἀδιαλείπτως. Ἀλλὰ διὰ τῶν μακρῶν αὐτοῦ βλεφαρίδων διέλαμπε βλέμμα βλοσυρὸν, οὗτινος ἠδύνατο νὰ σβέσῃ κατὰ βούλησιν τὴν φλόγα. Ἐφαίνετο δὲ λίαν ἀνυπόμονος καὶ διετέλει κινούμενος ἀδιαλείπτως.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὠνομάζετο Φίξ. Ἦτο δὲ εἷς τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες ἐστάλησαν εἰς τοὺς κυριωτάτους λιμένας τῆς γῆς πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ κλέπτου, ὅστις ἔκλεψε τὰς 45,000 λιρῶν ἐκ τῆς τραπέζης τῆς Ἀγγλίας. Ὤφειλε δὲ οὗτος ἵνα ἐπιτηρῇ ἐπιμελέστατα πάντας τοὺς διὰ Σουὲζ διερχομένους ὁδοιπόρους.

Ἀπὸ δύο ἤδη ἡμερῶν ὁ Φὶξ ἔλαβε παρὰ τῆς μητροπολιτικῆς ἀστυνομίας τὴν σημείωσιν τῶν γνωρισμάτων τοῦ προσώπου τοῦ ὑποτιθεμένου εὐγενοῦς κλέπτου. Ὁ ἀστυνόμος, δελεασθεὶς ὑπὸ τῆς ὑποσχεθείσης μεγάλης ἀμοιβῆς, ἀνέμενεν ἀνυπομόνως τὴν ἄφιξιν τοῦ ἀτμοπλοίου Μογγολίας.

— Καὶ νομίζετε, κύριε πρόξενε, ἠρώτησε δεκάτην ταύτην φορὰν, ὅτι τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο δὲν θὰ βραδύνῃ;

— Ὄχι, κύριε Φὶξ, ἀπεκρίθη ὁ πρόξενος. Χθὲς ἐφάνη ἤδη παρὰ τὸ Πὸρτ Σαΐδ, καὶ τὰ ἑκατὸν ἑξήκοντα χιλιόμετρα τῆς διώρυγος εἶναι δρόμος μηδαμινὸς πρὸς τὴν ὠκύποδα Μογγολίαν. Σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ Μογγολία ἐκέρδησε πάντοτε τὸ γέρας τῶν εἰκοσιπέντε λιρῶν,

1. Τὸ διδακτικώτατον καὶ πλῆρες ἀπροόπτων περιπετειῶν μυθιστόρημα τοῦτο, στεφθὲν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῆς Γαλλίας, εἶναι ἔργον τοῦ περιφήμου Ἰουλίου Βέρνε. Τὸ δικαίωμα τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ ἁπάντων τῶν ἔργων τοῦ Ἰουλίου Βέρνε καὶ τῆς ἐκτυπώσεως τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἠγοράσθη ἀδραῖς δαπάναις παρὰ τῶν ἐν Παρισίοις ἐκδοτῶν Κ. Κ. Hetzel, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιθεωρήσεως. Πᾶσα ὅθεν ἀπόπειρα μετατυπώσεως ἢ νέας μεταφράσεως τῶν συγγραμμάτων τούτων ἢ ἀπομιμήσεως τῶν εἰκόνων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τουρκίᾳ θέλει καταδιωχθῆ αὐστηρότατα ὡς τυποκλοπία κατὰ τοὺς διεθνεῖς περὶ τύπου νόμους.

ἃς ἡ κυβέρνησις δίδει εἰς τὰ ἀτμόπλοια, ὅσα φθάνουσιν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας εἰκοσιτέσσαρας ὥρας πρὸ τῆς ὡρισμένης προθεσμίας.

— Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἔρχεται κατ' εὐθεῖαν ἐκ Βρενδησίου; ἠρώτησεν ὁ Φίξ.

— Ἐκ Βρενδησίου, ὅθεν ἀπέπλευσε τὸ σάββατον περὶ τὴν ἕκτην τῆς ἑσπέρας ὥραν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὸν φόρτον, τὰς ἐπιστολὰς καὶ τοὺς ἐπιβάτας τῶν Ἰνδιῶν. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι ἀληθῶς νὰ ἐννοήσω πῶς θὰ δυνηθῆτε νὰ ἀναγνωρίσητε μεταξὺ τοσούτων ἐπιβατῶν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος κλέπτην, ἐὰν ἦναι ἐπὶ τῆς Μογγολίας.

— Κύριε πρόξενε, τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἡμεῖς οἱ ἀστυνόμοι ἀνευρίσκομεν μᾶλλον διὰ τῆς ὀσφρήσεως ἢ διὰ τῆς ὁράσεως. Ἐὰν ὁ κλέπτης ἦναι ἐπὶ τῆς Μογγολίας, ὑπόσχομαι ὑμῖν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νά μοι ὀλισθήσῃ διὰ τῶν δακτύλων.

— Εὔχομαι ὑμῖν τοῦτο, κύριε Φίξ, ἐπειδὴ πρόκειται ἀληθῶς περὶ μεγάλης κλοπῆς.

— Περὶ κλοπῆς λαμπρᾶς! ἀποκρίνεται ἐνθουσιῶν ὁ Φίξ. Πεντήκοντα πέντε χιλιάδες λιρῶν! Δὲν ἔχομεν πάντοτε τοιοῦτον ἀνέλπιστον ἕρμαιον! Οἱ κλέπται κατήντησαν ἀπό τινος εὐτελεῖς καὶ μηδαμινοί! καὶ ἀπαγχονίζονται ἕνεκα ὀλίγων σελινίων!

— Κύριε Φίξ, φαίνεσθε οὕτω πεπεισμένος, ὥστε εὔχομαι ὑμῖν ἐπιτυχίαν. Ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω ὅτι νομίζω τοῦτο δυσκολώτατον. Γνωρίζετε ὅτι κατὰ τὴν σημείωσιν, ἣν ἐλάβετε, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κλέπτης ὁμοιάζει ἁπλῶς πρὸς τὸν τυχόντα τίμιον κύριον.

— Κύριε πρόξενε, ἀπεκρίθη δογματικῶς ὁ ἀστυνόμος, οἱ μεγάλοι κλέπται ὁμοιάζουσι πάντοτε πρὸς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους. Ἐννοεῖτε καλῶς ὅτι πᾶς ἔχων πρόσωπον κακούργου πρέπει νὰ μένῃ τίμιος· διότι ἄλλως συλλαμβάνεται εὐθύς. Διὸ πρέπει νὰ ἐξετάζῃ τις μᾶλλον τὰς τιμίας φυσιογνωμίας. Τὸ ἔργον, ὁμολογῶ, εἶναι δύσκολον καὶ κατήντησεν οὐχὶ ἐπιτήδευμα, ἀλλὰ τέχνη. Πόσον χρόνον μένει τὸ ἀτμόπλοιον ἐν Σουέζ;

— Τέσσαρας ὥρας, ἤτοι ὅσος ἀρκεῖ πρὸς φόρτον τῶν ἀναγκαίων αὐτῷ γαιανθράκων.

— Καὶ πορεύεται κατ' εὐθεῖαν εἰς Βομβάην, ἠρώτησεν ὁ Φίξ, μὴ προσορμιζόμενον μηδαμοῦ;

— Κατ' εὐθεῖαν.

— Τότε λοιπὸν, λέγει ὁ Φίξ, ἐὰν ὁ κλέπτης ἐπέβη εἰς τὴν Μογγολίαν, βεβαίως προτίθεται νὰ ἐξέλθῃ εἰς Σουέζ, ὅπως δυνηθῇ νὰ μεταβῇ δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὰς ὁλλανδικὰς ἢ γαλλικὰς τῆς Ἀσίας κτήσεις. Ἐπειδὴ γνωρίζει καλῶς ὅτι ἐν Ἰνδίαις, χώρᾳ ἀγγλικῇ, δὲν εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ.

— Ἐὰν μὴ ἦναι πονηρότερος ὑμῶν, ἀποκρίνεται ὁ πρόξενος. Γνωρίζετε ὅτι πᾶς κακοποιὸς Ἄγγλος δύναται νὰ κρύπτηται εὐκολώτερον ἐν Λονδίνῳ ἢ ἄλλοθί ποθι τῆς γῆς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἀφήσας τὸν ἀστυνόμον λίαν περιεσκεμμένον, ὁ πρόξενος ἐπανῆλθεν οἴκαδε. Ὁ ἀστυνόμος κατελήφθη τότε ὑπὸ νευρικῆς ἀνυπομονησίας, προαισθανόμενος ὅτι ὁ κλέπτης ἦτο βεβαίως μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς Μογγολίας. « Καὶ τῷ ὄντι, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ἐὰν οὗτος ἔφυγεν ἐξ Ἀγγλίας, θέλων νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, προὐτίμησε μᾶλλον τὴν ὁδὸν τῶν Ἰνδιῶν, ὡς οὖσαν ἧττον ἢ δυσκολώτερον ἐπιτηρουμένην τῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ. »

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἐπιβάτης ἐχαιρέτισε τὸν Φίξ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Φίξ οὕτω μετεωρίζετο ὑπὸ φαιδρῶν ἐλπίδων, ἠκούσθησαν αἴφνης ὀξεῖς συριγμοὶ, ἀγγέλλοντες τὴν ἄφιξιν τοῦ ἀτμοπλοίου. Τότε δὲ πᾶν τὸ σμῆνος τῶν ἐντοπίων ἀχθοφόρων καὶ φελλάχων ὀνηλατῶν ὥρμησε ῥυπαρὸν καὶ θορυβῶδες ἐπὶ τὴν προκυμαίαν, ἐφελκόμενον πλῆθος ὄνων, καμήλων καὶ ἀθλίων ἁμαξῶν. Δωδεκὰς δὲ λέμβων, ἀποσπασθεῖσαι τῆς ἀκτῆς, ἐκωπηλάτουν ἤδη πρὸς τὸν τόπον, ἔνθα ἠκούετο βρυχώμενον τὸ ἀτμόπλοιον, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπεφάνη τὸ μεγαλοπρεπὲς σκάφος τῆς Μογγολίας διερχόμενον διὰ τῶν ὀχθῶν τῆς διώρυγος. Ἑσήμανε δὲ ἡ ἑνδεκάτη, ὅτε ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν ὅρμον, ἄφθονον ἐξεμοῦν καὶ παταγοῦντα τὸν ἀτμόν.

Οἱ ἐπιβάται ἦσαν πολυάριθμοι. Τινὲς αὐτῶν ἔμειναν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἀπολαύοντες τοῦ γραφικοῦ θεάματος τῆς νέας πόλεως· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι, ἐπιβάντες τὰς λέμβους, ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν προκυμαίαν.

Ὁ Φίξ παρετήρει μετὰ μεγίστης προσοχῆς τοὺς ἀποβαίνοντας.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἷς τῶν ἐπιβατῶν, ἀφ' οὗ κατώρθωσε νὰ ἀπαλλαχθῇ διὰ πολλῶν γρονθοκοπημάτων καὶ λακτισμῶν τῶν περὶ αὐτὸν ὠρυομένων φελλάχων, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτησεν εὐγενῶς ἂν ἠδύνατο νὰ ἐνδείξῃ αὐτῷ ποῦ ἦτο τὸ γραφεῖον τοῦ Ἄγγλου προξένου. Ταὐτοχρόνως δε ἐδείκνυεν ἓν διαβατήριον, ὅπερ ἐπεθύμει, ἔλεγε, νὰ σφαγισθῇ ὑπὸ τοῦ προξενείου.

Ὁ Φίξ ἔλαβε τὸ διαβατήριον, καὶ ἀνέγνω ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὴν περιγραφὴν τῶν σημείων τοῦ φέροντος αὐτό. Τὸ φύλλον ἔτρεμε ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Τὰ σημεῖα τοῦ προσώπου τοῦ κλέπτου ἦσαν πανόμοια πρὸς τὰ τοῦ κυρίου τούτου!

— Ἀλλὰ τὸ διαβατήριον τοῦτο δὲν εἶναι σὸν, λέγει ὁ Φίξ πρὸς τὸν ἐπιβάτην.

— Ὄχι, κύριε, εἶναι τὸ τοῦ κυρίου μου.

— Ὁ δὲ κύριός σου ποῦ εἶναι;

— Ἔμεινεν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ.

— Ἀλλὰ, λέγει ὁ ἀστυνόμος, ὁ κύριός σου ὀφείλει νὰ παρασταθῇ αὐτὸς εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ προξενείου, ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ταὐτότητα αὐτοῦ.

— Πῶς; εἶναι τοῦτο ἀναγκαῖον;

— Ἀπαραίτητον.

— Καὶ ποῦ εἶναι τὸ προξενεῖον;

— Ἐκεῖ, παρὰ τὴν γωνίαν τῆς πλατείας, ἀπεκρίθη ὁ ἀστυνόμος, δεικνύων τὴν οἰκίαν τοῦ προξένου.

— Τότε λοιπὸν πορεύομαι πρὸς τὸν κύριόν μου, ὅστις, εἶμαι βεβαίως, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξέλθῃ!

ΣΤ'.

ΟΠΟΥ ΚΑΤΑΦΑΙΝΕΤΑΙ Η ΑΧΡΗΣΤΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ.

Ὁ ἀστυνόμος διηυθύνθη εὐθὺς πρὸς τὸ προξενεῖον.

— Κύριε πρόξενε, λέγει αὐτῷ, ἄνευ οὐδενὸς προοιμίου, μυρία μοι λέγουσιν ὅτι ὁ κλέπτης εἶναι ἐντὸς τῆς Μογγολίας.

Καὶ διηγήθη τὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπηρέτου διάλογον.

— Ἔχει καλῶς, κύριε Φίξ, εὐχαρίστως θὰ ἴδω τὸ πρόσωπον τοῦ κακοποιοῦ τούτου. Ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ, ἂν ἦναι ὅ,

τι νομίζετε, δὲν τολμήσῃ νὰ παρασταθῇ εἰς τὸ γραφεῖον. Οἱ κλέπται δὲν ἀγαπῶσι νὰ ἀφίνωσιν ὄπισθεν ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτῶν. Πλὴν τὸ ἐπισφράγισμα τῶν διαβατηρίων δὲν εἶναι, ὡς γνωρίζετε, ἀναγκαστικόν.

— Κύριε πρόξενε, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦναι λίαν ἐπιτήδειος καὶ νουνεχὴς, ὡς φαίνεται, θὰ ἔλθῃ!

— Πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ διαβατηρίου;

— Ναί· διότι τὰ διαβατήρια δὲν χρησιμεύουσιν εἰς ἄλλο ἢ πρὸς τὸ ταράττειν τοὺς τιμίους καὶ καθιστᾶν εὐκολωτέραν τὴν φυγὴν τῶν κακούργων. Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ ἐπιθεωρήσητε αὐτό.

— Καὶ διὰ τί; Ἐὰν τὸ διαβατήριον αὐτοῦ ἦναι τακτικὸν, ἀποκρίνεται ὁ πρόξενος, δέν μοι ἐπιτρέπεται νὰ μὴ ἐπιθεωρήσω αὐτό;

— Ἀλλ' ὅμως, κύριε πρόξενε, ἀνάγκη νὰ κρατήσω ἐδῶ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, μέχρις οὗ λάβω ἐκ Λονδίνου ἔνταλμα συλλήψεως.

— Ἀ! κύριε Φίξ, τοῦτο εἶναι ὑμέτερον ἔργον. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν δύναμαι...

Καὶ πρὶν ἢ ὁ πρόξενος ἀποτελειώσῃ τὴν φράσιν, ἠκούσθησαν κρούσματα ἐλαφρὰ, καὶ ὁ γραμματεὺς εἰσήγαγε δύο ξένους, ὧν εἷς ἦτο ὁ ὑπηρέτης, ὅστις συνδιελέχθη πρὸ ὀλίγου πρὸς τὸν ἀστυνόμον.

Ἦσαν δὲ οὗτοι ἀληθῶς ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ. Ὁ κύριος ἔδειξε τὸ διαβατήριον, παρακαλῶν λακωνικῶς τὸν πρόξενον νὰ ἐπιθεωρήσῃ αὐτό.

Ὁ πρόξενος ἔλαβε τὸ διαβατήριον καὶ ἀνέγνω αὐτὸ μετ' ἐπιστασίας, ἐν ᾧ ὁ Φίξ καθήμενος ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ γραφείου παρετήρει ἢ μᾶλλον κατεβρόχθιζε τὸν ξένον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Περάνας δε τὴν ἀνάγνωσιν,

— Εἶσθε ὁ κύριος Φιλέας Φώγ; λέγει αὐτῷ ὁ πρόξενος.

— Μάλιστα, κύριε, ἀποκρίνεται οὗτος.

— Καὶ οὗτος εἶναι ὁ ὑπηρέτης ὑμῶν;

— Ναί. Εἶναι Γάλλος καὶ ὀνομάζεται Παντεχνῆς.

— Ἔρχεσθε ἐκ Λονδίνου;

— Ναί.

— Καὶ πορεύεσθε ποῦ;

— Εἰς Βομβάην.

— Καλῶς. Ἀλλ' ἀγνοεῖτε ἆρά γε ὅτι ὅτι ἡ ἐπιθεώρησις τῶν διαβατηρίων κατηργήθη;

— Δὲν ἀγνοῶ, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Φιλέας Φώγ· ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ ἐπικυρωθῇ ἡ διὰ Σουέζ διάβασίς μου.

— Ἔστω, κύριε.

Καὶ ὁ πρόξενος, ὑπογράψας καὶ χρονολογήσας τὸ διαβατήριον, ἐσφράγισεν αὐτό. Ὁ Κ. Φὼγ ἐπλήρωσε τὰ νενομισμένα δικαιώματα, καὶ χαιρετίσας ψυχρῶς ἐξῆλθεν ἀκολουθοῦντος μετ' αὐτοῦ τοῦ Παντεχνῆ.

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνόμος.

— Λοιπόν; φαίνεται τιμιώτατος!

— Ἴσως. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Παρατηρήσατε, κύριε πρόξενε, πόσον ὁ φλεγματικὸς οὗτος κύριος ὁμοιάζει πρὸς τὸν κλέπτην, οὗτινος ἡ ἀστυνομία τοῦ Λονδίνου μοὶ ἔπεμψε τὰ σημεῖα τοῦ προσώπου.

— Εἶναι ἀληθές. Ἀλλὰ γνωρίζετε πόσον αἱ σημειώσεις τῶν προσώπων εἶναι πολλάκις ἐπισφαλεῖς... καὶ ἀνεπαρκεῖς.

— Προτίθεμαι νὰ ἐξακριβώσω εὐθὺς τὴν ἀλήθειαν. Ὁ ὑπηρέτης μοι φαίνεται ἧττον δυσανάγνωστος τοῦ κυρίου. Ἐπειδὴ εἶναι Γάλλος, οἱ δὲ Γάλλοι εἶναι φύσει πολυλόγοι. Χαίρετε πρὸς τὸ παρὸν, κύριε πρόξενε.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀστυνόμος, ἐξῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Παντεχνῆ.

Ἐν τούτοις ὁ Κ. Φὼγ, ἐξελθὼν τοῦ προξενείου, διηυθύνθη πρὸς τὴν προκυμαίαν. Ἐκεῖ ἔδωκε παραγγελίας τινὰς εἰς τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ ἐπήδησεν εἰς λέμβον, καὶ μετέβη εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἐξηπλώθη καὶ ἔλαβε τὸ δελτίον αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἦσαν γεγραμμέναι αἱ ἑξῆς σημειώσεις.

Ἀπήλθομεν ἐκ τοῦ Λονδίνου τῇ τετάρτῃ, 2ᾳ ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ 45 λεπτὰ τῆς ἑσπέρας.

Ἐφθάσαμεν εἰς Παρισίους τῇ πέμπτῃ, 3ῃ ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν καὶ 20 λεπτὰ τῆς πρωΐας.

Ἀπήλθομεν ἐκ τῶν Παρισίων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ 40 λεπτὰ τῆς πρωΐας.

Ἐφθάσαμεν διὰ τοῦ Κενησίου ὄρους (Mont-Cenis) εἰς Ταυρῖνον τῇ παρασκευῇ, 4ῃ ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν καὶ 35 λεπτὰ τῆς πρωΐας.

Ἀπήλθομεν ἐκ τοῦ Ταυρίνου τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν καὶ 20 λεπτὰ τῆς πρωΐας.

Ἐφθάσαμεν εἰς Βρενδήσιον (Brindisi) τῷ σαββάτῳ, 5ῃ ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν τετάρτην ἑσπερινὴν ὥραν.

Ἐπεβιβάσθημεν εἰς τὴν Μογγολίαν τῷ σαββάτῳ, κατὰ τὴν πέμπτην ἑσπερινὴν ὥραν.

Ἐφθάσαμεν εἰς Σουὲζ τῇ τετάρτῃ, 9ῃ ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τῆς πρωΐας.

Τὸ ὅλον ὧραι 158 καὶ 1/2, ἤτοι ἡμέραι 6 καὶ 1/2.

Αἱ χρονολογίαι αὗται ἦσαν, ὡς εἴδομεν, γεγραμμέναι ἐπί τινος ὁδοιπορικοῦ δελτίου ἐστηλογραφημένου, ὅπερ ἐδείκνυεν, — ἀπὸ τῆς 2ας ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 21ης δεκεμβρίου — τὸν μῆνα, τὴν ἡμέραν, καὶ τὰς τακτικὰς ἢ ἐκτάκτους ἀφίξεις εἰς ἕκαστον σταθμὸν, οὕτως ὥστε ὁ Κ. Φὼγ ἠδύνατο νὰ βλέπῃ εὐθὺς τὸν καταλανισκόμενον χρόνον. Προσθεὶς δὲ καὶ τὴν κατὰ τὴν 9ην ὀκτωβρίου ἄφιξιν εἰς Σουὲζ, ἥτις ἦτο κανονικὴ, καὶ καθ' ἣν οὔτε ὠφελεῖτο οὔτε ἐζημιοῦτο, ἀπεχώρησεν εἰς τὸν κοιτῶνα.

Ζ'.

ΟΠΟΥ Ο ΠΑΝΤΕΧΝΗΣ ΛΑΛΕΙ ΙΣΩΣ ΠΛΕΟΝ ΤΟΥ ΔΕΟΝΤΟΣ.

Ὁ Φίξ προέφθασεν ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν τὸν Παντεχνῆν ἐπὶ τῆς προκυμαίας.

— Λοιπὸν, φίλε μου, λέγει αὐτῷ, ἐπεσφράγισας τὸ διαβατήριόν σου;

— Ἀ! Ἰδοὺ ὑμεῖς, ἀποκρίνεται ὁ Γάλλος. Εὐχαριστῶ. Τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς.

— Καὶ βλέπεις τὴν πόλιν;

— Ναί. Ἀλλὰ προβαίνομεν οὕτω ταχέως, ὥστε νομίζω ὅτι ὀνειροπολῶ. Εἴμεθα ἀληθῶς ἐν Σουέζ;

— Ἐν Σουέζ.

— Ἐν Αἰγύπτῳ;

— Ἐν Αἰγύπτῳ.

— Ἐν Ἀφρικῇ;

— Ἐν Ἀφρικῇ.

— Ἐν Ἀφρικῇ! ἀνεφώνησεν ὁ Παντεχνῆς. Δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω τοῦτο. Φαντάσθητε, κύριέ μου! Ἐνόμιζον ὅτι προὔκειτο νὰ πορευθῶμεν μόνον εἰς Παρισίους. Καὶ ἐστάθημεν ἐκεῖ μόνον ἀπὸ τῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι λεπτῶν μέχρι τῶν ὀκτὼ ὡρῶν καὶ τεσσαράκοντα λεπτῶν τῆς πρωΐας, οὕτως ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω τὴν λαμπρὰν ταύτην μητρόπολιν ἄλλως εἰ μὴ διὰ τῶν ὑάλων τῆς ἁμάξης ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Λυὼν μέχρι τοῦ Βορρᾶ, καὶ ταῦτα ῥαγδαίας πιπτούσης βροχῆς. Καὶ ὅμως ἐπεθύμουν τὰ μέγιστα νὰ ἴδω τὸ Père-Lachaise καὶ τὸν Ἱππόδρομον τῶν Ἠλυσίων Πεδίων!

— Καὶ πρὸς τί σπεύδετε τοσοῦτον;

— Ἐγώ; οὐδόλως, ἀλλ' ὁ κύριός μου. Ἀλλὰ μεταξὺ λόγων πρέπει νὰ ἀγοράσω περικνημίδας καὶ ὑποκάμισα! Ἀνεχωρήσαμεν ἄνευ ἐφοδίων, ἀποφέροντες ἕνα καὶ μόνον νυκτερινὸν σάκκον.

— Ἐὰν θέλῃς, εἶμαι πρόθυμος νὰ σε ὁδηγήσω εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπου θὰ εὕρῃς ὅ, τι ἐπιθυμεῖς.

— Ὦ, κύριε, πόσον εἶσθε φιλόφρων!...

Καὶ ἀμφότεροι ἤρξαντο νὰ βαδίζωσι. Καθ' ὁδὸν ὁ Παντεχνῆς διετέλεσε φλυαρῶν.

— Πρὸ πάντων, λέγει, πρέπει νὰ προσέχω, μὴ τὸ ἀτμόπλοιον ἀναχωρήσῃ.

— Ἔχεις καιρόν. Εἶναι μόλις μεσημβρία.

Ὁ Παντεχνῆς ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου τὸ χονδρὸν αὐτοῦ ὡρολόγιον.

— Μεσημβρία; λέγει. Ἀστεΐζεσθε; Εἶναι μόνον ἐννάτη ὥρα καὶ πεντήκοντα λεπτά!

— Τὸ ὡρολόγιόν σου ὑστερεῖ κατὰ δύο ὥρας καὶ δέκα λεπτά, λέγει μειδιῶν ὁ Φίξ.

— Τὸ ὡρολόγιόν μου! ὡρολόγιον, τὸ ὁποῖον κατάγεται ἀπὸ τοῦ προπάππου μου! Μάθε, κύριε, ὅτι ποτὲ δὲν ὑστέρησεν οὐδὲ πέντε λεπτὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἶναι ἀληθὲς χρονόμετρον.

— Δὲν ἐννοεῖς τί συμβαίνει! ἀποκρίνεται ὁ Φίξ. Τὸ ὡρολόγιόν σου δεικνύει τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἥτις ὑστερεῖ κατὰ δύο περίπου ὥρας τῆς τοῦ Σουέζ. Σοὶ συμβουλεύω νὰ κανονίζῃς τοῦ λοιποῦ τὸ ὡρολόγιόν σου κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἑκάστου τόπου.

— Ἐγὼ νὰ ψαύσω τὸ ὡρολόγιόν μου! Θεὸς φυλάξοι!

— Τότε λοιπὸν οὐδέποτε θὰ ἦναι εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸν ἥλιον.

— Τόσῳ χειρότερον εἰς τὸν ἥλιον, κύριε! ἀφ' οὗ πταίει ὁ ἥλιος.

Καὶ ὁ Παντεχνῆς ἔθηκε πάλιν ὑπερηφάνως τὸ ὡρολόγιον αὐτοῦ εἰς τὸ θυλάκιον.

— Ἀπήλθετε λοιπὸν ἐσπευσμένως ἐκ Λονδίνου;

— Ἂν ἀπήλθομεν ἐσπευμένως; Τὴν τελευταίαν τετάρτην κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν ὁ Κ. Φὼγ ἦλθεν αἴφνης ἐκ τοῦ συλλόγου παρὰ τὴν συνήθειαν, καὶ μετὰ τρία τέταρτα ἤμεθα καθ' ὁδόν.

— Ἀλλὰ ποῦ πορεύεται ὁ κύριός σου;

— Προτίθεται νὰ περιέλθῃ τὴν γῆν.

— Τὴν γῆν! ἀνακράζει ὁ Φίξ.

— Ναί, καὶ ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἡμερῶν! Λέγει ὅτι ἐστοιχημάτισεν. Ἀλλὰ σᾶς ὁμολογῶ, ἐγὼ δὲν πιστεύω. Τοῦτο θὰ ἦτο μανία. Ἐγὼ πιστεύω ὅτι ἔχει ἄλλον σκοπόν.

— Ἀ! εἶναι λοιπὸν ἰδιότροπός τις ὁ κύριος Φώγ;

— Πιστεύω.

— Καὶ πλούσιος;

— Βεβαίως. Ἀποφέρει τόσα χρήματα εἰς χαρτονομίσματα νεώτατα! Καὶ δὲν φείδεται τῶν χρημάτων. Προχθὲς ὑπεσχέθη γέρας λαμπρὸν εἰς τὸν μηχανικὸν τῆς Μογγολίας, ἐὰν κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ εἰς Βομβάην πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας!

— Καὶ γνωρίζεις τὸν κύριόν σου ἀπὸ πολλοῦ;

— Ἐγώ; λέγει ὁ Παντεχνῆς. Διόλου. Μὲ παρέλαβε μόνον τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀνεχωρήσαμεν.

Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὁπόσον αἱ ἀποκρίσεις αὗται τοῦ Παντεχνῆ ἠρέθισαν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀστυνόμου.

Ἡ αἰφνιδία αὕτη ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησις ὀλίγῳ ὕστερον τῆς κλοπῆς τῆς Τραπέζης, τὰ πολλὰ χρήματα, ἅτινα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, ἡ σπουδή, μεθ' ἧς ἐπειράτο νὰ μεταβῇ εἰς τὰς μάλιστα ἐκτετοπισμένας χώρας, ἡ πρόφασις τοῦ ἀπονενοημένου τούτου στοιχήματος, πάντα ταῦτα ἔπειθον αὐτὸν ὅτι εὗρε τὸν ζητούμενον κλέπτην. Μετ' ὀλίγον ἔμαθεν ὅτι ὁ ὑπηρέτης οὗτος δὲν ἐγνώριζε τὸν κύριον αὐτοῦ, ὅστις ἔζη πάντως ἀπομεμονωμένος ἐν Λονδίνῳ, ὅτι ἐνομίζετο μὲν πλούσιος, ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζε πόθεν ἐπήγαζεν ὁ πλοῦτος αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἦτο ἄνθρωπος λίαν στεγανὸς καὶ μυστηριώδης. Ταὐτοχρόνως δὲ ἔμαθε παρὰ τοῦ Παντεχνῆ ὅτι οὗτος δὲν προὐτίθετο ν' ἀποβῇ εἰς Σουέζ, ἀλλ' ὅτι ἔμελλε νὰ διατελέσῃ πλέων μέχρι Βομβάης.

— Καὶ εἶναι μακρὰν ἡ Βομβάη; ἠρώτησεν ὁ Παντεχνῆς.

— Μακράν. Δώδεκα ἡμερῶν πλοῦς.

— Καὶ ποῦ κεῖται ἡ Βομβάη;

— Ἐν Ἰνδίαις.

— Κατὰ τὴν Ἀσίαν;

— Φυσικῷ τῷ λόγῳ.

— Κατάρα! καὶ ἐλησμόνησα ἀπερχόμενος νὰ σβέσω τὸν μυκτῆρα τοῦ ἀερόφωτος!

— Τίνα μυκτῆρα;

— Τὸν μυκτῆρα τοῦ ἀερόφωτος (gaz) τοῦ θαλάμου μου, ὃν ἐλησμόνησα νὰ σβέσω, καὶ ὅστις καίεται τώρα νυχθήμερον διὰ λογαριασμόν μου. Ὑπελογισάμην ὅτι τὸ ἀερόφως πωλεῖται δύο σελινίων τὸν μυκτῆρα ἀνὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ἤτοι ἀκριβῶς ἓξ πεννῶν περισσότερον τῶν ὅσα κερδαίνω, καὶ ἐννοεῖτε, ὅτι ἐὰν ἡ ὁδοιπορία διαρκέσῃ ἔτι ὀλίγας ἡμέρας, ᾤχετο ὁ μισθός μου...

[Ἀκολουθεῖ.]

Ο ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΜΟΣ.

Ἐνίοτε ὁ τὰς ἀμμώδεις παραλίας καὶ τὰς ἁλιτενεῖς ἠϊόνας τῆς Βρετάννης καὶ τῆς Σκωττίας διαπορευόμενος ὁδοιπόρος ἢ ἁλιεὺς, καὶ μακρὰν τυγχάνων τοῦ αἰγιαλοῦ, αἰσθάνεται αἴφνης ὅτι ἄρχεται νὰ βαδίζῃ ἐπιπόνως. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς πίσσα, τὰ δὲ πέλματα προσκολλῶνται ὡς ἐπ' ἰξοῦ. Ἡ παραλία εἶναι πάντως ξηρά· ἀλλ' ὅμως ὁ τύπος ἑκάστου βήματος, ἅμ' ἐξελθόντος τοῦ ποδὸς, πληροῦται εὐθὺς ὕδατος.

Ἐν τούτοις ὁ ὀφθαλμὸς δὲν διορᾷ οὐδεμίαν μεταβολήν. Ἡ μὲν ἄπειρος ἀκτὴ εἶναι ἐπίπεδος καὶ ἥσυχος, ἡ δὲ ἄμμος παρέχεται πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ὄψιν, ἡ δὲ τῆς στερεᾶς καὶ ὑγρᾶς γῆς διαφορὰ δὲν εἶναι οὐδόλως ἐμφανής.

Ὁ ὁδοιπόρος διατελεῖ ὁδεύων, προχωρῶν, καὶ πειρᾶται νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν ἀκτήν, οὐδόλως φροντίζων περὶ τούτου. Ἀλλ' ὅμως μετ' ὀλίγον αἰσθάνεται ὡς εἰ οἱ πόδες αὐτοῦ καθίστανται βαρύτεροι μᾶλλον μᾶλλον, καὶ βλέπει ὅτι βυθίζονται κατὰ δύο ἢ τρεῖς δακτύλους. Νομίζει ὅτι παραδρομεῖ, καὶ ἵσταται πρὸς ὥραν, ὅπως κατίδῃ τὴν ὁδόν. Αἴφνης προσβλέπει τοὺς πόδας, ἀλλ' οἱ πόδες

αὐτοῦ ἠφανίσθησαν. Ἡ ἄμμος ἐκάλυψεν αὐτούς. Ἀνέλκει αὐτοὺς ἐπαλλήλως ἐκ τῆς ἄμμου. Θέλει νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τοὐπίσω· ἀλλὰ βυθίζεται ἔτι μᾶλλον. Ἡ ἄμμος φθάνει μέχρι τῶν σφυρῶν. Ἀπαλλάττεται αὐτῆς, καὶ ὁρμᾷ πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἀλλ' ἡ ἄμμος ἀναβαίνει μέχρι τῶν κνημῶν. Ὁρμᾷ δὲ πάλιν πρὸς τὰ δεξιά· ἀλλ' ἡ ἄμμος ἀναβαίνει μέχρι τῶν γονάτων. Καὶ τότε ἀναγνωρίζει μετ' ἀνεκφράστου τρόμου ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς κινητῆς ἀκτῆς (grève mouvante), καὶ ὅτι ὑπ' αὐτὸν ὑπάρχει τὸ στοιχεῖον, ἐφ' οὗ ὁ μὲν ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ, ὁ δὲ ἰχθὺς νὰ κολυμβᾷ. Ἐὰν φέρῃ φορτίον, ῥίπτει αὐτὸ καὶ ἀνακουφίζεται πρὸς στιγμὴν, ὡς κινδυνεῦον σκάφος. Ἀλλὰ φεῦ! μάτην... διότι ἡ ἄμμος ἔφθασεν ἤδη ὑπὲρ τὰ γόνατα.

Κραυγάζει, κινεῖ τὸν πῖλον ἢ τὸ ῥινόμακτρον αὐτοῦ· ἡ ἄμμος ὑψοῦται ἀδιαλείπτως. Ἐὰν ἡ ἀκτὴ ἦναι ἔρημος, ἢ ἐὰν ἦναι μακρὰν, τετέλεσται, κατεδικάσθη εἰς καταβυθισμόν. Κατεδικάσθη εἰς τὸν φρικώδη ἐνταφιασμόν, τὸν μακρὸν, τὸν ἀνέκφυκτον, τὸν ἀμείλικτον, ὃν μήτε νὰ ἐπιτιμήσῃ δύναται, μήτε νὰ βραδύνῃ· τὸν ἐνταφιασμόν, ὅστις λαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ὀρθὸν, ἐλεύθερον, ὑγιᾶ, καὶ καθέλκει αὐτὸν διὰ τῶν ποδῶν, οἵτινες ἀνὰ πᾶσαν νέαν πρὸς ἀπολύτρωσιν πεῖραν, ἀνὰ πᾶσαν κραυγὴν, βυθίζονται μᾶλλον μᾶλλον εἰς τὴν ἄμμον· τὸν ἐνταφιασμόν, ὅστις καθελκύει βραδέως εἰς τὴν γῆν τὸν ἄνθρωπον, ἐπιτρέπων αὐτῷ ἵνα βλέπῃ κατὰ σχολὴν τὸν ὁρίζοντα, τὰ δένδρα, τὰς πρασίνους πεδιάδας, τὸν καπνὸν τῶν κωμῶν, τὰ ἱστία τῶν παραπλεόντων πλοίων, τὰ πτηνά, ἅτινα περιίπτανται ἄδοντα, τὸν ἥλιον, τὸν οὐρανόν. Ὁ καταβυθισμὸς εἶναι ὁ τάφος, ὅστις ἀναβαίνει ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐν εἴδει πλυμμυρίδος πρὸς τὸν ζῶντα. Ἑκάστη στιγμὴ ἐπιταχύνει τὸν ἀδυσώπητον ἐνταφιασμόν. Ὁ ἥλιος πειρᾶται νὰ καθίσῃ, νὰ πλαγιάσῃ, νὰ ἑρπύσῃ, ἀλλὰ, ἀντὶ νὰ ἀπαλλαχθῇ, βυθίζεται μᾶλλον, μᾶλλον. Ἐγείρεται, ὑψαυχενίζει... βυθίζεται. Ὀλολύζει, ἐπικαλεῖται βοήθειαν... βυθίζεται. Κραυγάζει πρὸς τὸν οὐρανὸν, διαστρέφει τοὺς βραχίονας, ἀπελπίζει... βυθίζεται. Ἰδοὺ αὐτὸς ἐν τῇ ἄμμῳ μέχρι τῆς κοιλίας. Ἡ ἄμμος φθάνει εἰς τὸ στῆθος, καὶ ὁ ἄνθρωπος μεταβάλλεται εἰς προτομήν. Ἐγείρει τὰς χεῖρας, ἀφίνει στεναγμοὺς μανιώδεις, συντρίβει τοὺς ὄνυχας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, πειρᾶται νὰ κρατηθῇ τῆς τέφρας ταύτης, στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀγκώνων, ὅπως ἀπαλλαχθῇ τῆς μαλακῆς ταύτης θήκης, καὶ κλαίει φρενιτιῶν μετὰ λυγμῶν. Ἀλλ' ἡ ἄμμος ἀναβαίνει εἰς τοὺς ὤμους, εἰς τὸν λαιμὸν, καὶ μόνον φαίνεται τὸ πρόσωπον. Τὸ στόμα κραυγάζει... ἡ ἄμμος πληροῖ αὐτό. Οἱ ὀφθαλμοὶ βλέπουσιν ἔτι, ἀλλ' ἡ ἄμμος κλείει αὐτούς. Ἰδοὺ ἡ νύξ. Ἔπειτα τὸ μέτωπον ἐλαττοῦται, καὶ μικροὶ τινες βόστρυχοι φρικιῶσιν ὑπὲρ τῆς ἄμμου. Αἴφνης ἡ μία τῶν χειρῶν ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς γῆς, διατρυπῶσα τὴν ἄμμον, κινεῖται σπασμωδικῶς καὶ ἀφανίζεται. Φρικῶδες τέλος!

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΩ.

ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑ.

Αἱ ταυρομαχίαι εἶναι ὡς γνωστὸν ἐν Ἱσπανίᾳ ὅ, τι αἱ ἱπποδρομίαι ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην ἐν Μαδρίτῃ τῆς Ἱσπανίας ταυρομαχίαν ὀκτὼ ταῦροι, δώδεκα ἵπποι καὶ τέσσαρες ταυρομάχοι ἐξετάθησαν νεκροί!...

Τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων μιγνύμενον τῷ τῶν ταύρων· οἱ ὑπηρέται τοῦ ἱπποδρόμου συλλέγοντες τὰ διεσκορπισμένα ἐντόσθια καὶ ἀγνοοῦντες ἂν πρέπῃ νὰ καταθέσωσιν αὐτὰ εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ταύρου, τοῦ ἵππου, ἢ τοῦ ταυρομάχου (torero), ὧν τὰ σώματα κεῖνται κατεσπαραγμένα καὶ ἀσπαίροντα ἐνώπιον ἁπάντων τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης, ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ αὐτῆς τῆς αὐλῆς, χειροκροτούντων καὶ φρενιτιώντων ἐξ ἡδονῆς· ταῦτα πάντα παρέχονται θέαμα φρικῶδες ἀπᾷδον πρὸς τὸν νῦν πολιτισμὸν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Οἱ Ἱσπανοὶ εἶναι ἀληθῶς λαὸς ἡμιβάρβαρος!

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν ταυρομαχιῶν ἐν Ἱσπανίᾳ οὐδέποτε οἱ ταῦροι ἐπώλησαν ἀκριβώτερον τὴν ζωὴν αὐτῶν. Ὁ banderillero Μαριάνος Λανὲτ ἐσφενδονίσθη διὰ μιᾶς πληγῆς τῶν κεράτων ἀγρίου τινὸς ταύρου εἰς τὸν ἀέρα, ἔπειτα δὲ συνελλήφθη καὶ ἐξετινάχθη ἐκ δευτέρου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ταύρου. Ἡ ἀγωνία αὐτοῦ διήρκεσεν ἐπὶ πέντε λεπτά. Τὸ στῆθος, ἡ κοιλία καὶ αἱ κνῆμαι αὐτοῦ ἦσαν διατετρυπημένα διαμπὰξ ὑπὸ τῶν κεράτων τοῦ ζώου, ὅτε ἔλαβε τὴν τελευταίαν κατὰ τὸν λαιμὸν πληγήν.

Εἷς picador (ἤτοι λογχοφόρος) ἐπονομαζόμενος Ἐλ Φρανσὲς ἐθραύσθη τὰς κνήμας καὶ τὰς πλευρὰς τοιουτοτρόπως, ὥστε ἀπεβίωσε τῇ ἐπαύριον. Ὁ δὲ τρίτος ἡττηθεὶς ἥρως τῆς ἀξιομνημονεύτου ταύτης ἡμέρας διατελεῖ ἔτι ἡμιθανής. Ἀλλ' οἱ ἰατροὶ ἀπήλπισαν ἤδη τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ τέταρτος ταυρομάχος Λαγαρτίγος (ὁ περιφημότατος τῶν ἱσπανῶν ταυρομάχων, ὅστις ἐφόνευσεν ὀγδοήκοντα τέσσαρας ταύρους, μὴ πληγωθεὶς μηδέποτε μέχρι σήμερον), ἔπαθε καὶ οὗτος τὰ πάνδεινα ὑπό τινος φοβεροῦ τέρατος.

Κατὰ τὴν τελευτσίαν ταυρομαχίαν ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ, — ταῦρος μέγιστος θηριωδέστατος, μελάντατος καὶ ἔχων τὰ κέρατα πλησιέστατα ἀλλήλων, — ἐξηντέρισεν ἤδη τέσσαρας ἵππους, ἐφόνευσεν ἕνα picador καὶ ἐπλήγωσε τρεῖς bandirilleros. Ὁ Λαγαρτίγος ἐνενόησεν ὅτι ὁ ταῦρος ἔπρεπε νὰ φονευθῇ ἐκ παντὸς τρόπου. Ἔχων δὲ διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς πέπλον ἐρυθρὸν, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ξίφος, παρέστη καλοβάτης ἔμπροσθεν τοῦ ἐξηγριωμένου θηρίου. Τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἐξετόξευον φλόγας. Δὶς ὥρμησεν ἐπ' αὐτὸν καὶ δὶς ὁ ἄτρομος Ἱσπανὸς ἁρπάσας τὰ κέρατα μετεωρίσθη ἀνέπαφος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου, χειροκροτοῦντος μανιωδῶς τοῦ πλήθους. Τέλος ὁ ταῦρος ἐπήδησεν ἐπ' αὐτὸν μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὥστε ὁ ταυρομάχος δὲν προέφθασε νὰ ἁρπάσῃ αὐτὸν τῶν κεράτων, ἢ νὰ ἐκκλίνῃ καὶ ὑπεκφύγῃ αὐτὸν μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ εὐκινησίας. Τότε κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν τὰ δύο κέρατα τοῦ ζώου διεπέρασαν διαμπὰξ τοὺς δύο αὐτοῦ μηροὺς, ὁ δὲ ταῦρος ἀνατινάσσων βιαίως τὴν κεφαλὴν, ἀφήρπασεν αὐτὸν αἱματόφυρτον καὶ διετήρησεν αὐτὸν ἀνάρπαστον! Τετράκις τὸ μανιῶδες θηρίον περιῆλθε τὸν ἱππό-

δρομον, φέρον ἐξηρτημένον τῶν κεράτων τὸν ἄθλιον ταυρομάχον, πεπερονισμένον ἐκ τῶν μηρῶν, καὶ περιῤῥαντίζοντα τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ αἵματος τῶν πληγῶν αὐτοῦ. Ἐπὶ τρία ὁλόκληρα λεπτὰ ὁ ταῦρος ἔσειε μανιωδῶς τὴν κεφαλὴν καὶ μετ' αὐτῆς τὸν ταυρομάχον, ὅστις ἐκρατεῖτο ἐκ τῶν κεράτων. Ἔπειτα δὲ, καταβαλὼν τελευταῖάν τινα προσπάθειαν, ἐτίναξε

ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑ.

κατεσπαραγμένον μὲν, ἀλλ' ἔτι διαφυλάττοντα τὸν νοῦν, ἐπὶ τῆς καθημαγμένης κόνεως τῆς παλαίστρας τὸν ταυρομάχον, ὅστις εὐτυχῶς ἐξεκυλίσθη ἀκριβῶς μέχρι τοῦ τόπου, ὅπου ἀφῆκε τὸ ξίφος αὐτοῦ.

Ὅτε δὲ ὁ ταῦρος ἐφώρμησε πάλιν ἐπ' αὐτὸν, ὁ Λαγαρτίγος ἦτο ἤδη ὀρθὸς, καὶ ὑπεδέξατο ξιφήρης τὸν ἐχθρόν. Τὸ ζῶον ἐφονεύθη κατὰ πάντας τοὺς κανόνας τῆς τέχνης. Ἀλλ' ὁ ταυρομάχος, λειποθυμήσας ἐκ τῆς αἱμορραγίας, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ταύρου. Ἀναλαβὼν ἑαυτὸν,

ἀπέκοψε μέρος τοῦ δέρματος τοῦ θηρίου, ὅπως κατασκευάσῃ ζεῦγος ὑποδημάτων.

Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ serenissime ἡγεμονὶς τῶν Ἀστουριῶν ἐτίμων διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν τὴν μικρὰν ταύτην ἐθνικὴν ἑορτήν· διότι πρέπον εἶναι νὰ θαῤῥύνωνται αἱ ἐλευθέριοι τέχναι! Ἄλλως τε ἡ ταυρομαχία αὕτη ἐγένετο ὑπό τινος φιλε-

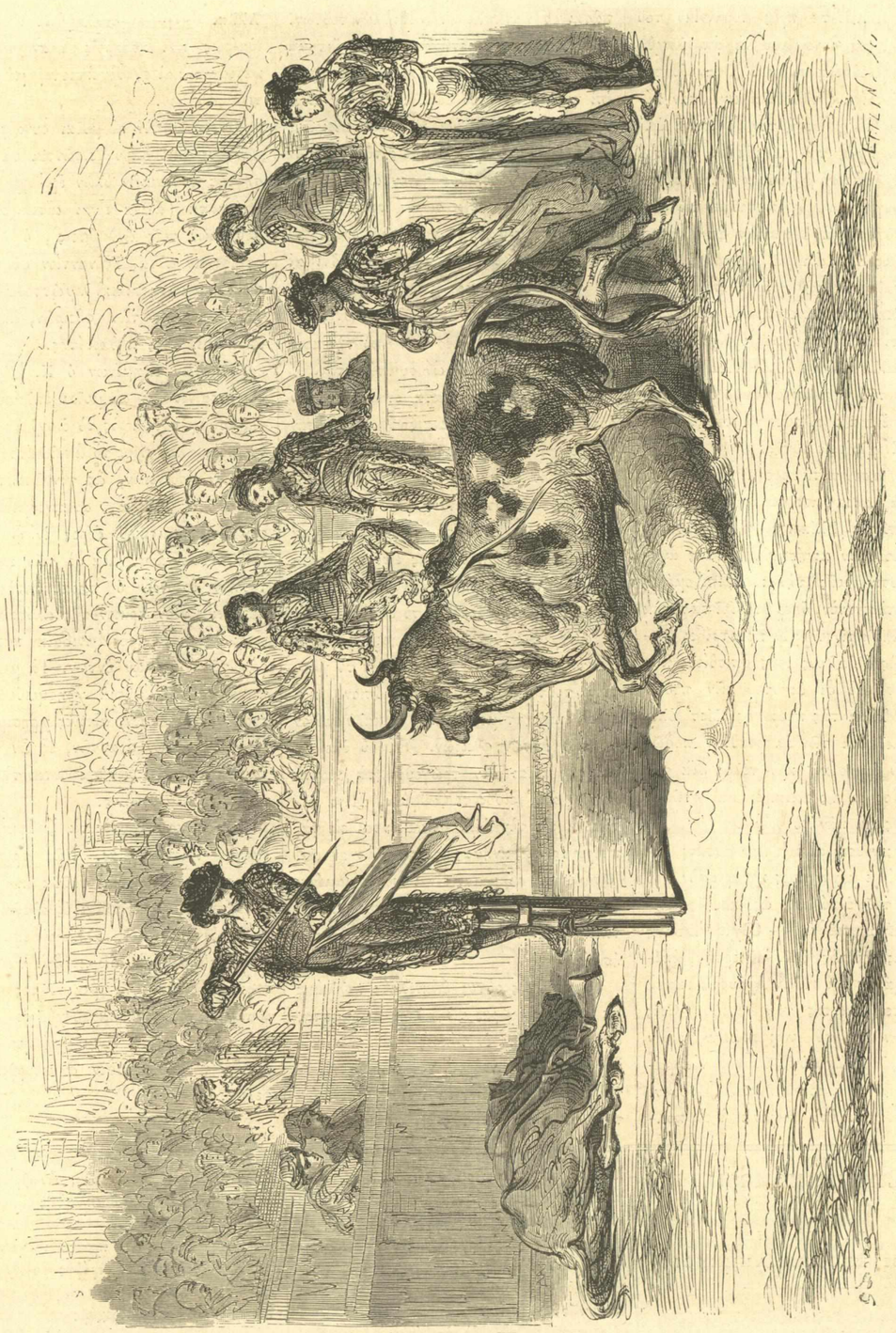

ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑ.

λεήμονος ἑταιρίας· τὰ δὲ ἐκ ταύτης συλλεχθέντα χρήματα ἦσαν ἀποτεταγμένα εἰς βοήθειαν τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν. Λαμπροὶ τῷ ὄντι οἱ πόροι τῆς φιλελεήμονος ταύτης ἑταιρίας, ἥτις πρὸς ἀνακούφισιν ἐφήμερον ὀλίγων πτωχῶν καθιστᾷ νέας χήρας καὶ νέα ὀρφανά.

— Que magnifica corrida! Φεῦ τῆς λαμπρᾶς ταυρομαχίας! ἐκραύγαζον ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐξερχόμενοι τοῦ ἱπποδρόμου.

ΕΙΣ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΧΡΗΣΙΜΑΙ ΑΙ ΜΥΙΑΙ.

Πιστεύεται κοινῶς ὅτι αἱ μυῖαι εἶναι ἔντομα γεννηθέντα πρὸς τυραννίαν τοῦ ἀνθρώπου, μὴ δυναμένου νὰ ἀπαλλαχθῇ αὐτῶν κατ' οὐδένα τρόπον. Ὅταν ρυπαίνωσι τοὺς τοίχους τῶν θαλάμων, ὅταν πίπτωσιν εἰς τὸ γάλα ἢ τὸν ζωμὸν ἢ ἐμποδίζωσιν ἡμᾶς τοῦ κοιμᾶσθαι διὰ τοῦ ἐρεθιστικοῦ αὐτῶν βόμβου καὶ τῶν ἀδιαλείπτων νυγμάτων, εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ὅτι τὸ ψῦχος καὶ ὁ χειμὼν ἀπαλλάττει ἡμᾶς τέλος τοῦ ἀνιαροῦ τούτου ἐχθροῦ, ὅστις ἐστάλη εἰς τὴν γῆν μόνον πρὸς τὸ ἐρεθίζειν καὶ ἐξαγριαίνειν ἡμᾶς. Ἀλλ' ὅμως ἡ μυῖα, εἰ καὶ εἶναι οὕτως ὀχληρά, ἔχει, ὡς πᾶν ἄλλο ζῶον, ἴδιόν τινα προορισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς, προορισμὸν σπουδαιότατον, οὗ ἕνεκα ὀφείλομεν νὰ παραβλέπωμεν τὰς ἐνοχλήσεις αὐτῆς.

Παρατήρησον μετὰ προσοχῆς τὴν μυῖαν, ἥτις μετὰ μακρὰν πτῆσιν κάθηται τέλος καὶ ἀναπαύεται. Βλέπεις αὐτὴν ἐκτελοῦσαν ταξιν μεθοδικῶν κινήσεων, αἵτινες ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς τὴν καλλωπιζομένην γαλῆν, ἢ τὸ πτηνόν, ὅπερ στιλβοῖ τὰ πτερὰ αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον μὲν προστρίβει ἐπιμελῶς πρὸς ἀλλήλους τοὺς ὀπισθίους πόδας· ἔπειτα δὲ δι' ἑκάστου τῶν ποδῶν τούτων καθαίρει τὰς πτέρυγας. Μετ' ὀλίγον ἐκτελεῖ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τὴν αὐτὴν ἐργασίαν· καὶ τέλος διὰ τῆς προβοσκίδος αὐτῆς καθαίρει καὶ στιλβοῖ τοὺς πόδας καὶ πᾶν τὸ σῶμα.

Τί σημαίνουσιν αἱ κινήσεις αὗται; Γίνονται ἆρά γε μόνον πρὸς καθαρισμὸν τοῦ σώματος τοῦ ἐντόμου, ὡς κοινῶς ἐπιστεύετο μέχρι τοῦδε; — Οὐχί. Ἐπειδὴ Ἄγγλος τις χημικὸς, ὁ Κ. Ἔμερσων, ἀπέδειξεν ἐσχάτως ὅτι ἄλλως ἔχουσι τὰ κατὰ τὰς κινήσεις ταύτας τῶν μυιῶν. Θεὶς μίαν μυῖαν ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, εἶδεν αὐτὴν κεκαλυμμένην ὑπὸ μυριάδων ἀοράτων φθειρῶν ἢ μικροσκοπικῶν ζωϋφίων. Παρατηρήσας δὲ ἐπὶ μακρὸν καὶ εἰς πολλὰς χώρας τὰς μυίας καθόλου, ἐπείσθη ὅτι πᾶσαι ἦσαν ἀνάπλεοι τῶν ἐντόμων τούτων.

Μετ' ὀλίγον παρετήρησεν ὅτι τὰ ἔντομα ταῦτα περιφέρουσι τὴν προβοσκίδα αὐτῶν ἐπὶ τῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἅτινα εἶναι μάλιστα κεκαλυμμένα ὑπὸ τῶν φθειρῶν, καὶ ὅτι αἱ διάφοροι κινήσεις τῶν κνημῶν καὶ τῆς προβοσκίδος γίνονται πρὸς τὸ συναθροίζειν εἰς ἕνα σωρὸν τοὺς φθεῖρας καὶ καταβροχθίζειν αὐτοὺς διὰ μιᾶς. Ὁ Κ. Ἔμερσων ἐνόμισε τὸ πρῶτον ὅτι αἱ ὑπ' αὐτοῦ παρατηρούμεναι μυῖαι κατεβρόχθιζον τὰ νεογνὰ αὐτῶν· διότι, ὡς γνωστὸν, αἱ μυῖαι φέρουσιν ὑπὸ τὴν κοιλίαν τὰ νεογνὰ, μεθ' ὧν συμπέτονται.

Ἀλλὰ νέα πειράματα ἔπεισαν αὐτὸν ὅτι τὰ καταβροχθιζόμενα ζωϋφια δὲν ἦσαν τὰ νεογνὰ τῶν μυιῶν. Θεὶς ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τεμάχιον λευκοῦ χάρτου, ἐφ' οὗ ἐκάθισαν δύο μυῖαι, φαινόμεναι λίαν ἀσχολούμεναι περὶ τὸ τρώγειν πρᾶγμά τι, παρετήρησε πίπτοντας ἐπὶ τοῦ χάρτου τοὺς αὐτοὺς φθεῖρας. Τότε ἐσφόγγισε τὸ χαρτίον καὶ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς τόπον, εἰς ὃν οὐδεμία ἠδύνατο νὰ πλησιάζῃ μυῖα. Μετά τινας στιγμὰς ἔθηκε πάλιν τὸ χαρτίον τοῦτο ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, καὶ εἶδεν ἐκπληττόμενος αὐτὸ κεκαλυμμένον ἐκ τῶν αὐτῶν φθειρῶν. Ἐξ οὗ ἐπείσθη ὅτι αἱ μυῖαι δὲν τρώγουσι τὰ νεογνὰ αὐτῶν, ἀλλ' εἰδός τι ζωϋφίων, ἅτινα πετόμενα εἰς τὸν ἀέρα ἐμπλέκονται εἰς τὰς πτέρυγας, τὰς κνήμας καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν. Ὁσάκις δὲ αἱ μυῖαι εἶναι πεφορτισμέναι τῆς ζώσης ταύτης τροφῆς ἀποσύρονται εἰς τινα γωνίαν καὶ καταβροχθίζουσιν αὐτὴν ἡσύχως.

Ὁ χημικὸς οὗτος ἐπανέλαβε πολλάκις εἰς πολλὰς χώρας τὰ αὐτὰ πειράματα, ἐξ ὧν εἶδεν ὅτι ἐν τόποις ἀκαθάρτοις καὶ μεμιασμένοις συναθροίζονται καὶ γεννῶνται μυριάδες μυιῶν, αἵτινες ἔχουσι πάντοτε τὸ σῶμα καὶ τὰς πτέρυγας πλήρεις τοιούτων ζωϋφίων, ἐξ ὧν τρέφονται. Ἄλλαι δὲ μυῖαι συλληφθεῖσαι ἐν τόποις εὐαέροις καὶ καθαροῖς ἦσαν τοὐναντίον κάτισχνοι καὶ σχεδὸν ἀπεστερημέναι τοιούτων ζωϋφίων.

Οὕτω λοιπὸν αἱ μυῖαι συναθροίζονται πάντοτε ἐκεῖ ὅπου γεννῶνται τὰ ἐκ τῆς σήψεως ὀργανικῶν ὑλῶν ἔμψυχα πτητικὰ σπέρματα (ἅτινα εἶναι αἴτια πλείστων ἀσθενειῶν τοῖς ἀνθρώποις), ὅπως καταστρέφωσιν αὐτά. Τοὐναντίον δὲ αἱ μυῖαι εἶναι σπανιώταται καὶ λιμώττουσαι, ἕνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν φθειρῶν, ἐκεῖ ὅπου ἄκρα ἐπικρατεῖ καθαριότης.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ὁ Κ. Ἔμμερσων συμπεραίνει ὅτι αἱ μυῖαι ἐπλάσθησαν ἐν τῷ κόσμῳ οὐχὶ πρὸς τὸ ἐνοχλεῖν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀπαλλάττειν αὐτὸν πολλῶν ἀσθενειῶν, ἃς γεννῶσι τὰ μιαρὰ ταῦτα ζωϋφια, ἀναπνεόμενα μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν ᾧ περιπολοῦνται ἀενάως. Διὰ δὲ τῶν περιέργων τούτων ἐρευνῶν ὁ παρατηρητὴς οὗτος κατέδειξε νέον κρίκον τῆς ἀλύσεως, ἥτις εἶναι ἀναγκαία πρὸς ἀμοιβαίαν καταστροφὴν τῶν ἐμψύχων ὄντων. Τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ζωϋφια χρησιμεύουσιν εἰς τροφὴν τῶν μυιῶν, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς τροφὴν τῶν ἀραχνῶν, ἐξ ὧν τρέφονται τὰ πτηνά, ἐξ ὧν τρέφονται τὰ τετράποδα καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Τὸ δὲ καθ' ἑαυτὰ τὰ ζωϋφια ταῦτα ἔχουσι ἰδίας χρείας. Πῶς τρέφονται; Τρέφονται ἆρά γε καὶ ταῦτα ἐκ ζωϋφίων μικροτέρων, ὡς αἱ μυῖαι ἐξ αὐτῶν; Ἰδοὺ τί ὑποθέτομεν μὲν, ἀλλ' οὐδέποτε ἴσως θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἴδωμεν διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἕνεκα τῆς μικρότητος αὐτῶν. Δυνάμεθα ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ τὰ ζωϋφια ταῦτα εἶναι χρήσιμα εἴς τι· ἐπειδὴ ἡ φύσις οὐδὲν δημιουργεῖ ἀνωφελῶς.

ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ.

ΤΟ ΔΕΙΠΝΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ.

Ὁ οἰκοδεσπότης, βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας, παραθέτει τὴν τράπεζαν, καὶ ἀναμένει τὴν κυρίαν, ἥτις ἐξῆλθεν ἤδη ἀπὸ πρωΐας πρὸς ἀγορὰν ἐνδυμάτων. Τέλος ἡ κυρία φθάνει περὶ τὴν πέμπτην ὥραν.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἔσπευσα νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸν οἶκον τάχιστα, διότι ἤμην βεβαία ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ ἑτοιμάσῃς ἐν καιρῷ τὰ πάντα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ναὶ, πολὺ ἔσπευσας... Μάθε, ἀγαπητὴ, ὅτι πᾶσα οἰκοδέσποινα, ἀναμένουσα προσκεκλημένους ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ὀφείλει νὰ μένῃ εἰς τὸν οἶκον μᾶλλον, ἢ νὰ τρέχῃ εἰς τὰς ραπτρίας καὶ τὰ ἐργαστήρια τῶν ἐνδυμάτων τοῦ συρμοῦ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀφίνουσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς νὰ ἑτοιμάσῃ τὸ δεῖπνον ὅπως δύναται μετὰ τῆς ὑπηρετρίας.

Η ΚΥΡΙΑ. — Μὴ ἐπεθύμεις νά με ἴδῃς ρακένδυτον καὶ γυμνήν; Ἡ ἀγνοεῖς ὅτι δέν μοι ὑπολείπεται πλέον οὐδὲ ἓν φόρεμα. Ὦ! οἱ ἄνδρες εἶναι ἀκατανόητοι!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Εἶναι ἀπορίας ἄξιον ὅτι ὁσάκις πρόκειται νὰ δώσωμεν γεῦμα ἢ συναναστροφὴν, εὑρίσκεσαι πάντοτε γυμνή, ὡς εἰ οἱ σκώληκές σοι κατεβρόχθισαν μέχρι τοῦ τελευταίου κομβίου τὰ ἐνδύματα, ὧν βρίθουσι τὰ κιβώτια καὶ πάντα τὰ ἔπιπλα τῆς οἰκίας. Γνωρίζεις ὅτι ἡ καπφουρᾶ...

Η ΚΥΡΙΑ. — Δὲν πρόκειται περὶ καπφουρᾶς... Ζητεῖς νὰ διαστρέψῃς ἐπιτηδείως τὸ ζήτημα. Ἐπεθύμουν μόνον νὰ μάθω τίνι τρόπῳ ἤθελες δυνηθῆ νὰ ὑποδεχθῇς τοὺς προσκεκλημένους σου, ἐὰν ἦσο ἄγαμος ἢ χῆρος.

Τί ἠτοιμάσατε;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἔχομεν πρῶτον δύο σκόμβρους (maquereaux), μεγάλους ὡς μικρὰς φαλαίνας. Δὲν εὕρομεν ἄλλους ἰχθῦς εἰς τὴν ἀγοράν. Ἔπειτα ἕνα λαγωὸν, (gigot) ἐμβεβαμμένον (sauté), ἐν βόειον μηρίον καὶ ἀσπάραγας (asperges).

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὡραία ἐκλογὴ φαγητῶν, ἀξίων νὰ κοσμήσωσι τὴν τράπεζαν τοῦ θυρωροῦ μας. Τὸ γεῦμα εἶναι ἀληθῶς ἀντάξιον τοῦ προσκεκλημένου σου κυρίου Λειχοπινάκου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ὁ κύριος Λειχοπινάκης δὲν ἔρχεται· ἑπομένως εἴμεθα ἓξ.

Η ΚΥΡΙΑ. — Τότε ἔχομεν δεκάκις πλείονα φαγητὰ τῶν ὅσα χρειαζόμεθα. Ἀντωνία! (Ἡ ὑπηρέτις ἔρχεται.) Ἐξοβέλισον τὸ βωδινὸν, εἶναι περιττόν. (Ἡ Ἀντωνία ἐξέρχεται.) Αὔριον θὰ χρησιμεύσῃ εἰς πρόγευμα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Καὶ σήμερον θὰ δειπνήσωμεν λείχοντες τὰ τρυβλία.

Η ΚΥΡΙΑ. — Θὰ παρηγορηθῆσε πίνοντες τὸν οἶνον τοῦ Πουϊλάκ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Γνωρίζεις ὅτι ὁ οἶνος οὗτος ἐξύνιτεν οὕτως, ὥστε δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἄλλο ἢ εἰς διατήρησιν σικυδίων (cornichons).

Η ΚΥΡΙΑ. — Ναὶ, ἀλλ' ὅπως δήποτε πρέπει νὰ τὸν ἀποπίωμεν. Δύναται νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς φίλους σου ὅτι εἶναι αἱ πέντε τελευταῖαι φιάλαι ἐκ τοῦ οἴνου, τὸν ὁποῖον ἠγόρασας ἐκ τῆς οἰνοθήκης τοῦ αὐτοκράτορος. Τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ ὅπως νομίσωσιν ὅτι πίνουσι νέκταρ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ταῦτα πάντα ἔχουσι καλῶς, ἀλλὰ δὲν ἀναπληροῦσι τὸ ἐφθὸν κρέας. Πίστευσόν μοι, ἀγαπητὴ, καλῶς θὰ πράξωμεν νὰ ὀβελίσωμεν πάλιν τὸ βῳδινόν.

Η ΚΥΡΙΑ. — Καὶ διὰ τί νὰ μὴ ῥίψωμεν εὐθὺς ὅλην τὴν περιουσίαν ἡμῶν ἐκ τῶν παραθύρων;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Δι' ἓν βῳδινόν! Πόσον ἀγαπᾷς τὰς ὑπερβολάς!

Η ΚΥΡΙΑ. — Διόλου. Ἀλλ' εἶσαι ἀληθῶς τοιοῦτος. Ἡ ἀσωτία καὶ μεγαλαυχία σου δὲν ἔχει ὅριον. Ἐὰν σὲ ἀφήσω, σήμερον θὰ δώσῃς ἓν βῳδινὸν, αὔριον θὰ θελήσῃς νὰ ἀγοράσῃς ἓν μέγαρον πρὸς ὑποδοχὴν τῶν φίλων σου. Ὦ, σὲ γνωρίζω καλῶς!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἔστω. Ἀλλὰ τώρα πρέπει νὰ ὁρίσωμεν τὴν θέσιν ἑνὸς ἑκάστου. Ὁ Κύριος Παχυτράχηλος εἰς τὰ δεξιά σου.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὡραῖος γείτων! Ποτὲ δὲν θὰ ἀνέχωμαι τὸν κύριον τοῦτον πλησίον μου. Ὁσάκις δειπνεῖ ἔξω, προσποιεῖται τὸν ἅγιον Δύσκολον· εἶμαι ὅμως βεβαία ὅτι τρώγει κόχλακας, ὅταν δειπνῇ μόνος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Προτιμᾷς ὡς γείτονα τὸν κύριον Παντορρόφαν;

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἄ, ὄχι! Διότι δὲν παύει νὰ κρατῇ τὴν φιλίαν καὶ νὰ φέρῃ τὸ ποτήριον εἰς τὸ στόμα. Ἀγνοῶ πῶς εὑρίσκει καιρὸν νὰ φάγῃ. Καὶ ὅμως δὲν λησμονεῖ τί ποτε. Δύνασαι νὰ φυλάξῃς τοὺς γείτονας τούτους πλησίον σου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἀδύνατον! Γνωρίζεις ὅτι ἡ ἐθιμοταξία ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάμιξιν τῶν δύο φίλων, καὶ ὅτι ὀφείλω νὰ καθίσω μεταξὺ τῶν συζύγων τῶν δύο τούτων κυρίων.

Η ΚΥΡΙΑ. — Πῶς; μὴ θέλεις νὰ θέσῃς ἀντικρύ μου τὴν κυρίαν Παχυτράχηλον; Ἄ! ἐὰν θέλῃς νά μοι ἀφαιρέσῃς πᾶσαν ὄρεξιν δύνασαι νὰ πράξῃς τοῦτο. Ἐπὶ προφάσει ὅτι εἶναι ἀμβλύωψ συντρίβει τὴν ῥῖνα ἀδιαλείπτως ἐν τῷ τρυβλίῳ. Νομίζει τις ὅτι διορθόνει ὡρολόγιον.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἀλλὰ γνωρίζεις ὅτι εἶναι μύωψ;

Η ΚΥΡΙΑ. — Δὲν ἦτο μύωψ, ὅτε κατεσπατάλα τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνδρός της.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Τότε λοιπὸν θὰ θέσω ἀντ' αὐτῆς ἀντικρύ σου τὴν κυρίαν Παντορρόφαν.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ναὶ, ἐὰν θέλῃς νά με ἐμβάλῃς εἰς νευρικοὺς σπασμούς. Θέλει πάντοτε νὰ λαλῇ. Ἅμα θελήσῃ τις νὰ διηγηθῇ τίποτε περίεργον, διακόπτει τὸν λόγον κραυγάζουσα· « Μοὶ συνέβη τι περιεργότερον. » Καὶ ἄρχεται νὰ διηγῆται τὴν αἰώνιον ἐκείνην ἱστορίαν, καθ' ἣν φοβηθεῖσα διετέλεσε παραφρονοῦσα ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας. Μοὶ ἀρέσκει τὸ « διετέλεσα » ὡς εἰ μὴ διετέλει πάντοτε φρενοβλαβής.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἔσω ἐπειεκεστέρα. — Ἡ κυρία Παντορρόφα ἔχει μὲν ἐλαττώματά τινα, ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι εἶναι γυνὴ τιμία καὶ μήτηρ φιλόστοργος. Αὐτὴ τοὐλάχιστον ἔδωκε τέκνα εἰς τὸν σύζυγόν της.

Η ΚΥΡΙΑ, δεδηγμένη. — Δὲν εἶναι ἀπορίας ἄξιον. Κατοικεῖ τόσον πλησίον τοῦ στρατῶνος!

Ο ΚΥΡΙΟΣ, προσποιούμενος ὅτι δὲν ἤκουσε. — Ἀλλὰ, φίλη μου, πρέπει τέλος πάντων νὰ συνενοηθῶμεν. Ἔχομεν τέσσαρας προσκεκλημένους, καὶ δὲν θέλεις κανένα ἐκ τῶν τεσσάρων ἀντικρύ σου. Ὑποθέτω ὅτι δὲν προσεκάλεσες αὐτοὺς ὅπως δειπνήσωσιν ἐν τῷ μαγειρείῳ;

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἐγὼ ἐκάλεσα;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Σὺ, βεβαίως.

Η ΚΥΡΙΑ. — Οὐδέποτε!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἐνθυμοῦ ὅτι ἐξερχομένη τῆς ἐκκλησίας εἶπες « Δέχθητε καὶ θὰ καταστήσετε εὐτυχῆ τὸν σύζυγόν μου ». Ἐννοεῖς ὅτι ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην νὰ εἴπω τὸ ἐναντίον. Τότε ὑπεκρίθην τὸν εὐτυχῆ, καὶ ἐδέχθησαν.

Η ΚΥΡΙΑ. — Πιθανόν. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ μὴ δεχθῶσιν. Ἐὰν εἶχον ἐλαχίστην ἔννοιαν τοῦ πρέποντος, ἔπρεπε νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἠναγκάσθην νὰ καλέσω αὐτοὺς, διότι ἐκάλεσα αὐτῶν παρόντων τὸν Κ. Λειχοπινάκην.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ναὶ, ὁ Παντορρόφας οὕτως ἐννόησε τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ ἐπέμεινες οὕτως ὥστε... (Κραυγάζων.) Ἄ, θεέ μου, θεέ μου! Ὁ Παντορρόφας... Ἀντωνία! Ἀντωνία! (Ἡ Ἀντωνία παρίσταται.) Ὀβέλισον πάλιν τὸ βῳδινόν.

Η ΚΥΡΙΑ, μαινομένη. — Σοὶ τὸ ἀπαγορεύω!

Ο ΚΥΡΙΟΣ, ξηρῶς. — Καὶ ἐγώ σοι διατάττω. (Ἡ Ἀντωνία μένει ἀκίνητος.) Τί περιμένεις;

Η ΑΝΤΩΝΙΑ. — Ἀλλὰ τέλος πάντων πρέπει νὰ ὁμοφρονήσητε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Δὲν θέλω παρατηρήσεις. Ὀβέλισον πάλιν τὸ βῳδινὸν, ἢ σὲ διώκω, ὀκνηρά.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἐξοβέλισον αὐτὸ ἢ σε διώκω εὐθὺς, οὐτιδανή!

Η ΑΝΤΩΝΙΑ. — Ἀρκεῖ ὅτι ὑπηρετῶ τοιαῦτα νευρόσπαστα, ἅτινα δὲν ἠξεύρουσι τί θέλουσι, ἀλλὰ δὲν ἀνέχομαι καὶ ὕβρεις.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἔξελθε, ἀθυρόστομε.

ΑΝΤΩΝΙΑ. — Ἄ, περιμένετε. (Τρέχει εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ φέρει τὸ βῳδινόν.) Ἰδοὺ τὸ βῳδινόν· δύνασθε νὰ μεταχειρισθῆτε αὐτὸ, ὡς θέλετε...

Ἡ Ἀντωνία ῥίπτει τὸν βόειον μηρὸν ἐντὸς τοῦ πτυσμοδόχου (crachoir). — Ἡ κυρία ἁρπάζει αὐτὸν κραυγάζουσα·

— Ἰδού. Τοιουτοτρόπως ὁ Παντορρόφας δὲν θὰ τὸ φάγῃ!

(Ῥίπτει τὸ κρέας εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τοῦ παραθύρου. — Τὸ κρέας ἀναλαμβάνεται ὑπό τινος χωροφύλακος, ὅστις φέρει αὐτὸ εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὡς πᾶν εὕρημα. Μετὰ ἓν ἔτος, ἐὰν μὴ παρουσιασθῇ ὁ ἰδιοκτήτης, τὸ κρέας ἀνήκει εἰς τὸν χωροφύλακα, ὅστις εὗρεν αὐτό).

Η ΚΥΡΙΑ, λυσσῶσα καὶ κλαίουσα. — Καὶ τώρα, κύριε, μεθ' ὅσα συνέβησαν ἐδῶ ἕνεκα τῆς ἀσωτίας καὶ τῆς ἐπιμονῆς σου, ἐννοεῖς ὅτι δὲν δύναμαι νὰ παρακαθίσω εἰς τὴν τράπεζαν ἀνθ' ὅλου τοῦ χρυσίου τοῦ κόσμου. (Λαμβάνουσα τὸν πῖλον). Δύνασαι νὰ τοὺς ὑποδεχθῇς μόνος... τοὺς προσκεκλημένους σου... σοὶ ἐπιτρέπω μάλιστα νὰ εἴπῃς ὅτι καὶ ἐχήρευσας αἴφνης.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ποῦ πορεύεσαι;

Η ΚΥΡΙΑ. — Πορεύομαι νὰ δειπνήσω μόνη εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Βρεβάντ. Ἤκουσα ὅτι εἶναι πάντοτε πλῆρες ἐρασμιωτάτων νεανίσκων...

Ο ΚΥΡΙΟΣ, ἔξω φρενῶν ἐκ ζηλοτυπίας. — Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω ἂν θὰ τολμήσῃς νά... (Λησμονῶν τοὺς κεκλημένους.) Διότι δὲν σὲ ἀφίνω οὐδὲ σπιθαμήν. (Ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτῆς.)

Ἀλλὰ μόλις ἐξέρχονται, καὶ ἰδοὺ παρίστανται οἱ προσκεκλημένοι. Ὑποδέχεται δὲ αὐτοὺς ἡ Ἀντωνία, ἥτις ἐκδιωχθεῖσα, ἐκδικεῖται λέγουσα πρὸς ἕνα ἕκαστον·

— Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία μὲ ἐπεφόρτισαν νὰ σᾶς εἴπω νὰ μὴ λάβητε τοῦ λοιποῦ τὸν κόπον νὰ ἔλθητε εἰς ἐπίσκεψίν των.

Ο ΚΙΝΕΖΟΣ ΤΙΝ ΤΟΥΝ ΛΙΓΓ.

Ἐν Παρισίοις διατρίβει ἀπὸ δέκα ἤδη ἐτῶν ἀληθής τις πεπαιδευμένος Κινέζος ἐκ τῆς ἐπαρχίας Σὰγκ-Σὶ, φορῶν ἔτι τὴν ἐθνικὴν στολὴν, μακρὰν ἰάνθινον ἐσθῆτα μεταξωτὴν, ἔχων τὸ κρανίον ἐξυρισμένον πλὴν τῆς μακρᾶς πεπλεγμένης οὐρᾶς, ἥτις κρέμαται ὄπισθεν μέχρι τῶν κνημῶν.

Τὸ ἀποπεπλανημένον τοῦτο τέκνον τοῦ οὐρανίου βασιλείου κατηγορεῖται ἐπὶ διγαμίᾳ. Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὴν ἔκπληξιν αὐτοῦ, βλέποντος ἐπικρεμαμένην τὴν τιμωρίαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, μεταχειρισθέντος ἐν Κίνᾳ τὸ φυσικώτατον καὶ νομιμώτατον δίκαιον τῆς διγαμίας! Αὐτὸς πολίτης χώρας, ἐν ᾗ ἐπικρατεῖ ἡ πολυγαμία, ἐν ᾗ ἡ μὲν πολυγαμία εἶναι συνήθης, ἡ δὲ μονογαμία παράδοξος ἐξαίρεσις, ἐν ᾗ ἕκαστος ἀγοράζει καὶ πωλεῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ τὸ δοκοῦν, πῶς δύναταί ποτε νὰ κατανοήσῃ τὴν προκειμένην κατηγορίαν; Καὶ ἀληθῶς ὅτε ὁ Τιν-Τουν-Λὶγγ ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Μακάου ἐν ἔτει 1861, ἔπραξεν ὡς φρόνιμος Κινέζος καὶ ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ, ἤτοι ἐπλήρωσε τὰ χρέη, ἐπώλησε τὰ ἔπιπλά του καὶ ὡδήγησε τὴν γυναῖκά του εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς δημοπρασίαν 280 περίπου φράγκων. Ἐλθὼν δὲ εἰς Γαλλίαν ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἐλεύθερος νὰ νυμφευθῇ τὴν κυρίαν Ἰουλίαν Λιεζουᾶ, ἥτις ἠράσθη αὐτοῦ περιπαθῶς, ἄδηλον ὂν ὑφ' οἵων δελεασθεῖσα πλεονεκτημάτων· ἐπειδὴ ὁ ταλαίπωρος Κινέζος εἶναι τύπος μογγολικῆς ἀσχημίας.

Ὁ δικηγόρος αὐτοῦ Κύριος Ὀρτολὰν διηγεῖται ὅτι ὁ Κινέζος αὐτοῦ πελάτης ἠσπάσατο μὲν κατὰ τὸ φανερὸν ἐν Μακάῳ τὸν χριστιανισμὸν, ἀλλ' ἀληθῶς ὁ Κομφούκιος ἐβασίλευσε πάντοτε ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ἐλθὼν εἰς τὸ Πεκῖνον ἐνυμφεύθη, κατὰ τὸ κινεζικὸν ἔθος, ἤτοι πρὶν ἢ ἴδῃ τὴν μνηστὴν αὐτοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην νυκτα τῶν γάμων βλέπει ἔκθαμβος ὅτι τὸ πρόσωπον τῆς νεονύμφου εἶναι ἐγκεχαραγμένον ὡς τρυπητὸν ἐκ τῆς εὐλογίας, καὶ τὸ πάντων δεινότατον, — ὅτι ἔχει τὸν πόδα μέγιστον! Ἐν Κίνᾳ ὁ μέγας ποῦς νομίζεται οὐ μόνον τερατώδης δυσμορφία ἀλλὰ καὶ κατάχρησις ἐμπιστοσύνης. Ἐπειδὴ ὁ σύζυγος δὲν δύναται νὰ ἴδῃ ἄλλο τι πρὸ τοῦ γάμου ἢ μόνον τὸ σανδάλιον τῆς μνηστῆς. Ἀλλ' ὁ φρόνιμος οὗτος λαὸς ἔπρεπε νὰ ψηφίσηται καὶ νόμον τινὰ ἀναγκάζοντα τὴν μνηστὴν νὰ φορῇ τοὐλάχιστον ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα τὸ περὶ οὗ λόγος σανδάλιον ἐπὶ ποινῇ διαζυγίου.

Ἡ κινεζικὴ νομοθεσία παραδέχεται ἑπτὰ αἰτίας, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται τὸ διαζύγιον. Πρώτη μὲν καὶ μεγίστη εἶναι ἡ « Πολυλογία ἢ κακογλωσσία τῆς γυναικὸς, » πέμπτη δὲ ἡ « ζηλοτυπία. » Κατόπιν δὲ ἕπεται μικρόν τι ἄρθρον παραδεχόμενον συλλήβδην καὶ παρέργως ὄγδοόν τινα ὅρον, « τὴν ἀπιστίαν. » Ἐὰν ἡ γυνὴ συνέλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, πρὶν ἢ παρέλθωσι τρία ἔτη ἀφ' ὅτου μὴ ἔλαβε μηδεμίαν ἀγγελίαν περὶ τοῦ ἀνδρὸς, ὁ νόμος τιμωρεῖ αὐτὴν δι' ὀγδοήκοντα ῥαβδισμῶν ἰνδοκαλάμου. Τοῦτ' ἔστι μετὰ τὰ τρία ταῦτα ἔτη ἡ γυνὴ δύναται νὰ ὑπανδρευθῇ ἐκ νέου ἀτιμωρητί· ἑπομένως ὁ ἀνὴρ δύναται καὶ αὐτὸς νὰ πράξῃ ἐλευθέρως τὸ αὐτό.

Ὁ Τιν-Τουν-Λὶγγ ἦτο λοιπὸν ἔγγαμος, πατὴρ δύο μικρῶν Κινέζων, ὅτε Γάλλος τις τῶν ἐν Πεκίνῳ παρεπιδημούντων προὔτεινεν αὐτῷ ἔργον γραμματέως ἐν Παρισίοις. Ἀλλὰ, φθάσας εἰς Παρισίους μετὰ τοῦ Γάλλου, βλέπει ὅτι αἱ γραφικαὶ αὐτοῦ ἀσχολίαι περιορίζονται ἰδίως εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν ὑποδημάτων τοῦ μετακομίσαντος αὐτὸν Γάλλου, ὅστις ἐπὶ τέλους ἀποθανὼν ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν ταῖς τριόδοις τῶν Παρισίων, μὴ ἔχοντα ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι.

Κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ὅτε ἀναλαμβάνεται ἐν τῇ ὁδῷ Monsieur-le-Prince ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Θεοφίλου Γωτιὲρ, ὅστις περιποιεῖται καὶ ξενίζει αὐτὸν γενναίως. Ὁ οὐρανὸς ἀνακαθαίρεται. Ὁ Τιν-Τουν-Λὶγγ διδάσκει ἐπὶ μισθῷ τὴν κινεζικὴν γλῶσσαν τὰς δύο θυγατέρας τοῦ ποιητοῦ, ὅστις κατορθοῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν répétiteur pour la prononciation chinoise au Collége de France. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀποβάλλεται τῆς σχολῆς φυσικῷ τῷ λόγῳ, διότι ἐγνώριζε τὴν κινεζικὴν γλῶσσαν κάλλιον τῶν Γάλλων καθηγητῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἰδιότροπός τις Ἀγγλὶς, ἡ διδάσκαλος Ἰουλία Λιεζουᾶ, ἐρᾷ, ὡς εἴδομεν, αὐτοῦ καὶ ὑπανδρεύεται τὸν Κινέζον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην νύκτα τῶν γάμων ἡ νεόνυμφος καταλείπει αὐτὸν καὶ φεύγει ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς, ἄδηλον διὰ τί, ἀπολείπουσα τὸν ἀτυχῆ ἐκπεπληγμένον. Καταφυγοῦσα δὲ εἰς Ἀγγλίαν, ἐνάγει ἤδη αὐτὸν ἐπὶ διγαμίᾳ.

Ὁ Τὶν δὲν ἐννοεῖ πρὸς τὸ παρὸν ἄλλο ἢ ὅτι δὲν εἶναι εὐτυχὴς ὡς πρὸς τὰ γυναῖκας. Ἡ μεγαλόπους αὐτοῦ πρώτη σύζυγος, ἥτις, ὁπότε ἐχωρίσθησαν, εἶχε μόνον δύο τέκνα, ἔχει σήμερον τέσσαρα· ἡ δὲ Ἀγγλὶς συζῇ μετά τινος ἐραστοῦ ἐν Λονδίνῳ.

Ὁ Τιν-Τουν-Λὶγγ ἀπολύεται τῆς κατηγορίας.

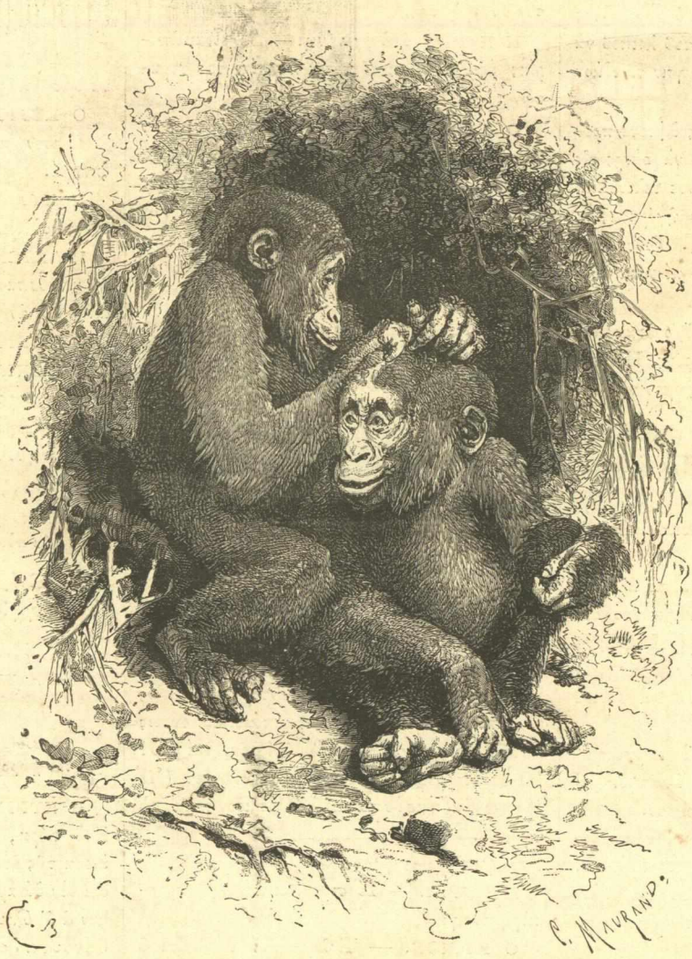

ΟΙ ΧΙΜΠΑΖΕΙΣ. — ΦΙΛΙΚΑΙ ΕΚΔΟΥΛΕΥΣΕΙΣ.

ΝΕΩΤΕΡΑ

ΠΕΡΙ ΛΟΝΔΙΝΟΥ.

Νέα τις στατιστικὴ δίδει ἡμῖν παραδοξοτάτας περὶ Λονδίνου πληροφορίας.

Τὸ Λονδῖνον, ἡ μεγίστη τῆς ὑφηλίου πόλις ἔχει διάμετρον 15 μιλίων κατὰ τὸ Charing-Cross καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τεσσάρων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἐν οἷς ἑκατὸν χιλιάδες ξένων συνηθροισμένων πανταχόθεν τῆς γῆς.

Τὸ Λονδῖνον περιέχει πλείονας Ἰουδαίους ἢ πᾶσα ἡ Παλαιστίνη, πλείονας καθολικοὺς ἢ ἡ Ῥώμη, πλείονας Ἰρλανδοὺς ἢ τὸ Δουβλῖνον, πλείονας Σκώττους ἢ τὸ Ἐδιμβοῦργον.

Εἰς τὸν λιμένα τοῦ Λονδίνου εἰσπλέουσι καὶ ἐκπλέουσιν ἀπ' αὐτοῦ ὑπὲρ τὰ 1000 πλοῖα καθ' ἑκάστην καὶ ὑπὲρ τὰς 10000 ναυτῶν. Ἀριθμοῦσι δὲ μίαν γέννησιν ἀνὰ πέντε λεπτὰ καὶ ἕνα θάνατον ἀνὰ ὀκτὼ λεπτά.

Καθ' ἕκαστον ἔτος ἀνοίγονται 28 μιλίων ὁδοὶ καὶ κατασκευάζονται 9000 νέαι οἰκίαι.

Καθ' ἑκάστην συνοικίαν διανέμονται κατ' ἔτος 238 ἑκατομμύρια ἐπιστολῶν. Τὰ βιβλία τῆς ἀστυνομίας φέρουσι τὰ ὀνόματα ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων κακούργων, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐξάνεται ἀδιαλείπτως. Τὸ τρίτον τῶν κακουργημάτων τῆς Ἀγγλίας γίνονται ἐν Λονδίνῳ.

Τὰ ζυθοποιεῖα καὶ τὰ γινοπωλεῖα εἶναι οὕτω πολυάριθμα, ὥστε θέτων αὐτὰ πλησίον ἀλλήλων στοιχηδὸν ἠδύνατό τις νὰ μεταβῇ ἀπὸ τοῦ Charing-Cross εἰς τὸ Portsmouth ἐπὶ διάστημα 73 μιλίων. Διὸ οὐδὲν ἄπορον ἂν 38000 μέθυσοι ἐνάγονται ἐτησίως εἰς τοὺς δικαστάς. Τὰ κατὰ τὰς κυριακὰς ἀνοιγόμενα ἐργαστήρια ἔχουσιν ἔκτασιν 60 μιλίων.

Ἡ δημαρχία τοῦ Λονδίνου ἐψηφίσατο ἐσχάτως ἵδρυσιν 900 νέων ἐκκλησιῶν! Ὁποῖον χάος!

Le gérant responsable P. LAGIER.